Issued on 11-11-'59

Volume. III

No. 3

4th March, 1959.
(Wednesday)

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II—Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	Pages
Leave of absence to Sri Manda Sailoo, M.L.A. —Granted ...	177
Business of the House ...	177-179
Budget for 1959-60—Voting of Demands for Grants	
Demand No. X—Heads of State, Ministers and Headquarters Staff —Passed ...	179-209
Demand No. XVIII—Medical Demand No. XIX—Public Health Demand No. XL—Capital outlay on Improvement of Public Health —Not concluded ...	209-277

NOTE: * at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member.

Printed by Ajanta Printers, Secunderabad
for the Director, Government Printing Press, Hyderabad-A. P.

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

[*Part II – Proceedings other than Questions and Answers*]

OFFICIAL REPORT

Thirty-seventh day of the Eighth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

---

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 4th March, 1959

The House met at Half Past Eight of the Clock

[MR. SPEAKER IN THE CHAIR]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

LEAVE OF ABSENCE TO SRI MANDA SAILOO M.L.A.

Sri M. N. Laxminarsiah (Ibrahimpatnanm) : Mr. Speaker, Sir, I beg to move that under Rule 265 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, leave of absence be granted by this House to Sri Manda Sailoo, M.L.A., as he is ill and undergoing medical treatment.

Mr. Speaker : Motion moved.

(Pause)

Mr. Speaker : The question is :

"That under Rule 265 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, leave of absence be granted by this House to Sri Manda Sailoo, M.L.A., as he is ill and undergoing medical treatment."

The motion was adopted.

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker : I have received a number of applications to change seats. One is from Sri Banappa. Sri Vavilala Gopalakrishnayya has written a letter that Sri Banappa has gone away from his group.

S.i Kasim Venkata Reddi, Sri B. Rama Reddi, Sri Lakshmi Naidu, Sri T. Papa Rao, Sri S. Ranganatha Mudaliar, Sri Raja Veerabasavachikka Rayal, Y.B., Sri P. N. Appa Rao and Sri R. B. Ramakrishna

Raju have written that they are joining the Congress Legislature Party. Has the Leader of the House accepted to receive them into his Party ?

The Chief Minister (Sri N. Sanjeeva Reddy) : Yes Sir.

Mr. Speaker : So, they have all become members of the Congress Legislature Party. So, the Nationalist Party is dissolved.

Sri C. V. Suryanarayana Raju (Yellamanchili) : The Nationalist Party is not dissolved. There are some more members in that party.

Mr. Speaker : When your leader himself has gone away, I take it, it is dissolved. You form a party of your own and then I shall see how many remain and whether I should accept it as a group.

శ్రీ కె. వెంకటరెడ్డి; శ్రీ బి. రామిరెడ్డి; శ్రీ లక్ష్మీనాయుడు; శ్రీ టి. పాపారావు; శ్రీ రంగనాధ మొదలియార్ అవరఘళ్; శ్రీ చూడామణి దేవుగారు (Raja of Kurappam); శ్రీ పి. ఎస్. అప్పారావు; శ్రీ ఆర్. బి. రామకృష్ణంరాజు— వీరందరు నేషనలిస్టు పార్టీనుంచి కాంగ్రెసులో చేరారు. So I take it that the Nationalist Party is dissolved.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు (ఎల్లందు-జనరల్) : మొన్న మీరు చెప్పినట్లు వీరందరూ నేషనలిష్టుపార్టీకి రాజీనామా ఇచ్చారా ? ఆ సమాచారం కూడా తెలిసిందా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ : రాజీనామా ఇచ్చారు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ): మీకు letter కూడావచ్చిందా?

శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట): శ్రీ రామకృష్ణరాజుగారు ఎవరికి రాజీనామా ఇచ్చారు ?

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఎవరికీఇవ్వ లేదు. నేషనలిష్టుపార్టీని dissolve చేసుకొన్నారు.

Sri V. Kodanda Rama Reddy (Sarvepalli) : So, Nationalist Party is dissolved.

మిస్టర్ స్పీకర్ : గ్రూపుగా గుర్తించవలెనంటే నాకు మీరందరూ కలిసి సంతకంచేసి అర్జీ ఇవ్వాలి.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : తమరు ఒకతీర్పు ఇచ్చేముందు నా అభిప్రాయాన్ని తెలుపగోరుతున్నాను. శ్రీ రామకృష్ణరాజుగారు అసెంబ్లీనుంచి

రిజైన్ చేయవచ్చు. లేదా వారిపార్టీనుంచి రిజైన్ చేయవచ్చు. అంతమాత్రాన నేషనలిస్టుపార్టీ డిసాల్వ్ అయినట్లేనా? ఆపార్టీలో మిగిలినవారి అభిప్రాయ మేమో తెలుసుకుంటే మంచిదికాదా?

మిస్టర్ స్పీకర్ : హెచ్చుమందిసభ్యులు వెళ్ళిపోయినతరువాత మిగిలిన వారిని ఒకగ్రూపుగా గుర్తించను.

శ్రీ ఏ. బి. నాగేశ్వరరావు (రాజమండ్రి) : నేషనలిస్టుపార్టీని డిసాల్వ్ చేస్తున్నట్లు శ్రీ రామకృష్ణరాజుగారు వ్రాశారా?

మిస్టర్ స్పీకర్ : వ్రాయలేదు. అయితే ఎక్కువమంది కాంగ్రెస్ లెజి స్లేచర్ పార్టీలో చేరారు. శ్రీ గోపాలకృష్ణయ్యగారి గ్రూపులో 5 గురు మాత్రమే ఉన్నారు. వారిని ఒకగ్రూపుగా గుర్తించను. నేషనలిస్టు పార్టీ వారు కూడా 5 గురే మిగిలారు. వారినికూడ ఒకగ్రూపుగా గుర్తించను. మన రాష్ట్రంలో ఒకపార్టీ కనుక ప్రజాపార్టీ వారిని గుర్తిస్తాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : ఈరోజునుంచి డివిజన్స్ ఉంటాయి కనుక ఎవరెవరికి ఏబ్లాకులలో సీట్లు కేటాయించారో తెలియజేస్తారా?

మిస్టర్ స్పీకర్ : డివిజన్ లిస్ట్ తయారు చేస్తున్నారు.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసరావు (తాడేపల్లిగూడెం-రిజర్వ్డు) : నన్ను అపోజిషను బ్లాకులో వేశారు. నాకు వేరేబ్లాకులో సీటు ఏర్పాటు చేస్తారా?

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీరు కూర్చున్నది కేవలం ప్రతిపక్షంవారి బ్లాకు కాదు.

BUDGET FOR 1959-60

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

DEMAND No. X—Heads of State, Ministers and Headquarters Staff.

* శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : అధ్యక్షా మహాశయా, చాలమంది గౌరవ సభ్యులు జనరల్ డిస్కషన్ లో మాట్లాడిన విషయాలనుగురించే మరలచెప్పారు. కొందరు మాత్రం కొన్ని క్రొత్త సంగతులు చెప్పారు. వాటి వివరాలు నేను తెప్పించుకొన్నాను. దానినిబట్టి కొన్ని ఉపన్యాసములలో రిపిటిషను ఉన్నది. కొందరు ఇదివరలో వలెనే ఎన్. జి. ఓ. లను గురించి, మంత్రుల ఉపన్యాసముల గురించి చెప్పారు. ఈ విమర్శల గురించి నేను క్రొత్తగా చెప్పవలసినది ఏమీ లేదు. అయితే శ్రీ వెంకటేశ్వర్లుగారు కొంత రిసర్చి చేసి క్రొత్తగా ఏదో కని పెట్టారు. [illegible] పార్టీ లీడరుగురించి చెప్పారు. [illegible]

తేవన్నారు. ఫండమెంటల్‌గా కొన్ని తప్పు లున్నాయన్నారు. ఈ టరమ్స్ ఆఫ్ రెఫరెన్సు యీనాడే వచ్చినవి కావు. కమిటీలోకి వచ్చినపుడే వారికివి తెలుసును. శ్రీ సుందరయ్యగారు నన్నీ విషయములను గురించి అడిగారు. మన ఉద్యోగులకు కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల జీతాలు కావాలని మనము అనుకొంటున్నపుడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకన్న మునిసిపాలిటీలలోను, స్థానిక సంస్థలలోను పని చేస్తున్నవారికి తక్కువ జీతాలు యీయరాదని వారికి కూడా రాష్ట్ర ప్రభుత్వోద్యోగులకిచ్చే వేతనా లియ్యడమే మంచిదని నాతో చర్చించారు. ఈ విషయం ఏదో క్రొత్తగా వచ్చినట్లు, టరమ్స్ ఆఫ్ రెఫరెన్స్ బాగుగాలేదని చెప్పడం నామ మాత్రమే ఔతుంది. ఇలాంటి ఓటి బోటులో కాంగ్రెసువాళ్ళు ప్రయాణంచేస్తే మధ్య ముంచుతారేమోనని, ఇక ముందు జాగ్రత్తగా ఉంటామని చెబుతున్నాను. పొరపాటు చేశామని వారు చెప్పుకోవచ్చు. "మా లీడరును ఇవ్వడం తప్పు; మా లీడరు కమిటీలో ఉండుటకు అంగీకరించడం యింకో తప్పు" అని చెబితే నేను హర్షించేవాడిని; అభినందించేవాడిని; కాని అంతా జరిగిన తరువాత టరమ్స్ ఆఫ్ రెఫరెన్స్ బాగుండలేదని కుంటిసాకులు చెప్పడం సబబుకాదు.

Were not the terms of reference published, was not their leader aware of them, was not their party aware of them ?

వారు చాలా చులకనగా చూస్తున్నారు. కోఆపరేషను తీసుకుని ఫలితమేమని అడుగుతున్నాను. ఇటువంటి ప్రమాదములకు గురికాకుండా కాంగ్రెస్ పార్టీ, కాంగ్రెసు గవర్నమెంటు యికమీదట చాలా జాగ్రత్తగా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. అపోజిషను పార్టీని, అపోజిషను పార్టీ వలెనే ట్రీట్ చేయవలెనుగాని యింకొక రకంగా చూడకూడదని మాకు గుణపాఠం వచ్చినదని మాత్రం చెబుతున్నాను.

ఇక మంత్రుల ఉపన్యాసాల గురించి ఇదివరకే చెప్పాను. ఐనా మరొక సారి చెబుతున్నాను మేము ముందు కాంగ్రెసువాళ్లము, తరువాత మంత్రులం. 25 సంవత్సరములు కాంగ్రెసులో ఉన్నాము. ఆ సంస్థను వదలిపెట్టుకుంటే భూమిని వదలిపెట్టి సాముచేసినట్లు అవుతుంది. మేము భూమిని వదలిపెట్టుకో పలవలేదు. మేము కాంగ్రెసువాళ్ళము అని చెప్పుకోడానికి గర్విస్తున్నాము. కాంగ్రెసులో ప్రవేశించి కాంగ్రెసువారుగానే ఉండినాము. ఇకముందు [illegible] కాంగ్రెసువారుగానే ఉంటామని మనవి చేస్తున్నాను. మేము [illegible] రకముకాదు. కాబట్టి మేము సిగ్గుపడవలసిన అవసరం ఏమీ లేదు.

కొందరు సభ్యులు క్రొత్త పాయింట్స్ చెప్పారు. శ్రీ చెన్నారెడ్డిగారు, శ్రీ రావి నారాయణరెడ్డిగారు, తదితర సభ్యులు కొన్ని విమర్శలు చేశారు.

వారు అవునన్నది నేను కాదనడం లేదిక. అయితే అన్యాయముగా కాకుండా అన్ని వివరములతోను వారికి సమాధాన మిద్దామనే నేను ఆఫీసునుంచి వివరాలు తెప్పించుకున్నాను. ఏదో ఒక జిల్లాలో ఏమి జరిగినది తెలిసిఉండడం కష్టం. అందుకొరకే వివరాలు తెలుసుకొనుటకు ఒకరాత్రి వ్యవధి కోరాను. ఇందుకు ప్రతిపక్షనాయకులు అంగీకరించారు. చాలా సంతోషం. తమరుకూడా అంగీకరించి నాకు టైమ్ ఇచ్చినందుకు చాలా సంతోషం. స్పెసిఫిక్ ఇన్‌ఫర్మేషన్ నేను తెప్పించుకున్నాను. అది ఈ సభకు అందజేస్తాను.

మొట్టమొదట శ్రీ విశ్వేశ్వరరావుగారు మినిష్టర్స్ అలవెన్సెస్ చాలా హెచ్చుగా ఉన్నాయని, ఒక సంవత్సరానికి దాదాపు 1,46,000 రూపాయల వరకు ఉన్నదని చెప్పారు. ఇది ఒక్క మంత్రుల నిమిత్తమే కాదు. మంత్రులకు ఎంటూరేజ్ ఉంటుంది. సెక్రటరీ ఉంటారు, జవాన్లు ఉంటారు, పోలీస్ కానిస్టేబుల్స్ ఉంటారు. మినిష్టర్ ఒక్కడే ఒకపెట్టె, పరుపు చుట్టుకొని వెళ్ళడు. ఇది అందరకు తెలుసు. ఈ ఎంటూరేజ్ కంతకు అయిన ఖర్చు అది. ఈ మొత్తం అంత ఎక్కువ కాదని నా ఉద్దేశము. మిగిలిన రాష్ట్రములతో పోల్చినా ఎక్కువగా ఉండదని నా అభిప్రాయము. మనది పెద్దరాష్ట్రం. ఢిల్లీకి రెండు, మూడుసార్లు వెళ్ళినట్లయితే, వెయ్యి రూపాయలు అవుతుంది. వ్యవధి లేనందువల్ల ఇతర రాష్ట్రములనుంచి వివరాలు దొరకలేదు. కాబట్టి వారే కంపేర్ చేసుకుంటే మంచిది.

శ్రీ జి. కె. రెడ్డిగారు అనే డిప్యూటీ. ఎస్. పి. ని బెజవాడనుంచి ట్రాన్స్ఫరు చేశారని వారు అన్నట్లు తెలిసినది. రిక్షా పుల్లర్స్ స్ట్రైక్ చేస్తే కాంగ్రెసు ఎం. ఎల్. ఎ. కు కోపంవస్తే ట్రాన్స్ఫర్ చేయించారని విమర్శించారు. ఎక్కడకు ట్రాన్స్ఫర్ చేశారు? ఎక్స్–బ్రాంచికి. నాకు ఇన్‌ఫర్మేషన్ వచ్చింది. నేను ఇన్‌స్పెక్టరు–జనరల్ గారిని కూడ అడిగాను. ఇది ప్రభుత్వం చేసేది కాదు: ఐ. జి. పి. గారే ట్రాన్స్ఫర్ చేశారు. దీనినిగురించి ప్రభుత్వం అడిగితే తప్ప ప్రభుత్వానికి ఇన్‌ఫర్మేషన్ రాదు. ఎవరినైనా పనిష్‌మెంట్ క్రింద ట్రాన్స్ఫర్ చేస్తే ఎక్స్–బ్రాంచికి ట్రాన్స్ఫర్ చేస్తారా? ఎక్స్–బ్రాంచికి రిలయబుల్ మెన్, ఎఫిషియంట్ మెన్ అయినవారినే ట్రాన్స్ఫర్ చేస్తారు. అయిన తెలంగాణా ఆఫీసరు. ఎక్స్ బ్రాంచికి ట్రాన్స్ఫర్ చేశారు. హైదరాబాదుకు వచ్చారు. పబ్లిసిటీ తక్కువగాఉన్నదని కొందరు మిత్రులు చెప్పారు. ప్రభుత్వం ఎంతో డబ్బు ఖర్చుచేసి సాధించిన ఫలితాలు ప్రజలకు తెలియుటలేదని అన్నారు. పబ్లిసిటీ డిపార్టుమెంట్‌ను రీఆర్గనైజ్ చేసే నిమిత్తం శ్రీ నార్ల వెంకటేశ్వరరావుగారి అధ్యక్షతన ఒక కమిటీ వేశారు. వారు అన్ని విషయాలను పరిశీలన చేశారు. ఒక రిపోర్టు ఇచ్చారు.

వారి రిపోర్టు ప్రభుత్వము పరిశీలనచేస్తుంది. ఏవిధముగా publicity ని improve చేయాలి. ఏవిధంగా అది ఎక్కువ ఉపయోగంగా ఉండేటట్లు చూచుకోవాలనేది వారు ఆలోచిస్తున్నారు.

ఇక శ్రీ M. రాజేశ్వరరావుగారు మాట్లాడుతూ హరిజనులకు, backward classes కు ఉద్యోగాలు సరిగా ఇవ్వడంలేదు. ఉద్యోగాలకొరకు apply చేస్తే 'not suitable' అని తోసివేస్తారని చెప్పారు. ఈలాంటివి ఇకముందు జరగవనే నా ఉద్దేశం. ఎందుకంటే, ఈనెల మొదటితేదీనుంచి ఒక హరిజన మిత్రుడు సర్వీస్ కమీషన్ సభ్యుడుగా ఉన్నాడు. కాబట్టి నిజంగా అర్హుడైనవాడు ఉన్నప్పుడు, అర్హుడు కాదని మాత్రం తోసివేయడు. ఇప్పుడు సర్వీసు కమీషన్‌లో ఒక backward community ఆయన ఉన్నాడు. ఒక హరిజన representative ఉన్నాడు, వీళ్ళంతా వారిని నిష్కారణంగా తోసివేస్తారా ? కాబట్టి ఉద్యోగాలు రానివాళ్ళంతా మనదగ్గరవచ్చి complain చేస్తున్నారు; అంతమాత్రంచేతనే వీడు హరిజనుడు, వీణ్ణి తీసివేశారని మనం అనుకొంటే ఎట్లా ? అక్కడ ఉన్న వాళ్ళపైన మనం కొంత ఆధారపడవలసి యుంటుంది. వారిని మనం విశ్వసించవలసి యుంటుంది. ఈవిధంగా ఒక హరిజన సభ్యుణ్ణి సర్వీస్ కమీషన్‌లో వేయడమనేది నాకు తెలిసినంతవరకు ఏరాష్ట్రములోను జరుగలేదు. మొట్టమొదటగ మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఒకహరిజనుని సర్వీస్ కమీషన్‌లో సభ్యుడుగా వేసుకొన్నాము. అందువల్ల, ఇకముందు ఈలాంటి అనుమానాలు తీరుతాయని నేను నమ్ముతున్నాను.

శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట): రాజేశ్వరరావుగారు మరొక point కూడా చెప్పారు. ఇప్పుడు ఈ reserved seats లో ఏదైనా ఖాళీగాఉన్న సందర్భంలో, నిజంగా ఒక suitable candidate దొరకనప్పుడు, temporary గా ఎవరినైనా appoint చేసి suitable candidate దొరికినప్పుడు, అతనినే appoint చేసే విధానాన్ని అవలంబించాలనే విషయం చెప్పారు.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: అది చాలా కష్టమైనపని. Temporary appointment కు సర్వీస్ కమిషన్ select చేయదు. Dy. S. P. selections ఉన్నాయనుకోండి; అప్పుడు వాటికి condidates లేకపోయినట్లయితే, సర్వీస్ కమిషన్ ఎవరినో temporary గా వేసి, ఆతనికి one year training ఇచ్చి, ఆ training అంతా అయిపోయిన తరువాత permanent candidate వస్తే ఇతనిని వెళ్ళిపొమ్మంటే అది administration లో సాధ్యమయ్యే పనికాదు. ఏదైనా సాధ్యమయ్యే విషయాలు చెప్పితే, అటువంటి సలహాలు అంగీకరించవచ్చు. అంతేకాని temporary selections ఎట్లా చేస్తాము ? It is impossible.

(*Sri G. Latchanna rose to speak again and again*)

Mr. Speaker: No. Without my permission you have got up. I have asked you to sit down. So, please sit down. You must learn that first.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : అధ్యక్షా, ఒక సమాధానం ఇస్తున్నప్పుడు అది వారు refer చేసేటటువంటి సభ్యుని ఉద్దేశానికి భిన్నంగా ఉన్నప్పుడు, దాని clarification అడగడానికి లేవడం అవసరమవుతుందా కాదా తెలియజేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Each case depends upon its own merits. ప్రతిదానికి లేవడం మొదలుపెడితే అది సాధ్యమయ్యేపనికాదు. ఆ విషయమై కావలసివస్తే మళ్ళీ short notice question వేయవచ్చు, లేక ఇంకొక సందర్భంలో చెప్పవచ్చు. So, I am not allowing interruption.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : ఏదైనా important subject అయితే లేచి చెప్పవచ్చు, clarify చేసుకోవచ్చు. దానికేమి ఆక్షేపణలేదు. కాని ప్రతి దానికి లేస్తే అది కష్టంగా ఉంటుంది.

ఇక శ్రీ కోటయ్యగారు administration set up గురించి, ఇదేదో change కావాలని, technical institutions లో రైతులకు ఎక్కువ representation కావాలని చెప్పారు. వాటిని గురించి తప్పకుండా ఆలోచిస్తాము. ఎక్కడెక్కడ తగినటువంటి చర్య తీసుకోవాలో, అక్కడ తప్పకుండా తీసుకొంటాము. శ్రీ రంగనాథం మదలియార్‌గారు Deputy Ministers ను వేస్తే చాలా బాగుంటుందని చెప్పారు. అయితే వారు కాంగ్రెస్‌లో చేరక ముందే చెప్పారు గనుక దానివలన మాకేమీ ప్రమాదం లేదు. ఇప్పుడున్న మంత్రులకు పని ఎక్కువగా ఉన్నది. పనిఏమీ జరగడంలేదు. చాలా కష్టంగా ఉన్నదని మంత్రులందరు అనుకొంటే, దాని విషయం ఆలోచించవచ్చును. కాని ఇపుడు ఉన్న మంత్రులే ఎక్కువ tour చేస్తున్నారని ఎక్కువ T. A. క్రింద ఖర్చు అవుతున్నదని అంటున్నారు. మరి Deputy Ministers కూడా వస్తే ఇంకా ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుంది కనుక అలాంటి ప్రమాదాలు కూడా ఆలోచించి, అవసరమని అనుకుంటే ఎప్పుడైనా వేస్తాము. కాని ఇపుడు తక్షణమే అవసరం లేదేమో అనుకొంటాను.

తరువాత మంత్రులు surprise visits చేయాలని అన్నారు. చేయవచ్చు. కాని దానివల్ల ఏమి లాభమో నాకు తెలియడం లేదు. ఏదైనా project చూడడానికి వెళ్ళితే దానిని చూడడానికి, విషయాలు explain చేయడానికి

officials ఉండవద్దా ? నేనేమి technical man కాదు. అది ఎట్లా కదుతున్నారో నాకు తెలియదు. ఏదైనా project వద్దకు surprise గా పోయి నిలుచుకోవచ్చు. కాని ఏమిలాభము ? ఆ విధంగా surprise visits చేసినా, అక్కడికి పోతూ ఉన్నట్లే కనుకొంటారు, ఎవరో car లో పోతూ ఉన్నట్లుంది ఎవరో వస్తున్నారని ఆవిధంగా పోయినా officials యొక్క assistance లేనిది ఏమీ పనికిరాదు. అక్కడికి పోయినతరువాత ఇంజనీరు అదంతా చూపించాలి. ఆ ప్రాజెక్టునుంచి ఈకాలవ కావాలని రైతులు చెపుతే, ఇంజనీరుప్రక్కన ఉంది దానిగురించి చెప్పాలి. కాబట్టి ఊరికే surprise visits చేస్తే ప్రయోజనంలేదు ఇంకా తెలియకుండా ఉండేటట్లు పోవాలంటే, ఏ మిత్రుని దగ్గరనుంచో, అతను underground లో ఉన్న రోజులలో దాచిపెట్టి ఉండిన మీసాలు, గడ్డాలు వేసుకొని ఎవరికీ తెలియకుండా visits చేయవచ్చు. కాని దానివల్ల లాభం లేదేమో అనుకొంటాను. తరువాత శ్రీ రామమూర్తిగారు అనంతపురం అనే ఒక గ్రామంలో tax collection గురించి చెప్పారు. I could not get this information. తరువాత ఎప్పుడైనా వారు జ్ఞాపకం చేస్తే information తెప్పించి ఇస్తాను. It is a small instance. మరి వారుకూడా ప్రభుత్వ విధానాన్ని గురించి,/ N. G. O. లు గురించి చెప్పారు. శ్రీ చెంగల్ రాయ నాయుడుగారు ఏదో summer residence గురించి చెప్పారు. అప్పుడే అక్కడ ఒక చిన్న 12 room-building ఒకటి కడుతున్నారు. Sri Mehdi Nawaz Jung is in charge of it అది ఎంతవరకు అయిందో నాకు తెలియదు. అక్కడ ఎవరు పోయినాసరే, single day కు 2, 3 రూపాయలు ఇచ్చి ఉండడానికి గాను కడుతున్నారు. గవర్నరుగారికి ఇప్పుడు ప్రత్యేకంగా లక్షలు ఖర్చుచేసి కట్టవలసిన అవసరంలేదు. ఇప్పుడొక building ఉన్నది. దానినివచ్చే సంవత్సరం అవసరమైతే చూచుకొంటాము. ఇప్పుడు మాత్రం దానికి వెంటనే ఏమీ provision లేదు. శ్రీ గోపాలకృష్ణగుప్తగారు చెపుతూ I. G P. tour చేసినప్పుడు M. L. A. లను చూడటంలేదని, మంత్రుల visits కన్న I. G. P. వచ్చినప్పుడు ఆట్టహాసం ఎక్కువగా ఉంటుందని, పోలీసులు ఎక్కువగా ఉంటారని చెప్పారు. I. G. మీద వారికేదో కోపమువచ్చినట్లున్నది. I. G. P. శాసనసభ్యులను చూడాలంటే ఎన్ని ఇళ్ళకుపోవాలి, ఎక్కడెక్కడ పోవాలి, అది సాధ్యమయ్యేనిసేనా అని అడుగుతున్నాను. M. L. A. లకే వారితో ఏదైనా పనిఉంటే, వారే I. G. దగ్గరకు పోవాలిగాని, I. G. P. ప్రతి జిల్లాలోను అందరిని చూడాలంటే, అది సాధ్యం అయ్యేపనికాదు. శాసన సభ్యులము, మంత్రులము కలుసుకొంటూ ఉంటాము. అంతేకాని వచ్చిన ఉద్యోగస్థులంతా M. L. A. లను చూడాలని అనుకోవడం చాలా పొరబాటు. M. L. A. లకు ఏదైనా పనిఉంటే, వారేపోయి ఉద్యోగస్థులను

కలుసుకోవాలి. లేకపోతేమాత్రం, officials తమంతకు తాము దూరంగా ఉండడం మంచిది. మనంకూడ మన అంతకు మనం దూరంగా ఉండడం మంచిది. వాళ్ల work లో interfere కావడం అంత మంచిదికాదని అనుకొంటాను. కాన్ని వెంకటరత్నంగారు, ఏవో చార్జస్ 1, 2, 3, అని చెప్పారు. ఏదో irrefutable అయినట్లుగా భావించి ఆయన చెప్పారు. ఆయన చెప్పిందిఅంతా irrefutable అనుకుంటారు. అదే ఆయనతోవచ్చిన ఇబ్బంది. నేను ఆ information definite గా తెప్పించుకొన్నాను. ఆ files కూడ నాదగ్గరే ఉన్నాయి. నేను చదువుకొన్నాను, కాబట్టి files తీసి చూడవలసిన అవసరంకూడ లేదు. I am going to take one by one. R. T. O. office లో చలానా ద్వారా డబ్బు ఎవరోకాజేస్తే అతనిని పట్టుకొన్నప్పుడు, మిగిలిన వాళ్ళపేర్లు, R. T. O. పేరు అదంతా చెప్పాడు, ఏమైంది ఇది, ఈ దుర్మార్గం ఎల్లా అయింది? అని అడిగారు. వెంకటరత్నంగారి దగ్గర ఎవరో జవాను ఉంటాడనుకోండి, వాడు దొంగతనం చేస్తాడు, వాణ్ణి పట్టుకొంటే, అయ్యా నేను వెంకటరత్నంగారి గుమాస్తాను, నన్ను వారే పంపినారు అని చెప్పినంత మాత్రాన వెంకటరత్నంగారిని వెంటనే arrest చేయడమేనా? దొంగ చిక్కినప్పుడు ఏమి చెప్పుతాడు? ఎవరెవరిపేర్లో చెప్పుతాడు. ఏదో అయ్యగారి పేరుకూడ చెప్పితే మనకు కొంత అవకాశం దొరుకుతుంది, ఆయన Dy. S P. తోనో D. S. P. తోనో మాట్లాడి మాకు కూడ ఏదైనా రక్షణ కల్పిస్తారేమోనని. చిక్కినప్పుడు ఆ భయముతో, ఆ భీతితో పది మందిపేర్లు కలిపి చెప్పుతాడు. వాడు చెప్పేస్తేనే వెంకటరత్నంగారిని అందరిని arrest చేసేస్తేనే, వాడు దొంగతనం చేశాడని ఋజువైందా? అలాంటప్పుడు అందరి పేర్లను కలుపుతాము, అందరిని పట్టుకోండి అంటే పట్టుకొనేదేనా? ఇప్పుడు గుడివాడ కోర్టులో ఆకేసు ఉన్నది. ఒక గుమాస్తా డబ్బుకట్టకుండా ఈవిధంగా కాజేశాడు. బస్సు owner దగ్గర చలానా కట్టవలసిన డబ్బు కట్టినట్లు చలానా తీసుకొనిపోయి దానికి రసీదు ఇవ్వాలి. రశీదు ఇస్తే permits ఇస్తారు. కాని ఆగుమాస్తా bus owner ఇచ్చిన పదిరూపాయల డబ్బును Bank లో కట్టకుండా Bank యొక్క ముద్ర forge చేసి 30 వేల రూపాయలదాకా కాజేశాడు. అంటే ఒక్కొక్క మారు 10 రూపాయలు, 15 రూపాయలు ఈవిధంగా 2, 3 పళ్ళలో అంత డబ్బు కాజేశాడు అందుచేత అతనిని arrest చేశారు ఒక R. T. O. దీనిని point out చేసి అది గవర్నమెంటుకు refer చేయగా, police investigation చేసి కనిపెట్టారు. అతనిని arrest చేశారు. అతనిని arrest చేస్తే, మ్యాడేళ్ళుగా ఉన్న R. T. O. ను, నారాయణరెడ్డిగారిని, వెంకటరత్నంగారిని, అది report చేసిన అతనిని — నారాయణరెడ్డినికూడా, ఆ కేసులోకి తీసుకువచ్చి వారందరికి నేను శాగాలు ఇస్తూఉండినాన్ను స్వాదేమి లేదు నా కేద్దో

5 రూపాయలు, 10 రూపాయలు ఇస్తూఉండినారు. తక్కినదంతా వాళ్ళే తీసుకుంటూ ఉండినారు అని చెప్పినంతమాత్రానే, వారందరిని arrest చేస్తామంటే ఎట్లా? ఆ కేసు ఇంకా కోర్టులో జరుగుతున్నది, దానికి 400 మంది సాక్షులు. అదంతా investigate చేసి ఏమేమో చేస్తున్నారు. అంతకన్నా ఎక్కువ చెప్పను. కనుక వారుమాత్రం అలాంటి భావనలో ఉండకుండా వారికే ఫైనా దాని విషయం తెలిసిఉంటే, ఆ Investigating Officer కు ఇవ్వవచ్చు.

(*At this stage Sri Kakani Venkataratnam was seen standing.*)

Mr. Speaker : No. Will you please sit down? I am not going to allow. The Chief Minister must go on uninterrupted.

శ్రీ యన్. సంజీవరెడ్డి : వెంకటరత్నంగారి charges యింకా వున్నవి. అన్నీ కలిపి తరువాత చెప్పవచ్చునులెండి

మిస్టర్ స్పీకర్ : నాకు తెలుసు మీరు (వెంకటరత్నంగారు) లేస్తారేమో కూర్చోమని చెప్పడానికి ready గా ఉన్నాను. (నవ్వు) The Chief Minister must go on uninterrupted. నిన్న వెంకటరత్నంగారు మాట్లాడుతున్నప్పుడు యింకెవరినీ allow చేయలేదు. మీ హక్కులు ఎట్లాంటివో, వారి హక్కులు అట్లాంటివే. అందువలన ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడుతున్నప్పుడు, లేవవద్దు. I shall protect the rights of all members of all the parties.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు: On a point of order, Sir, ముఖ్యమంత్రిగారిని uninterrupted గా చెప్పనివ్వాలనే దానిలో నాకేమీ అనుమానంలేదు. దానిలో మీరు ఇంకొకటి తీసుకువచ్చారు మేము (సభ్యులము) ఒక స్టేటుమెంటు యిస్తే దానిని వారు misquote చేసినప్పుడు, చెప్పడములో పొరపాటువల్ల గాని దేనివల్లనైనా గాని, అప్పుడు మెంబరు తను చెప్పినది అది కాదు ఇది అని—చెప్పే right ఉన్నదా, లేదా, అనే point మీ దృష్టికి తెస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : అది నా యిష్టం. Each case will be considered on its own merits. ఈ విషయంలో allow చేయుటలేదు.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : నూజివీడు దగ్గర ఏదో గ్రామానికి జె.వి. నరసింగరావుగారు electricity ఇచ్చినారుట. ఆయనకు అక్కడ ఎవరో బంధువులు ఉన్నారుట. నరసింగరావుగారు అదిలాబాదువారు. ఆదిలాబాదుకు నూజివీడుకు 500 మైళ్ళు దూరం ఉన్నది. నూజివీడు దగ్గర బంధువులెక్కడ ఉంటారు,

ఉన్నారో లేదో prove చేయాలంటే ఆ ఊరిలో ఉన్నవారి నందరిని చేర్చి బంధువులు అవునో, కాదో సర్టిఫికేటు తెచ్చుకోవాలి. Electricity ఇచ్చి నందుకు అభినందించకపోతే పోయారు, ఇచ్చినందుకు తిట్లా? ఇంకొక ఊరికి ఇవ్వమని అడగడంలో న్యాయం ఉంటుంది గాని— 'electricity' ఇచ్చినావు, ఆ ఊరిలో నీకు బంధువులు ఉన్నారు—అంటే—it is not a charge, it is nothing. Electricity ఇచ్చినందుకు అభినందించియుంటే సంతోషించే వాడిని .

ఇప్పుడు హెల్త్ సెంటరు గురించి చెప్పారు. అది ప్లానింగ్ మినిష్టరుగారి పైన పెట్టారు. కాదు. అది Health Department కు సంబంధించినది కాబట్టి direct గా నాది. Let me take the whole responsibility. అది Planning Minister గారి ద్వారా వస్తుంది. వారుకూడా చూచారు. But I take the whole responsibility అసలు యిటువంటివి ఏ ఊరు అయితే నేమి—అని Planning Committee వారికే వదలిపెట్టుతున్నాను Planning Committee వారు మొట్టమొదట ఏకగ్రీవంగా ఇప్పూరులో Primary Health Centre పెట్టాలని తీర్మానం చేశారు. అయితే అక్కడివారు పేదవారు. Health Centre కావాలంటే 10 వేల రూపాయలు కట్టాలి. రెండు ఎకరాలు భూమి యివ్వాలి. కొంత delay అయినది. అందువలన మళ్ళీ Planning Committee వారు సమావేశమై ఆ ఊరిలో వద్దని, యింకొక ఊరిలో కావలెనని తీర్మానం చేశారు. అప్పుడు ఆ గ్రామంవారు చెప్పారు. తాము పేదవారమని, డబ్బు వసూలు చేయుటలో ఆలస్యమయినదని, ఆ వసూలు చేసిన డబ్బు, భూమి ఏమిచేయాలి యిట్లా మారిస్తే—అని protest చేశారు. ఇది ఇలా ఉండగా కొందరు M.L.A.s (ఇప్పుడు డెమాక్రటిక్ పార్టీలో ఉన్నారు) అక్కడ ఏదో పెద్దఘోరము జరుగుతున్నట్లు పిటిషన్ వ్రాసియిచ్చారు. నేను ఫైలు తెప్పించి ఏమి అక్రమం జరిగిందోనని చూచాను. Planning Committee వారు Health Center ను ఇప్పూరులో పెట్టుటకు తీర్మానం చేశారని. ఆ గ్రామం వారు డబ్బు వసూలు చేయుటలో ఆలస్యం జరిగిందని, అందువలన యింకొక ఊరికి మార్చవలెనని తీర్మానం చేశారని తెలిసింది. అయితే సభ్యులు మారుతున్నప్పుడల్లా, ప్రభుత్వంకూడ యిష్టము వచ్చినట్లు మారుస్తుంటుందా? మీరు (సభ్యులు) దెబ్బలాటలు పెట్టుకుంటే, దానిప్రకారం ప్రభుత్వంకూడ గంటగంటకు మారుస్తూంటే అది ప్రభుత్వంకాదు. ఆ రకంగా మార్చము. ఇంకా ఈ సభ్యులు. డబ్బు వసూలు చేయుటలో ఆ గ్రామప్రజలకు సహాయం చేసియున్నచో నేను చాల సంతోషించేవాడిని. ఆ Planning Committee వారు యింకొక ఊరిలో కావాలని pass చేసి ఏదో అక్రమం జరిగినట్లు అది

Planning Minister గారిపైన వేసి truth ను కప్పిపుచ్చుచూ మాట్లాడుట బాగుండదు.

శ్రీనివాసరావుగారు హరిజనుడుగా ఇల్లు కట్టడం ఏమిటి ? అని అడిగారు. అది గవర్నమెంటు పట్టాభూమి అన్నారు. ఆయన ఆ భూమిని యిప్పుడుకాదు, 1948-49 లో ఆక్రమించుకొన్నాడు. నేను యివ్వలేదు పట్టా. అక్కడ యిల్లు కట్టుకోమని ఈ ప్రభుత్వంలో ఎవరూ చెప్పలేదు. ఆయన కాంగ్రెసు M. L. A. కాకముందే, communists తో hob nob చేస్తున్న రోజులలో అక్కడ గుడిసె వేసుకొన్నాడు. ఇప్పుడు పొలం ఆక్రమించుకుంటూ ఉంటారే అదేవిధంగా పాతపద్ధతిలో ఆయనకు అలవాటు ఉన్నది కాబట్టి 10 ఏళ్ళక్రిందట అక్కడ ఆక్రమించుకొని గుడిసెనో, పాకనో, వేసుకొన్నాడు. అది 6 సెంట్ల భూమి. ఆయన యిప్పుడు కాంగ్రెసు M.L.A. అయినాడు. ఇప్పుడు ఆ భూమిని ఆక్రమించుకుంటే సంజీవరెడ్డిగారు, వెంకటరావుగారు ఆప్తులు కాబట్టి ఆ భూమిని ఆయనకు ఇచ్చారని నింద వేయవచ్చును. కాని 1948-49 లో ఆయన ఆప్తుడు కాడు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఇప్పుడు కృతులు సమర్పణ చేస్తున్నాడు.

శ్రీ యన్. సంజీవరెడ్డి : ఇప్పుడు మనం అంతా అల్లుళ్ళం అయినాము. (నవ్వు). 10 ఏళ్ళ క్రిందట ఆక్రమించుకొన్న భూమి అది. ఆక్షేపణలేదని కలెక్టరు రికమెండ్ చేశాడు. Local Officers రికమెండ్ చేశారు. అక్కడ Municipality వారు కూడదానికి ఆక్షేపణలేదని చెప్పినట్లువిన్నాను. ఆయనకు యివ్వవచ్చునని pass చేశారని విన్నాను—ఏలూరు మునిసిపాలిటీవారు. I am not standing by this, మీరు verify చేసుకోవచ్చును ఆ మునిసిపాలిటీలో కమ్యూనిస్టు మెజారిటీ ఉంది. అధ్యక్షుడు కాంగ్రెసువారు కాదు. వారు, ఆ విషయమై ఏకగ్రీవంగా pass చేశారని విన్నాను. Verify చేసుకోండి. ఆయన క్రమేపి ఇల్లు కట్టుకొన్నాడు. ఇల్లు కట్టుకొన్న తరువాత నన్ను పిలచి కాఫీ కూడ యివ్వలేదు. గున్నయ్యగారు మాత్రం నేను పార్వతిపురం వైపు వెళ్ళినప్పుడు నన్ను ఆయన యింటికి పిలిచి కాఫీ యిచ్చాడు. శ్రీనివాసరావు పిలవనేలేదు. I think we will have to protest including the Speaker. ఆ భూమిని అక్కడి కలెక్టరు, ఉద్యోగస్థులు రికమెండ్ చేశారు. దానిలో ఏదైనా లోపము ఉంటే గవర్నమెంటు చూస్తుంది. ఎవరైనా సరే అక్రమంగా ఆక్రమించకూడదు.

పిట్టలవారిపాలెంలో రాజకీయ బాధితులు శ్రీ మంతెన వెంకటరాజుగారికి, వారి భార్యకు భూములు ఇచ్చారని, ఇంకెవరికో ఇచ్చిఉంటే వారిని తీసేశారని

అన్నారు. ఈ details కూడ నేను తెప్పించి చూచాను. 1951-52 లో మద్రాసు గవర్నమెంటు ఇచ్చినఆర్డరును రివర్సు చేసింది. పిట్టలవారిపాలెం వెంకటరాజుగారి స్వంత ఊరు. ఆయన political sufferer. జైలుకుపోయి వచ్చాడు. ఒకతూరి కాదు, నాలుగుతూర్లు వెళ్ళివచ్చాడు. భూమికి అర్జీ పెట్టుకొన్నారు. అది dry land, wet land కాదు. dry land అయితే 10 ఎకరాలు యివ్వవచ్చునని ఉన్నది. అది ముక్కుకు సూటిగా ఆలోచించి వెంకటరాజుగారికి యివ్వవచ్చుననుకున్నారు. వెంకటరావుగారు చట్టానికి వ్యతిరేకంగా చేస్తే. అది దుర్మార్గమని అంటే బాగుంటుంది. కాని చట్టానికి వ్యతిరేకంగా ఏమీ చేయలేదు. 1948 లో చేసిన రూలు అది. అప్పుడు భూములు యిచ్చిన వారికి ఆ పట్టాలు finalise చేయవద్దని. వారు రాజకీయబాధితులు అవునో కాదో అనుమానముగా ఉన్నదని యీ విషయం తేలేవరకు యివ్వవద్దని 1952 లో (please note the year 1952) మద్రాసు గవర్నమెంటు వ్రాసింది. ఆరోజున చేసిన ఆర్డరు abeyance లో ఉంది. కాబట్టి వెంకటరాజుగారికి భూమి యిచ్చారన్నది పెద్ద ప్రమాదంగా కనబడుట లేదు. ఇదిగాక యింకా కొత్త information ఉంటే నాకు తరువాత వ్రాస్తే విచారిస్తాను. అయితే యిది ఇప్పుడు హైకోర్టులో ఉన్నది. అవతలి వారు తమకు యివ్వాలని దావా వేశారు. కాబట్టి మనము ఆలోచించవలసిన అవసరంలేదు. కోర్టు తీర్పు యిస్తుంది. ఇందులో వెంకటరావుగారు చట్టానికి విరుద్ధంగా ఏమీ చేయలేదు. తమకు నరిపడని వారికి భూమిని వెంకటరావుగారు యిచ్చారని వెంకటరత్నంగారికి మంటగాఉంటే ఉంటవచ్చును. కాని అవినీతికరంగా యిచ్చినది, రాజకీయబాధితులు కానివారికి యిచ్చింది ఏమీలేదు.

తరువాత nominations to Co-operatives గురించి చెప్పారు, nominations ఎందుకు, ఎలెక్షన్సు ఉండాలని అన్నారు. ఇదేమాట 1956 లో చెబితే సంతోషించేవాడిని. Nominations వారికి అనుకూలంగా ఉన్నప్పుడు వారికి అనుకూలమైనవారిని వేసినప్పుడు అది బాగున్నది. nominations పనికిరాదనేది యిప్పుడు కొత్తగా discover అయినది. వారికి యిష్టములేని వారు nominate అయితే ఆపద్ధతి అసభ్యంగా, అక్రమంగా వారికి కనబడుతోంది. వెంకటరత్నంగారు చెప్పినదానితో అమోదించనుగాని general policy చెబుతున్నాను. అసలు nominations మంచి పద్ధతికాదు. Continuous గా nominations చేయుటవల్ల nuisence గా ఉన్నది, ప్రభుత్వానికి లాభంలేదు. The Government will have to think about it much more seriously. మిస్టరుగారితో చెప్పాను, అంగీకరిస్తున్నారు. ఇంకా ఆలోచించి decision తీసుకుంటాము. మొట్టమొదట Sponsoring

Committee ని nominate చేయాలి. తరువాత కమిటీలలో nominations తగ్గించాలని ఆలోచిస్తున్నాము. But don't take this as a commitment. Officials తో చర్చిస్తాము. మొదటి sponsoring committee కి nominations ఉంటాయి. వారు డబ్బు చేకూర్చడం, shareholders ను తేవడం మొదలైన పనులు చూస్తారు తరువాత ఎలక్షన్సు పెట్టే విషయంలో కొద్ది నెలలలో decision తీసుకొంటాము.

శ్రీమతి లక్ష్మీకాంతమ్మగారు యం.ఎల్ ఏస్.కు స్టైపెన్ట్సు వగైరా ఫెసిలిటీస్ కావాలన్నారు. ఎం. ఎల్. ఏస్. సేలరీస్ గురించి ఒక కమిటీని వేశాము. ఆ కమిటీవారు కూర్చుని, చర్చించి "ఎం ఎల్. ఏ లకు ఎంత జీతం ఉండాలి? భత్యం ఎంత ఉండాలి? స్టైపెస్టు కావాలా? పోస్టేజి కావాలా? బస్సు పాసెస్ రైల్వే పాసెస్ ఎట్లా ఇవ్వగలము?"—మొదలయిన విషయాలన్నీ సమగ్రంగా ఆలోచించి రిపోర్టు ఇస్తే, ఆ రిపోర్టును ప్రభుత్వం శ్రద్ధగా పరిశీలిస్తుంది. ఆచరణ యోగ్యమైనవన్నీ తప్పకుండా అంగీకరిస్తుందనిమాత్రం చెబుతున్నాను Sri Anthony Reddy said that the proposals of the Director of Medical Services are being examined at the lower level of Lower Division Clerks in the Secretariat. డి. యమ్. యస్. హాస్పిటల్ బిల్డింగ్ కట్టాలంటారు. లేదా ఇంకా డాక్టర్సును ఆ ఊళ్ళో పోస్టు చేయాలి అంటారు. ఇంకా డాక్టర్సును అక్కడ శాంక్షన్ చేయాలి అంటారు. "ఈ హాస్పటల్ కు శాంక్షన్ అయిన డబ్బు ఉన్నదా? అది ప్లానులో ఉన్నదా? ఎంత ఉన్నది?" అనేవి పాతరికార్డ్సు అన్నీ చదివి నోట్ పుటప్ చేయవద్దా ఏమిటి? డి. యమ్ యస్. పంపారు కాబట్టి, సెక్రటరీ దస్కతు పెట్టాలంటె. మినిస్టర్ దస్కతు పెట్టాలంటే, ఇక మినిస్టర్ దస్కతు అవసరంలేదు; సెక్రటరీ దస్కతు అవసరం లేదు. It can be sanctioned outright. మాకు నోట్స్ ఎవరయినా పుటప్ చేయాలిగా? "ఇది ప్లానులో లేదు; దీనికి డబ్బు ప్రొవిజన్ లేదు; మీరు ఎడిషనల్ గా శాంక్షన్ చేయవలసివస్తుంది డి. యమ్ యస్. యీ ప్రపోజల్స్ పంపించారు, ఇక్కడ హాస్పటల్ పెడదామంటున్నారు; లేదా యీ డాక్టర్ కు ఎక్కువ జీతం ఇస్తామంటున్నారు; వీరికి ఎక్కువ జీతం ఇవ్వటానికి రూల్సుప్రకారం వీల్లేదు. ఇతడు యల్. యం. పి. కాబట్టి ఇంతే జీతం ఇవ్వాలి; ఇతడు యం. బి, బి. యస్. కాబట్టి ఇంతే జీతం ఇవ్వాలి" అని నోట్ పుటప్ చేయాలికదా? ఈ నోట్ ఎవరు పుటప్ చేస్తారు? సెక్రటరీ పాతరికార్డంతా వెతికిచూచి, నోట్ పుటప్ చేయగలరా? ఈ నోట్ గుమాస్తా పుటప్ చేయటంలో తప్పేమి ఉంది? ఫైనల్ ఆర్డర్ గుమాస్తా పాస్ చేయటంలేదు "డి. యమ్. యస్. గారు రికమెండ్ చేసింది మనం

ఒప్పుకొంటే, ఇలాంటి ప్రమాదాలు ఉన్నాయి" అని నోట్ వ్రాస్తారు. దానిని సూపరింటెండెంట్ చూస్తారు. తరువాత సెక్రటరీ చూస్తారు. తరువాత అది మినిస్టర్ దగ్గరకు వస్తుంది. మేము వీరు వ్రాసింది చూసి, "డి. యమ్. యస్. చెప్పింది రైటా, సెక్రటరీ చెప్పింది రైటా, ఫైనాన్స్ డిపార్టుమెంట్ అబ్జక్షన్ సరైనదా, కాదా?"—ఇవన్నీ ఆలోచించి ఫైనల్‌గా ఆర్డర్ పాస్ చేస్తాము. ఆ ఇన్‌ఫర్మేషన్ మా దగ్గర లేకపోతే, మేము ఎట్లా ఆర్డర్ పాస్ చేయాలి? How is it physically possible? Therefore examination of the subject is absolutely necessary. He also said that the Planning statistics are 80 per cent bogus figures. I will tell Mr. Anthony Reddy; let him sit with the Collector immediately after the budget session. వారు కలెక్టర్‌తో చర్చించిన తరువాత, కలెక్టర్ చెప్పిన ఫిగర్స్ బోగసో, లేక గౌ. సభ్యులు చెప్పిన ఫిగర్స్ (80 పర్సెంట్ బోగస్ అని చెప్పినది) బోగసో తెలిపోతుంది. కలెక్టర్‌గారు చెప్పిన అంకెలు సరైనవి కాకపోతే తప్పకుండా మనం వాటిని కరెక్టు చేసుకొందాము. బోగస్ అంకెలు చెప్పవలసిన అవసరం మనకేమి ఉన్నది? ఇంత బోగస్ స్టేటిస్టిక్సు అక్కడ ఉంటే గౌరవ సభ్యులు కలెక్టర్ దగ్గరకువెళ్ళి అడగ వలసిందిగా కోరుతున్నాను. His constituency has a block. ఆ బ్లాక్‌కు సంబంధించి ఇచ్చిన స్టేటిస్టిక్సు ఏవి? అందులో ఏ పొరపాట్లు ఉన్నవో వారు చెబితే, తప్పకుండా మనము దిద్దుకొందాము. తప్పుడు అంకెలు ఇవ్వటంవల్ల ఎవరికి లాభం? ఎవరిని మోసంచేయటానికి ఈ అంకెలు పెట్టుకొంటున్నాము? ప్రపంచాన్ని మోసంచేయటానికా? కాదు. ఎవరికీ యీ అంకెలు? అమెరికా ఇంగ్లండ్‌లోనివారికా? కాదు. ఈ అంకెలు మనకొరకు ఇవ్వబడ్డాయి. కాబట్టి పొరపాటైన అంకెలు ఉంటే, వాటిని మనం సరిదిద్దుకోవలసిన అవసరము ఉన్నది. ఆ విధంగా మనము చేసుకోవచ్చును.

తరువాత, మిత్రులు వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు, పున్నయ్యగారు మాట్లాడారు. జనరల్ విషయాలపై వారు మాట్లాడారు. రావి నారాయణ రెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ "ప్రభుత్వంవారు అపోజిషన్ సహకారం తీసుకొంటా మంటారు. రబ్బరుముద్ర వేయటానికేనా, మేము ఇక్కడ ఉండేది? రబ్బరు ముద్ర వేయటానికేనా, యీ అపోజిషన్ సహకారం?" అన్నారు. ఎక్కడెక్కడ వారి కో-ఆపరేషన్ తీసుకొన్నామో, నేను ఇన్‌స్టెన్సెస్ ఇచ్చాను. యునానిమస్ రిపోర్టులు ఎట్లా తీసుకొన్నామో చెప్పాను. మేము తప్పుపైనా రబ్బరుముద్ర వేయమని చెప్పామా? నేను అడుగుతున్నాను. ఎక్కువ చెప్పవలసిన అవసరము లేదు. నేను మొన్ననే చాలా వివరంగా చెప్పాను. వారు

మిగతా కమిటీలగురించి అడిగారు. హయ్యర్ లెవెల్‌లో, స్టేట్ లెవెల్‌లో ఉన్న కమిటీలలో ప్రతిపక్షంవారి సహకారం తీసుకొంటూ ఏదో చేస్తూంటే,- ఉన్న కమిటీలను గురించి అడిగితే- మొన్ననే దీనినిగురించికూడ సమాధానం చెప్పాను. "కరప్షన్ అన్ని లెవెల్స్‌లో ఉన్నది దానిని నిర్మూలించుటకు మేము ప్రభుత్వంతో సహకరించుటకు సిద్ధముగా ఉన్నాము" అని చెప్పారు. వారు ఏవైనా కేసెస్ స్పెసిఫిక్‌గా చెబితే బాగుండేది. ఏమైనా కరప్షన్ లేకుండా చేయటానికి నేను వారి సహకారంకూడ తీసుకొంటాను "ఇట్లా ఎంక్వయిరీ చేయిస్తాను, యీ ఆఫీసర్‌కు ఇంత ప్రాపర్టీ ఎక్కువగా ఉంది, తలవనితలంపుగా ఇంత ఆస్తి అతనికి ఎట్లా వచ్చింది? లేదా. ఈయనగారు మంత్రి అవగానే రెండేళ్ళలోపలే యీ ప్రాజెక్టులక్రింద ఎంత భూమి కొన్నారు? ఎన్ని ఇళ్ళు కట్టారు" అని యీవిధంగా చెబితే, దానినిగురించి నేను మొన్ననే చెప్పాను నేనే విచారించవలసిన అవసరం లేదు "We shall send it to a judge" అని చెప్పాను ఇక దానినిగురించి రోజూ చెప్పటం ఊరికే గంభీరంగా చెప్పినట్లు అవుతుంది About officers I am prepared to act myself and I am not going to surrender them to the opposition parties. It is my primary duty and I must be allowed to enquire. మా సీనియర్ ఆఫీసర్స్ ఉన్నారు. లేదా, చీఫ్ సెక్రటరీగారిని, ఐ. జీ. పి. గారిని ఎంక్వయిరీ చేయమంటాము. ఎవరైనా అటువంటివారు ఉంటే, వారికి పనిష్‌మెంటు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం ఉన్నది. అంతకుమించి నేను చెప్పటం ఊరికే గంభీరంగా చెప్పినట్లు అవుతుంది. Repitition of things is going to irritate people only.

"ధృతరాష్ట్రుని కౌగిటిలోనికి పోతున్నాము, జాగ్రత్త" అని కల్లూరి సుబ్బారావుగారు చెప్పారు. చెన్నారెడ్డిగారో, ఎవరో చెప్పినట్లుగా, వారు నాకు నిజంగా గురుతుల్యులే. వారు, రామాచార్యులుగారు నాకు మొదటి నుండి గురుతుల్యులు. రాజకీయాలలోనేకాదు, చదువు చెప్పటంలోకూడ గురుతుల్యులు. రామాచార్యులుగారు నాకు పదేళ్ళు ఉన్నప్పుడు. మా ఊళ్ళో ఉండి "ఎ.బి.సి.డి.-కేట్, రేట్" మాటలతో నాకు చదువు చెప్పటం ప్రారంభించారు. కాబట్టి వారు, రాజకీయంగా సుబ్బారావుగారు, నాకు గురువులుగా ఉండినారు. 25 ఏళ్ళనాడు, మొట్టమొదట యువజనసంఘాలల్లో విద్యార్థిగా ఉన్న రోజుల నుండికూడ వారు మాకు గురుతుల్యులుగా ఉన్నారు. వారు నా గురువులని చెప్పుకోటానికి సంతోషిస్తున్నాను, గర్విస్తున్నాను వారు చెప్పిన సలహాకూడ కొంతవరకు అంగీకరించకపోతే చాలా పొరపాటేమో- చాలా ప్రమాదమేమో- ధృతరాష్ట్రుని కౌగిలిలోకి పోతామేమో— అనేదికూడ ఇప్పుడు

నాకు తోస్తున్నదికాబట్టి మా గురువుగారు చెప్పిన సలహాను నేను కొంతవరకు జాగ్రత్తగా పాటించవలసే ఉంటుంది. (హర్షధ్వనులు)

మన రత్నసభాపతిగారు చేసిన ఎలిగేషన్ చూస్తే, నాకే భయం అవుతున్నది. వారు చేసింది చాలా పెద్ద ఎలిగేషన్. కలెక్టర్‌నుండి రెవిన్యూ ఇన్స్‌పెక్టరువరకు యిలా లూటీలతో, డెకాయిటీలతో, డెకాయిటీగాంగులతో సంబంధము ఉన్నదని అన్నారు. ఈ దినం రాత్రికే వారితో ఒక రెవిన్యూబోర్డు మెంబరును పంపుతాను. రత్నసభాపతిగారు పోయి ఇది నిలిపివేయాలి. ఇది చాలా ప్రమాదము. కలెక్టరు మొదలుకొని రెవిన్యూ ఇన్‌స్పెక్టరువరకు డెకాయిటీలతో సంబంధం ఉంటే, యీ రాజ్యం మనం ఎట్లా పాలిస్తాము? రత్నసభాపతిగారు అక్కడకు వెళ్ళేటట్లుగా ఉంటే, యీ రాత్రికే వారివెంట ఒక రెవిన్యూ బోర్డు మెంబరును పంపిస్తాను. కలెక్టరుకు డెకాయిటీకి సంబంధం ఉన్నదనే ఎలిగేషన్‌కంటే వైల్డు ఎలిగేషన్ మరొకటి ఉండదు. వారి ఆరోపణ సరైనదేనా, లేక బేస్‌లెస్ అయినదా, అనేది నేను ఇప్పుడు చెప్పటంలేదు. ఎందుకంటే, దానిని ఎంక్వయిరీ చేయాలిగనుక. దీనిని ప్రూవ్ చేసుకొంటే చాలా మంచిది. గౌరవ సభ్యులు అక్కడకుపోతే, వారివెంట రెవిన్యూబోర్డు మెంబరును పంపుతాను. వారు పోయి దీనిని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే సంతోషిస్తాను. అలాంటిది ఏదైనా ఉంటే, వారు పట్టిస్తే, వారు దేశానికి అసమానమైన సేవ చేసినవారవుతారు.

Sri Gopalu Reddy said that ministers' assurances are not being implemented. అట్లాంటిది ఏదయినా ఉంటే మా దృష్టికి తీసుకు రావచ్చును. అందుకు ఒక ఎస్యూరెన్సెస్ కమిటీకూడ ఉన్నది. దానిద్వారానే ప్రభుత్వదృష్టికి తేవాలని లేదు. గౌ. సభ్యులు మా దృష్టికి డైరక్టుగా తీసుకు రావచ్చును. కె. యల్. నరసింహారావుగారు ఒక ఎలిగేషన్ చేశారు. వారు ఆలోచించకుండా [illegible] ఎలిగేషన్ చేశారనుకొంటున్నాను. "గవర్నర్ టూర్ ఆఫ్ ఖమ్మం సందర్భంలో [illegible] అప్పులు [illegible]; [illegible] పట్టు కొచ్చారు; పాలు పిండుకొన్నారు" అని చెప్పారు. గవర్నరుగారు మనలాంటి శాసన సభ్యులు పిల్చినాసరే భోజనానికి రావటంలేదు. మిమ్మల్నే రమ్మంటున్నారు. వారు టూర్‌కు పోయినపుడు ఖర్చవుతుందనే ఉద్దేశంతో ఒక [illegible] సర్క్యులేట్ చేసి మా దగ్గర ఒక ఆర్డర్ తీసుకొన్నారు. మన గవర్నర్‌గారు యీ విషయాలలో చాలా స్ట్రిక్ట్‌గా ఉంటున్నారు. [illegible] వ్యాసం రావటానికి వీలు లేదు. ఏ పొరపాటు జరిగినా [illegible] [illegible] లోయర్ ఆఫీసర్ తెలియకుండా [illegible] చేశారేమో. నేను [illegible] గౌ. సభ్యులు అవిశ్రాంతంగా [illegible] చాలా [illegible]

వారు ఆరోపణ ఇక్కడ చేయకుండా ఉంటే బాగుండేది. మంత్రులగురించి విమర్శించినా, మాకు ఇబ్బంది లేదు. ఇక్కడ గవర్నర్‌ను విమర్శించకుండా ఇంకో రకంగా మాకు ఇన్‌ఫర్మేషన్ ఇచ్చి ఉంటే సంతోషించేవాడిని.

ఇంకోటి, వారు చాలా డేమేజింగ్ ఎలిగేషన్ చేశారు. "కాంగ్రెస్ వారు పొలిటికల్ కాన్ఫరెన్స్ అక్కడ జరుపుతున్నారు, ఈ కాన్ఫరెన్స్‌కు చందాలు వసూలు చేస్తున్నారు. కాంగ్రెస్ వాళ్ళు చందాలు వసూలు చేసుకోవచ్చును; అందుకు మా కేమీ ఆక్షేపణ లేదు. కాని చందా ఇచ్చిన వాడికి వెంటనే మైనింగ్ ఓర్ పర్మిట్ వస్తోంది" అన్నారు. ఈ లైసెన్సులకు సంబంధించిన మినిష్టర్ ఇన్‌చార్జిని నేనే నేను ఎప్పుడో ఒకటిన్నర సంవత్సరాలక్రిందట యీ పవర్ సెక్రటరికి డెలిగేట్ చేశాను. "నా దగ్గరకు యీ ఫైల్స్ రాకూడదు" అని చెప్పి ఆ పవర్స్ సెక్రటరీ, ప్రసాద్‌గారికి డెలిగేట్ చేశాను. ఆయన విషయం మీకు తెలుసు. ఆయనకు పవర్ కంప్లీట్‌గా డెలిగేట్ చేశాను. నా దగ్గరకు యీ మైనింగ్ ఫైల్స్ రాకూడదని ఒకటిన్నర సంవత్సరాల క్రితమే చెప్పాను. ఖమ్మంజిల్లాలో 1956 లో (ఇప్పుడు కాదు) 8 మైనింగ్ లీజస్ ఇచ్చారు. ఆ ఎనిమిది ఎప్పుడు ఇచ్చారు? మేము అక్కడ కాన్ఫరెన్సు పెట్టా లనుకొన్న తర్వాత కాదు. మేము కాన్ఫరెన్సు పెట్టాలనుకొని రెండు నెలలు అయింది. అన్నది మీ కందరికీ తెలుసు. 1956 లో ఇచ్చిన లైసెన్సులు 8 ఉన్నవి. ఇవి ఇప్పుడు ఇచ్చినవికావు. ఈ చందాలు ఇచ్చినవారికే లైసెన్సులు వచ్చాయని అంటే, దీనికి నేను ఇంకేమి సమాధానం చెప్పాలి?

శ్రీ కె. ఎల్ నరసింహరావు: నేను conference సమాచారం refer చేయలేదు.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: Conference వద్దులెండి Congress కు చందాలు యిచ్చిన వాళ్ళు అనుకోండి. కాంగ్రెసుకు చందాయిచ్చినా conference కేగా. ఎవరికి యిస్తే ఏమి ఉన్నది? I accept his correction. నాకు తెలుసు ఈ allegation ఎందుకు చేశారో. కమ్యూనిష్టు పార్టీవాళ్ళు ఖమ్మంలో మొన్నిమధ్యనే conference పెట్టుకున్నారు. అది ఏ విధంగా జరిగిందో తెలుసు. కాంగ్రెసువాళ్ళు యింతకన్నా నాలుగింతలు వైభవంగా చేస్తారు. ఈ allegations ఎందుకు చేస్తున్నారో కూడా నాకు తెలుసు. కుంటి సాకులు చెప్పడం కాదు. రాజకీయాలు మాకు తెలుసు. ఇవన్నీ యిప్పటినుంచే [illegible] పెట్టారు. అందులో కమ్యూనిష్టులు planned గా 6 నెలల ముందు [illegible] ఆలోచన చేస్తారనే విషయం మాకు చాలాబాగా తెలుసు. [illegible] కుంటి సాకులు ప్రజలుకూడ తెలుసుకుంటారు. అంత [illegible] మోసపోరు. చెన్నారెడ్డిగారు administrative గా చెప్పారు. Tottenham system

గురించి చెప్పారు. అది యింకా examine చేయాలి. All India లో ఈ system ను మార్చడానికి ఎవరు అటు Madras లో గాని యిటు ఢిల్లీలోగాని radical గా ఒక పెద్ద revolutionary reform తీసుకురాలేదు. I agree that we are following only the British method - the Tottenham system. ఒక్క తూరి revolutionary గా మార్చాలి. అంటే ఎలాంటి ప్రమాదాలకు దారితీస్తుందో, మేలు చేయడం కన్న చెరుపు చేస్తుందేమోనని భయపడుతున్నాం. Delay తగ్గించాలి అన్నారు, నిజమే. "ముఖ్యమంత్రికి అర్జీ యిచ్చాము మా ఊళ్ళో school కావాలని, 8 నెలలు అయినది అర్జీపెట్టి రాలేదు, స్థలం కూడ యిచ్చాము" అంటారు. ఏదో application యిస్తారు. Red tapism ను cut చేయాలి, delay ను తగ్గించాలి అనుకొని నేను school కట్టుకోండి అని వెంటనే order వేస్తే ఆయన యిచ్చిన భూమి ఆయనది కావచ్చు. కాకపోవచ్చు. ఏదైన తగాదాలకు గురైనది కావచ్చు. ఇంకా ఎవో complications ఉండవచ్చు. ఏ village లోనో జరుగుతున్న విషయాలు మంత్రులకు, సెక్రటరీలకు తెలుస్తాయని అనుకోను. కాబట్టి కొంచెం delay ఉంటుంది. ప్రమాదాలకు గురికాకుండా delay ను తగ్గించడానికి మార్గాలు సమితో ఆలోచించాలి. I think it must be taken up on all - India level. ఇక్కడ మనం కూడ ప్రయత్నం చేయవచ్చు. I have absolutely no objection to ask the senior administrative officers and perhaps some of the Ministers also to consider the system followed and try to do some thing.

"Minister's speeches ప్రజలలో అసంతృప్తిని కలిగిస్తున్నవని కాంగ్రెసును బలహీనపరుస్తున్న" వని చెన్నారెడ్డిగారు చెప్పారు. వారు మాపై అభిమానం [illegible] చాల సంతోషం. బలహీన పరుస్తున్నదని మాకు తోచాలి [illegible] లేదు. Election [illegible] ఆ విధంగా మాట్లాడుకోవలసి వస్తుందేగాని ఉపన్యాసాలద్వారా ఎవరిని offend చేయాలనే ఉద్దేశ్యం మాకు లేదు. Election లోకి పోయిన తరువాత అది యుద్ధరంగం. అక్కడ [illegible] చెబుతారు. మేము చెబుతున్నాం. కడకు result ఎలా ఉన్నా చెప్పక తప్పదు. Personal గా ఎవరినో insult చేయడం రాజకీయం కాదు. All know hitting below the belt. [illegible] అనుసరించితే [illegible] నాకు తెలుసు. అలా చేయము. [illegible] Election లలో మాత్రము [illegible] పార్టీ [illegible] Elections లో

మాత్రం అవన్నీ చెప్పుకుంటూ ఉంటాము మిగిలినప్పుడు బైటగాని, Assembly లో గాని వ్యక్తిగతంగా ఎవరినీ insult చేయాలని నా ఉద్దేశ్యం కాదు. అది ఎవరు అభినందించవలసిన విషయంకూడ కాదు

N. G. Os. ఒక పార్టీ, Government ఒక పార్టీ అని చెన్నారెడ్డిగారు చెప్పారు. ఇది క్రొత్త discovery. N. G Os. are part of the Government. They are Subordinate Officers of the Government. I happen to be the Head of the Government and other Ministers are partners in this Government. వాళ్ళు ఒక పార్టీ, వీళ్ళు ఒక పార్టీ అని ఎట్లా అంటారో నాకు అర్థం కాలేదు. It is a very dangerous principle. It may be Sanjiva Reddy or it may be X or Y, but the N. G. O. is a subordinate part of the Government and he cannot act as a separate party contesting with you or arguing with you. It is a dangerous principle which I am not going to accept at any stage under any circumstances.

'Second five year plan లో చేర్చినవి తీసివేయము' అని assurance ఇవ్వండి అని చెన్నారెడ్డిగారు అడిగారు. అది ఏదో specific గా చెప్పండి అని తమ ఎదుటనే అడిగాను. దేవనూరు ప్రాజెక్టు విషయం అడుగుతున్నానని చెప్పారు. Department నుంచి నేను మళ్ళీ information తెప్పించాను. దేవనూరు ప్రాజెక్టు Second Plan లో ఉన్నది. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు, వంశధార ప్రాజెక్టు, సీలేరు ప్రాజెక్టు యివన్నీ ఆంధ్రరాష్ట్రం ఉన్న రోజులలో మేమందరము పోయి చేర్పించుకున్నాము. దేవనూరు కూడా second plan లో ఉన్నది. Second plan లో వేసినంత మాత్రాన కాదు. మనం దాటవలసిన hurdles ఎన్నో ఉన్నాయి. తుంగభద్ర ఎగువ కాలవకు 1956 వ సంవత్సరం October 2 వ తేది 2 years back ఆనాడు గవర్నరుగా ఉన్నటువంటి త్రివేదిగారు foundation వేశారు. In charge of Irrigation and powerగా ఆ త్రివేదిగారే ఈనాడు Planning Commissionలో మెంబరుగా ఉన్నారు. ఇప్పటికింకా technical sanction రాలేదు. కారణం యిష్టంలేకనా? వంశధారా ప్రాజెక్టుకు second plan లో కోటిరూపాయలు allotment ఉన్నది. Even to this day, I have not been able to start it because it has not got the final approval of the Planning Commission and the agreement of the Orissa Government. సీలేరు విషయంకూడ నేను నిన్ననే మళ్ళీ files [illegible] ఆయిపోయింది. Central Water Power Commission [illegible] approval యిచ్చారు. [illegible] border లో ఉన్నది. ఒరిస్సా [illegible] యిది కాదు, ఈనీరు

యిట్లాపోవాలి అని ఒకచిన్నమాట అనడంవల్ల పని start చేయడానికి కొంచెం delay అయింది. దేవనూరు ప్రాజెక్టుకూడ అదే stage లో ఉన్నది. It is with the Central Water and Power Commission for technical sanction. వాళ్ళ approval కాలేదు. It is just in the same position as the other Projects. ఇది బాగాఉన్నది. ముందుకు పొండి అని Planning Commission వాడుచెబితే అప్పుడు State Government decision తీసుకోవాలిగాని ఇప్పుడే నేను ఏమిచేయడానికి వీలులేదు. Along with the other projects it will also be considered by the State Government. నిన్నరాత్రే information తెప్పించాను. It is still pending with the Central Water and Power Commission for technical of the scheme.

మిత్రులు చాలామంది చెప్పారు. అన్నీ వ్రాసుకున్నాను. కాని delay చేయడం ఇష్టంలేదు. ఎక్కువకాలం తీసుకోవలసిన అవసరంలేదనుకున్నాను. నేను చెప్పగలిగినవన్నీ, నా హృదయంలో ఉన్నవన్నీ దాపరికంలేకుండా మొన్ననే చెప్పాను. Responsibility గా ప్రతిపక్షాలను అడగడంలేదు. కాని సహకారం అవసరం అనుకున్నచోట అయినా,—— అవసరం లేదు అనుకుంటె యివ్వవద్దు. After all they are political parties. మాకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నవారు. న్యాయంగా వారు ఎక్కడ సావకాశం దొరికితే అక్కడల్లా రంధ్రాలుపెట్టి, unpopular చేయడానికి ప్రయత్నంచేస్తూ ఉంటారు. ఒప్పుకున్న వాటికికూడ ప్రయత్నంచేస్తూ ఉంటారు. కాని కొన్ని common issues ఉన్నాయి. వాటిల్లో మాత్రం వీలైనంతవరకు politics లేకుండా ఉండాలి. N.G.O. is one such. N.G.Os ను ఎవరైన వాడుకోవచ్చు. Inflammable element 50 రూపాయలు జీతం వచ్చేవాడిని 'నీకు 100 రూపాయలు వస్తాయి అంటె 'చలో' అంటాడు. ఎక్కడికి పోవడం, ఏమి consequences అని ఆలోచించడు; కష్టాలలో ఉన్నప్పుడు, కడుపులో కాలుతున్నప్పుడు ఇక్కడ మనం calm గా కూర్చున్నట్లుగా కూర్చుని ఆలోచించుకొనే స్థితిలో ఉండడు. అలాంటప్పుడు soften చేసి, ఏదైన ఉపయోగంగా ఉండేటట్లు ఆలోచనచేసి, సుందరయ్య గారు వచ్చేవరకు ఉండండయ్యా, ఈ report మీద ఆయనకూడ sign చేశాడు. సుందరయ్యగారు రాగానే యిందులో ఏమి ఉన్నదో మాట్లాడతాము అని అంటె అంతమట్టుకైన courtesy చూపకుండా వాళ్ళ leader ను ఎప్పుళ్ళి కలిపి గంగలో దింపడానికి ప్రయత్నం చేయడం న్యాయం కాదనుకుంటాను. ఇది co-operation కాదు. [illegible] కాదు. [illegible] ఆలోచించండి. మీ leader ను consult చేయండి. Anomalies ఎక్కడ ఉన్నాయో మాట్లాడ

Anomalies ఉంటే దిద్దుకుందాం. మూడు కోట్లు ఖర్చుపెట్టాం. పైన యింకా కావలసి ఉంటే ఆలోచిద్దాం. మూడు కోట్లు ఖర్చు కావు అంటారా ? ఖర్చు కాకుండా డబ్బు మిగిలితే ఆలోచిస్తాం. ఇలాంటి general విషయాలలో నైనా ప్రతిపక్షాల సహకారం కావాలి. Projects, Fertilizers మొదలైన వాటి విషయంలో యింతకన్న ఎక్కువ చెప్పదలచుకోలేదు. Cut motions అన్నీ చదువుకున్నాను. ప్రతి cut motion కు notes పంపించారు. Natural గా అన్నీ పరిశీలన చేస్తారు కాబట్టి అన్నీ withdraw చేసుకుని ఈ పద్దును ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించవలసిందని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : సుందరయ్యగారు వచ్చేవరకు ఆగకుండా "మీ leader గారిని మమ్మల్ని అందరిని గంగలో ముంచుతున్నారు" అని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. వారి విషయం నేనేమి చెప్పదలచుకోలేదు గాని వీరిని గంగలో ముంచదలచుకున్నా, తేల్చదలచుకున్నా నాకు శక్తి లేదు. నా వల్ల కాదు. మిగిలిన issues మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. మా leader గారికి సంబంధించినంతవరకు పూర్తిగా చర్చించి వారి ఆమోదంతోనే మేము యివన్నీ చెప్పాము. ఖమ్మం conference లో మేము ఏమి చెప్పామో గుర్తించకుండా చెప్పారు.

Mr. Speaker: You are not satisfied with the Statement. All right. Please sit down please.

(కొంతమంది గౌరవసభ్యులు నిలబడిరి)

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఆర్డర్, ఆర్డర్. లీడరు గురించి చెప్పడానికి వారిని llow చేశాను.

(Sri K. Venkataratnam) rose—

Mr. Speaker : Order. Order. I am not going to allow you. Will you please sit down ?

(Sri K. Venkataratnam) again rose—

Mr. Speaker : I will take action if you do not obey the Chair.

శ్రీ వావిలాలగోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి) : అధ్యక్షా, Cut motions కు సంబంధించి ఒక విషయం తెలుపుతాను.

... తెలుగుకు సంబంధించి యింతకుముందు ఒక [illegible] నియమిస్తామన్నారు......

మిస్టర్ స్పీకర్ దానిని గురించి మరొకసారి అడగండి ఇప్పుడు కాదు

I thank all the leaders of the parties and groups and other members for having carried on the discussions on a high level.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : On a point of information, Sir.

Mr. Speaker : No information. I am on my legs. If you like, you may withdraw the amendment ; otherwise, you may sit down. Now, I shall put the cut motions to vote.

DEMAND No. X- Heads of State, Ministers and Headquarters Staff. Rs. 1,37,38,900

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for their adament refusal to concede the just demands of the N.G.Os. and other low paid Government employees.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for their inability to root out corruption, red-tapism favouritism and nepotism.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for practising gross discrimination against the opposition parties.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for refusing to concede the just demands of the non-gazetted officers and other low-paid Government servants.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for maintaining a top heavy expenditure in the Administration.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Minlisters and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Ministers for refusing to reduce their salaries as an example for the other high paid officials to follow.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for putting heavy burdens of taxation on the poor, and their refusal to tax the well-to-do sections of the Society.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government of their inability to root out corruption, nepotism, favouritism & red-tapism in the Administration.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for allowing the members of the ruling party to put undue and undemocratic pressure on the officials for their selfish, political and personal ends.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To criticise the Government for following a naked policy of discrimination against the opposition parties in general and Communist party in particular.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss about the undue interference of the Ministers in the day to day administration for the group and political purposes.)

The motion was negatived.

Dr. M. Chenna Reddy demanded a poll and the House devided.

Ayes 55 : Noes 143

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

తెలుగును రాజ్యంలో అధికారభాషగా నిర్ణయించి అవసరమైన దశలో వారీ పద్ధతిని నిర్ణయించి అమలుజరుపవలెనని కోరుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(యన్. జి. ఓ. ల కోర్కెల మేరకు దేశంలోని జీవనప్రమాణాన్ని అన్వయించుచూ తగువిధంగా వారి జీతాలు నిర్ణయించనందుకు ప్రభుత్వవిధానాన్ని విమర్శించుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

1. (యన్. జి. ఓ. లకు జీవనప్రమాణాన్ని బట్టి జీతాలు పెంచనందుకు.

2. స్టాఫ్ కౌన్సిళ్ళు నియమించి సమర్థవంతంగా పరిపాలన నిర్వహించనందుకు.

3. పద్ధతులు, నిర్వహణ (మెథడ్స్ అండ్ ఆర్గనైజేషన్) విభాగాన్ని అన్ని శాఖలలో సమర్థవంతముగా పాలనకై ఏర్పాటుచేయవలసినదిగా కేంద్రప్రభుత్వ [illegible] కమిషన్ ఆదేశాన్ని అమలుపరచనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(జిల్లా పరిపాలన సంతటిని వికేంద్రీకృత ప్రజాస్వామ్య విధానం అమలు జరుపుటకు వయోజనులచే సరాసరి ఎన్నుకోబడిన సభ్యులతో, వారినుండి యెన్నుకోబడిన అధ్యక్షుడు గల జిల్లా కౌన్సిలుకు అప్పగించుచూ, అన్ని శాఖలపై అధికారిగానున్న నేటి జిల్లా కలెక్టరును కార్యదర్శిగా నిర్వహణాధికారిగా యేర్పరుచుచూ శాసనం తేవలెనని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(మంత్రుల జీతాలు నెలకు అయిదువందల రూపాయలకు తగ్గించనందుకు నిరసించుచు.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(బడ్జెటుపై ఇవ్వబడిన కోత తీర్మానములపై తగిన చర్యలు తీసుకునే సాంప్రదాయాన్ని అమలులో పెట్టనందుకు, జవాబులు ఇవ్వనందుకు.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(Taking congress workers in cars of Ministers on Government tours.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Re. 1

(Non-cleaning of bugs in M.L.As. Quarters.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Re. 1

(Non-reducing of salaries of Ministers.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
— Rs. 100

1. (To discuss about the indiscriminate tours undertaken by the Ministers for purposes not connected with the affairs of the State ;

2. to impress upon the Government about the necessity to abolish the Board of Revenue and to appoint Regional Commissioners with all the powers of the Board with a view to have a strict control over ensure efficiency in district Administration ;

3. to impress upon the Government about the urgent necessity to prescribe certain standards for viva voice examinations to be conducted by the Public Service Commission ;

4. to impress upon the Government the urgent necessity to appoint a second pay Committee with a judge of the High Court as its Chairman and giving due representation to the N.G.G.Os. Association on the Committee ;

5. to impress upon the Government about the necessity to recognise the Secretariat administrative machinery by including the personnel working in all departments in a common pool and fixing seniority from the said common pool for the purposes of promotions arising in any Department.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headqurters staff by
Rs. 100

(తమ పార్టీని బలపరచుకొనుటకును, బంధుప్రీతితో మంత్రులు నిత్యము పరిపాలనా వ్యవహారాలలో జోక్యం కలిగించుకొనుచున్నందున పరిపాలన [illegible] ఏర్పడిన ప్రతిష్టంభన చర్చించుటకు.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to take steps to meet the demands of the N.G.Os. and appoint a Pay Commission to go into their demands.)

The motion was negatived.

Sri P. Venkateswarlu demanded a poll and the House divided.

Ayes. 56 : Noes 143

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to take steps to introduce Telugu as Official language.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(ఎన్ జి ఓ. లు మరియు ఉపాధ్యాయులు, చప్రాసీలు మొదలగు ప్రభుత్వోద్యోగుల జీతాల గురించి పరిష్కరించుటలో విఫలత చెందినందులకు చర్చించుటకుగాను)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(ఆంధ్ర జిల్లాలలో బస్సు రూట్సును అన్నిటిని జాతీయంచేయుటకై అవసరమైన పథకం సిద్ధంచేయజాలకపోయినందుకు చర్చించుటకుగాను.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss the authoritative autocratic and arbtirary attitude of the Government in dealing with the issue of the raise in scales of pay of N.G.Os in the State to corelate them with the abnormal increase of cost of living.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss and criticise the recent decision of Government to withdraw recognition to the Association of the non-gazetted officers of resolving to indulge with constitutional activity of agitation for their grievances and further for sending advance circulars to various authorities in the State to threaten them with break of service and other serious action contrary to the accepted principle of the Government behaving as an appellate authority instead of being a complaint and a prosecutor.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to take suitable and prompt action or even to send up replies to the Legislators on matters brought to their notice of either the officials or the Ministers.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to fix up the maximum and minimum range of scales of pay of the Government employees with a view to bridge them to a ratio of 10:1 respectively as per the often repeated Socialist Slogan of the Government.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquaters staff by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to appoint an administrative enquiry committee with judicial persons to go into the question of the Government influencing the administration for their partisan, party

purposes as has been amply made out in several reference by the Hon. Members in the House.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss and criticise the deliberate and planned policy of the Government which leaves no spring of democratic life in Andhra Pradesh either Administrative machinery, Judiciary or University without being polluted and corrupt by the vindictive, partisan, anti-democratic and cast-ridden attitudes and policies of the ruling clique.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss the often repeated public declaration by the Government specially during by-elections in the State, that the Government will not attend to development activities in the areas which returned opposition party candidates which cut at the roots of democratic functions of a Government which usher in an era of Geographical disintegration, total eclipse of the opposition and a constant state of passive civil war in Andhra Pradesh.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To abolish Revenue Board and to advise the Ministers to reduce their unnecessary tours.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(మంత్రుల జీతాలను రు. 1000 ల నుండి రు 500 లకు తగ్గించుకొనుట ద్వారా పొదుపు ఉద్యమంలో మంత్రులు ఆదర్శప్రా[illegible] ఉండుటకు అంగీక [illegible])

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(పెద్ద ఉద్యోగుల జీతాలను తగ్గించి చిన్న ఉద్యోగుల జీతాలు పెంచుటకు పూనుకోనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(తాలూకా, జిల్లా స్థాయిలలోనైనా ప్రభుత్వ వ్యవహారములు తెలుగు భాషలో జరుపుటకు ప్రభుత్వము పూనుకోనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(మంత్రుల భవనముల రిపేర్లకు, ఉద్యానవనములకు పెట్టబడే ఖర్చులను తగ్గించనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(గవర్నరుగారి యొక్క, మంత్రుల యొక్క ప్రయాణముల సందర్భములలో పోలీసు బందోబస్తులను ఏర్పాటుచేయుట ద్వారా అయ్యే అదనపు ఖర్చులను రద్దుచేయుటకు ప్రభుత్వం పూనుకోనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసే అన్ని అనధికార కమిటీలలో ప్రతిపక్షాలకు తగు స్థానమివ్వనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(మంత్రుల పర్యటన సందర్భాలలో ప్రజలు సమర్పింపదలచుకున్న మహజర్లను తీసుకుని తగు సమాధానములు చెప్ప నిరాకరించుచున్నందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(ప్రభుత్వ నిర్వహణలో జరుగుచున్న జాప్యమును తొలగించుటకు [illegible]నందులకు.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(మంత్రివర్గము జీతం, బత్తెముల, బంగ్లా, తోటల, ప్రయాణ తదితర అవసరమగు విలాసాలపై పెట్టబడుచున్న దుబారీ ఖర్చు గురించి చర్చించుటకు.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(To discuss the failure of Government to secure economy and efficiency in administration and to introduce administrative reforms.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Re. 1

(ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం పరిపాలక వ్యవహారాలను తెలుగుభాషలో నడిపించడానికి ప్రభుత్వం గుర్తించి అమలుపెట్టనందున)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(The Government failed to satisfy the demand of the N.G.Os., in the revision of the pay scales.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(That Pay Committee appointed by the Government failed to satisfy the demand of the N.G.Os., in the revision of the pay scales.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by Rs. 100

(That Government failed to take steps on construction of houses for the staff in the Head-quarters.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : Now, the question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,37,38,900 under Demand No. X—Heads of State, Ministers and Headquarters staff."

The motion was adopted.

The Demand was granted.

DEMAND No. XVIII — Medical 3,8065,600

DEMAND No. XIX — Public Health 2,51,58900

DEMAND No. XL — Capital Outlay on Improvement of Public Health 94,09,200

Mr. Speaker: Let us now take up the next items.

Demand No. XVIII — Medical - Rs. 3,80,65,600

Demand No. XIX — Public Health - Rs. 2,51,58,900

Demand No. XL — Capital Outlay on Improvement of Public Health - Rs. 94,09,200.

Sri N. Sanjeeva Reddy : Sir, on the recommendation of the Governor, I beg to move:

"that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 3,80,65,600 under Demand No. XVIII — Medical."

"that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 2,51,58,900 under Demand No. XIX — Public Health."

"that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 94,09,200 under Demand No. XL — Capital outlay on improvement of Public Health."

Mr. Speaker : Motion moved.

*శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: అధ్యక్ష మహాశయా! క్రిందటి demand కొంత వరకు రాజకీయ వాదోపవాదాలకు అవకాశ మిచ్చినది. కాని యీ డిమాండు అటువంటిది కాదు. ఇది Health demand. ఎవరైనా ఇంకా డాక్టర్సు, హాస్పిటల్సు ఎక్కువ కావలయునని చెప్పగలరు అంతేగాని యిందులో రాజకీయాలకు తావులేదని మరొకసారి మనవిచేస్తున్నాను ఇప్పుడు వున్న డాక్టర్సు సంఖ్యను, హాస్పిటల్సు సంఖ్యను ఎక్కువ చేసుకొనడానికి అవకాశముంది Medical Department కు సంబంధించి గత రెండు మూడు ఏండ్లుగా మన రాష్ట్రంలో పనిబాగుగా జరిగినదని చెప్పుచున్నాను. Health Department కు నేను మంత్రిగా వున్నాననికాదు. హాస్పిటల్సు విషయంలో కళాశాలలు ప్రారంభించుకొనడం విషయంలో మనమెంతో ముందుకు పోయామని చెప్పక తప్పదు. ఈ కార్యక్రమాలకు అవసరమైన grants అన్ని కేంద్రమునుండి సంపాదించుకున్నామని మనవిచేస్తున్నాను భారత దేశంలోని యితర రాష్ట్రాల కంటే మన రాష్ట్రంలో ఎక్కువ కళాశాలలను స్థాపించుకున్నాము. హాస్పిటల్సు సంఖ్యను పెంచాము, bed strength ను పెంచుతున్నామని తెలుపుటకు సంతసిస్తున్నాను.

ఉత్సాహంగా హాస్పిటల్సును యింకా ఎక్కువగా ప్రారంభించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము. ఇప్పుడున్న హాస్పిటల్సులోనే 250 మందికి పైగా డాక్టరులు లేక కాళీగా ఉన్నాయి. అందువల్ల హెచ్చు హాస్పిటల్సు ప్రారంభించడానికి సంకోచిస్తున్నాము. ఇక, రెండుమూడేళ్ళలో డాక్టరుల కొరత తీరుతుంది. కొత్తగా ప్రారంభించిన కళాశాలలనుంచి కాకినాడనుంచి, కర్నూలు నుంచీ విద్యార్థులు pass అయి వస్తే, డాక్టర్లకొరత తీరిపోతుంది. "వరంగల్ లో కాలేజీ పెడతామన్నారు కాని, budget లో ఏమీ provision లేదు." అని కొంతమంది అంటున్నారు. దానికి budget provision అవసరం లేదు. వచ్చే జూలై నెలలో వరంగల్ లో మెడికల్ కాలేజీ తప్పకుండా ప్రారంభింపబడి తీరుతుంది అక్కడ కళాశాలకు పింగళివారి కుటుంబం ఒక బిల్డింగు ఇచ్చింది. నేను మొన్న 22 వ తేదీన అక్కడకు వెళ్ళినప్పుడు ఆ బిల్డింగును చూచినాను. 110 గదులున్నాయి. ఒక్క బిల్డింగ్సులోనే 100 రూములు ఉన్న బిల్డింగు ఇవ్వడంవల్ల మెడికల్ కాలేజీ వెంటనే ప్రారంభించవచ్చు. విద్యార్థులకు హాస్టలుగా కూడ అదే ఉపయోగిస్తుంది. మొదటి రెండు [illegible] విద్యార్థులు సుఖంగా చదువుకోడానికి అవకాశం ఉండడానికి [illegible] కళాశాల ప్రారంభించినప్పుడు ఖర్చులకోసం ఒక Non-Official Committee ని ఏర్పరచుకొని 6 లక్షల రూపాయలు వసూలు చేయడానికి అక్కడి మిత్రులు అంగీకరించారు. ఇప్పటికప్పుడే దాదాపు 3 లక్షలు వసూలు చేశారు. కళా

శాలలను ప్రారంభిస్తున్నాము కాబట్టి, ఇప్పుడున్న hospitals ను develop చేయవలసి వుంటుంది. Beds strength ను increase చేయడం equipment ఎక్కువగా సరఫరా చేయడం మున్నగు కార్యక్రమాలకు ప్రభుత్వం పూను కుంది. వరంగల్‌లో హాస్పిటలును develop చేయడానికి beds strength ను increase చేయడానికే కొన్ని లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడింది. Orders issue చేశారు. ఈ కార్యక్రమం జరుగుతోంది. ఇంకా, వరంగల్‌లో జైలు ప్రక్కన వున్న భూమిని కొనడానికి, acquire చేయడానికి కలెక్టరుకు ఉత్తరువు లిచ్చాము. ఈ పనికూడ జరుగుతోంది. కళాశాలను ప్రారంభించడానికి ఎలాంటి అడ్డంకులు లేవు. We will go ahead now. జూలైలో కళాశాలను ప్రారంభించుకుంటున్నాము. బడ్జటులో లేదనో, ఏదో చేయలేదనో అపోహాలకు గురి కావద్దనీ, పని సంపూర్ణంగా జరిగిపోయిందని చెబుతున్నాను. ఇప్పుడు ప్రారంభిస్తున్న కళాశాలలనుంచి 4 ఏళ్ళలో విద్యార్థులు pass అయివస్తారు. ఆనాడు ఫిర్కాకు కనీసం ఒక హాస్పిటలు అయినా ఉండాలి, 10, 20 వేల జన సంఖ్యకు ఒక హాస్పిటలు అయినా ఉండాలి, అనే మన ఆశయం నెరవేరడానికి వీలుంటుంది, ప్రజలు ధనం ఇచ్చి బిల్డింగులు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు, equipment కూడ ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. ఇప్పుడు చాలినంతమంది డాక్టరులు లేకపోవడంవల్ల dispensaries గాని, హాస్పిటల్సుగాని ప్రారంభించ డానికి వీలులేకపోతున్నది. రానున్న 4, 5 ఏళ్ళలో ఆ కొఱత తీరుతుంది. మన రాష్ట్రంలో ఉన్నన్ని మెడికల్ కాలేజీలు ఏరాష్ట్రంలోకూడలేవు. మన రాష్ట్రంకంటె మూడింతలున్న U. P. లో మనం ప్రారంభించుకున్న మెడికల్ కాలేజీలలో సగంకూడలేవు. ఒక్క కలకత్తా పట్టణంలోనే 6 కళాశాల లున్నాయి. కాని మనం ఒక్క హైదరాబాదు పట్టణంలోనే కాకుండా వేరు వేరు ప్రాంతాలలో యీ కళాశాలలను ఏర్పాటు చేసుకొంటున్నాము. ఎక్కడైనా medical collage ప్రారంభిస్తే అక్కడున్న విద్యార్థులకు ఉపయోగ పడడమే కాక, హాస్పిటల్సునుకూడ అభివృద్ధి చేయడానికి వీలుంటుంది. ఒక్కొ క్కటి వేయి పడుపులు ఉండేటట్లు చేసినట్లయితే అది ఒక prefect hospital గా ఉండి ఆ చుట్టుప్రక్కల ఉన్న ఒకటి రెండు జిల్లాలలోని ప్రజలకు ఎంతో ఉప యోగ పడుతుంది. ఈనాడు మెడికల్ కాలేజీలలో విద్యార్థులు తయారవు తున్నారు. హాస్పిటల్సు develop అయిన కారణంగా అచ్చటి ప్రజలకు సేవ చేయడానికి వీలవుతుంది. ఇంత planned గా, regular గా 2, 3 జిల్లాలకు ఒక కళాశాలను ప్రారంభించుకున్న రాష్ట్రం భారతదేశంలో ఎక్కడా లేదు. Planning అంతా బాగా జరిగింది. Hospitals [illegible] develop అవు [illegible] కొత్త కొత్త [illegible] [illegible] development [illegible] D.M.S. [illegible]

స్థలవరకు అందరూ బాగా కృషిచేసి యీ కార్యక్రమాన్ని సాధించారు. దానినిబట్టి సభ్యు లందరను అభినందిస్తున్నాను.

మందులు supply చేయడమే కాకుండా, preventive side న కూడ మందులకు కేటాయించినంత డబ్బు కేటాయించాము. Rural water supply కి ప్రత్యేకంగా కేటాయించిన మొత్తాన్ని పరిశీలిస్తే రెండూ సమానంగా వేడున్నాయి. గడచిన సంవత్సరం కొన్ని ఇబ్బందులకు గురైనాము. Smallpox, కలరా కొన్ని కొన్ని ప్రాంతాలలో వ్యాపించి బాధపెట్టినవి. ఏమైన, బ్రహ్మాండమైన ప్రమాదం జరిగిందనుకోడానికి లేకుండానే మనం తప్పించుకున్నాము. ఈ విషయం మనకందరకూ తెలుసు. హాస్పిటల్సు ఎక్కడెక్కడ ఎన్నెన్ని ఉన్నాయి, ఎన్ని beds increase చేశాము అనే విషయాలపై నా దగ్గర details ఉన్నాయి. ఆ statistics అన్నీ యిప్పుడు మీకిచ్చి విసిగించదలచుకో లేదు. ప్రతి హాస్పిటలులో కూడ beds strength increase చేస్తున్నాము.

తెలంగాణాలో జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్ హాస్పిటల్సులో 30 పరుపులు కూడ లేవు. 30 beds కూడ లేని hospitals ఎట్లా ఉన్నాయో అని నాకే ఆశ్చర్యం అయినది. ప్రతి తాలూకా హాస్పటలులో గాని, dispensary లో గాని, District Headquarters Hospital లో గాని — 10, 15 పడక లున్న ఆసుపత్రిలో పడకల సంఖ్య increase చేయాలని అనుకున్నాము. తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్సు హాస్పిటల్సులో కనీసం 40, 50 పడకలు ఉండే విధంగా చేయాలనే కార్యక్రమం చురుకుగా జరుగుతున్నది. ఆ statistics అన్నీ ఇప్పుడు చెప్పి మిమ్ములను విసిగించదలచుకోలేదు. పనిమాత్రం చురుకుగా సాగుతున్నది. ప్రభుత్వం చేస్తున్న యీ పనికి ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలని, ఉత్సాహంతో ఈ కార్యక్రమం సాగడానికి తోడ్పడాలనీ కోరుతున్నాను. సభ్యులు చెప్పిన సలహాలన్నీ విని ఇంకా ఏమైనా information కావాలంటే సమాధానంలో చెబుతాను. ప్రజోపయోగకరమైన ఈ కార్యక్రమముకైనా సరే సంతోషంతో ఆమోదించమని కోరుతూ నేను సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : కోతతీర్మానాలు ఇచ్చిన గౌరవసభ్యులు ఇపుడు వాటిని ప్రతిపాదిస్తారు.

DEMAND No. XVIII — Medical - Rs. 3,80,65,600

Sri P. Narsing Rao : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Re. 1

To criticise the Government as it failed to provide sufficient provision for the improvement of Medi-

cal facilities in the rural area of Telengana and to provide fund for upgrading the Gandhi Hospital, Warangal and to start Medical College during this financial year.

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :

Sri D. K. Satya Reddy : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ఆయుర్వేద వైద్యానికి ప్రాముఖ్యం ఇవ్వనందుకు ప్రధాన చర్యకు విమర్శించుటకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri G. Suryanarayana (Gajapatinagaram - Reserved) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(పల్లెప్రాంతాలలో సౌకర్యములు, జరిపించే విధానములో ప్రభుత్వం అశ్రద్ధ చూపుచున్నందుకు విచారిస్తున్నాను.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

విజయనగరం తాలూకా చొప్పడా గ్రామాలలో ఆసుపత్రులు నిర్మించే విషయమై ప్రభుత్వం దృష్టిలో లేకపోయినందుకు విచారిస్తూ ఉన్నాను.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri A. Yerukunaidu (Salur - General) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

To criticise the Govenment for not providing adequate medical facilities in rural areas especially backward areas like Salur Taluk in Srikakulam District.

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

Failure of the Government to provide Leprosy Surgical unit even in big Hospitals at Hyderabad and Visakhapatnam.

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri G. Suryanarayana : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(భీమునిపట్నం తాలూకా కోనాడ గ్రామంలో ఆసుపత్రి నిర్మాణము గురించి ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొనివచ్చుటకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Mohammed Tahaseel (Bhadrachalam-General): I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

భద్రాచలం తాలూకా కూనవరం గ్రామములోని ఏజన్సీ జిల్లాబోర్డు డిస్పెన్సరీని గవర్నమెంటువారు తీసుకొని హాస్పిటల్‌గా మార్చక పోయి నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65;600 for Medical by Rs. 100

(కూనవరం గ్రామమునకు చుట్టుపట్ల సుమారు 10 వేల జనాభా కలిగి వున్నందున సదరు గ్రామంలో లేడీ డాక్టర్లను నియమించక పోవుటగూర్చి.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(రంపచోడవరం తాలూకా కొండమొదలు గ్రామంలో ఆసుపత్రిని పెట్టక ఆ ప్రజలకు వైద్యసౌకర్యం కలిగించనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

భద్రాచలం తాలూకా గౌరిదేవిపేట గ్రామములో ఆసుపత్రి పెట్టక పోవుటగూర్చి.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri K. Venkata Reddy (Nandipad) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా ఉదయగిరి తాలూకా వింజమూరు [illegible] ఆసు[illegible] ప్రభుత్వంవారు స్వాధీనపరచుకోనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ప్రభుత్వ వైద్యశాలలలో డాక్టర్లు లేని కొరతను తీర్చనందుకుగాను.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri Basava Maniah (Andole) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

Non-opening of a Hospital at Alladurg, Taluk Andole

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

Non-opening of a Primary Health Centre at Mudimanik village, Taluk Andole.

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

Non-stopping of private practice by Government Doctors.

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri M. Rajeswara Rao (Divi-Reserved) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(1) To discuss about the general policy of the Government in regard to the administration of the Medical Department ;

(2) to discuss about the inadequate medical aid given to Rural Dispensaries ;

(3) to discuss about the inadequate medical staff provided for the Head-quarters Hospital, Eluru ;

(4) to discuss about the serious repurcussions arising out of the recommendations of the Pay Committee allowing Assistant Surgeons to take to private practice.

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Ranganath Rao Bollamwar : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

To impress upon the Government to take keen interest in starting colleges for Indian System of Medicines - Ayurvedic and Unani.

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

Failure of the Government to provide more rural dispensaries in backward areas like Hutnur and Asiphabad taluks in Adilabad District.

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

To discuss the failure of the Government to increase the allotment made for the purchase of the medicines in various hospitals.

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

Necessity of opening X-Ray plant in every District Head-quarters Hospital.

Mr. Speaker: Motions moved.

Sri S. Kasi Reddy (Podili)
Sri V. Visweswara Rao (Mylavaram)
Sri M. Nagi Reddy (Macherla)
Sri G. Yellamanda Reddy: I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు కాల్వల త్రవ్వకందృష్ట్యా జనాభా పెరుగుదలను గమనించి పల్నాడు తాలూకా కారంపూడి డిస్పెన్సరికి అవసరమైన మేరకు మందులను సప్లయిచేసేట్లు జిల్లాబోర్డువారికి తగు ఉత్తర్వులు జారీచేయనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులకు, రోగులకు సరిపడు మందులు సప్లయి చేయనందులకు, మంచాలసంఖ్యను పెంచనందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ఆయుర్వేద వైద్యమునకు ప్రభుత్వం తగు ప్రోత్సాహం ఇవ్వనందులకు)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(గుంటూరుజిల్లా పల్నాడు తాలూకా దాచేపల్లి ఆసుపత్రిని ఎన్నో సంవత్సరాలుగా పబ్లికు సత్రంలో ఉంచుతూ ఆసుపత్రి భవన నిర్మాణానికి పూనుకోనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(పల్నాడు తాలూకా మాచర్లలోని ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిని పెంపుదల చేయనందులకు, మంచాలసంఖ్య పెంచనందులకు, ప్రహారిగోడను నిర్మించనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(మనరాష్ట్రానికి అవసరమైన మందులను మద్రాసు సెంట్రలుస్టోర్సునుండి కొనుగోలు చేయుటకు బదులు మన రాష్ట్రములోనే ఒక సెంట్రలుస్టోర్సును ఏర్పాటుచేయుటకు పూనుకోనందులకు, జిల్లా మెడికలు ఆఫీసర్లు కొనుగోలు చేయుపద్ధతిని అమలు పర్చనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by · Rs. 100

(లోకలుఫండు ఆసుపత్రులకు తగినన్ని మందులు సప్లయిచేయక పోవడాన్ని గురించి చర్చించుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులలో జరుగుచున్న బంధుప్రీతి, పక్షపాతంను. అవినీతిని అరికట్టుటకు ప్రభుత్వం పూనుకోనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో తగినన్ని టి. బి శానిటోరియంలు స్థాపించి క్షయవ్యాధితో బాధపడేపేదలకు ఎడ్మిషనులు దొరికేందుకు ఏర్పాట్లు చేయనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని ఆసుపత్రులలో [illegible] దృష్ట్యా మెడికలుకోర్సులకు, సీట్లు యిచ్చేటప్పుడే, [illegible] అయినతరువాత [illegible]

తప్పనిసరిగా గ్రామీణప్రాంతంలో కనీసం 5 సంవత్సరాలు పనిచేయాలనే నిబంధనను ప్రవేశపెట్టుటద్వారా గ్రామీణప్రజలకు వైద్యసౌకర్యాలు కల్గించేందుకు ప్రభుత్వం పూనుకోనందులకు)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri J. Anand Rao (Metpalli) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(మెట్‌పల్లి తాలూకా సెంటరులో డాక్టరులేక ప్రజలు ఇబ్బందులపాలు అవుతున్న విషయం చర్చించటానికిగాను.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(కరీంనగరం గవర్నమెంటు ఆస్పత్రిలో మందులు బీదరోగులకు ఉచితంగా సప్లయిచేసే పరిస్థితులు కల్పించనందుకు నిరసనగా.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(రాష్ట్రమంతటా ముఖ్యంగా కరీంనగరంలో రేకెన్యూఫిర్కాకు ఒక్కటైన ప్రసూతి సౌకర్యాలు నిమిత్తము కనీసం ఒక్క దాయమ్మనైన ఏర్పాటు చేయజాలనందుకు విచారించి, చర్చించాలని కోరుతున్నాను.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ప్రతిజిల్లాకు ఒక్కవ్యాధికి కనీసం ఒక్క స్పెషలిస్టునైన నియమించజాలనందుకు విచారం తెల్పుతూ.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri D. Hanumanth Rao (Jagtial) : I beg to move;

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

To discuss the failure of Government to improve the condition of District and Taluka Dispensaries and increase the allotment of Medicines, instruments, equipments and diet in the Hospitals of Telangana.

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri N. Peddanna (Khammam - Reserved) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ఖమ్మంజిల్లాలో తమకు జబ్బు సంభవించినప్పుడు రోగనిర్ణయం చేయించు కొనుటకు వరంగల్లు మరియు హైద్రాబాదు వెళ్ళవలసి వుంటున్నది. అట్టి రోగ నిర్ణయం మిషను, స్క్రీను ఖమ్మంజిల్లా సెంటరుఅయిన ఖమ్మం హాస్పిటలులో ప్రభుత్వం ఉచితవసతితో నిర్మించనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(వివిధ ప్రభుత్వ వైద్యశాలలు ప్రజల జబ్బులకు తగినమందులను సప్లయి ప్రభుత్వం చేయలేక పోవుచున్నందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ఖమ్మంమెట్టులో టి. బి. హాస్పిటల్ స్థాపించుటకుగాను ప్రభుత్వం బిల్డింగు ఫౌండేషనుకూడ వేయించి 3 సం. అయినను అట్టి టి. బి. హాస్పిటలును గురించి ఏమీ ఆలోచించనందులకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri S. K. V. Krishnavataram (Tadepalligudem-General) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

For not providing suitable buildings for the Taluk Head-quarters Hospital at Tadepalligudem.

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri M. Nagireddy :

Sri S. Vemayya (Buchireddipalem-Reserved): I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,80,65,600 for Medical by Rs. 100

(ఆసుపత్రులలో [illegible] వీర్ల ద్యము [illegible] చూచుట [illegible] క్రమముగా [illegible] అనధికార [illegible] సమావేశములు [illegible]

నెలకు ఒక దఫా జరపకపోవుట. ఆసుపత్రులలో బెడ్సు సంఖ్య పెంచకపోవుట. వైద్యులు అధికంగా ఆసుపత్రులలో లేకపోవుట, తాలూకా కేంద్ర ఆసుపత్రులు ప్రొవిన్షియలైజు చేయకపోవుటకుగాను)

Mr. Speaker : Motion moved.

DEMAND No. XIX–PUBLIC HEALTH - Rs. 2,51,58,900.

Sri G. Suryanarayana : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Rs. 100

(పేదవాండ్రు నివసించే మునిసిపాలిటీ ఏరియాలలో పరిశుభ్రత లేకపోవుటచే అనారోగ్యములకు గురియగుచున్నందున యీ విషయము ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకురాగలందులకు.)

Mr. Speaker : Motion moved :

Sri S. Kasi Reddy :

Sri M. Nagi Reddy :

Sri G. Yellamanda Reddy :

Sri B. Sankariah (Buchireddipalem-General): I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Rs. 100

(కలరావ్యాధి సంభవించినప్పుడు సెలైన్ ఇచ్చుటద్వారా యెక్కువ మందిని రక్షించుటకు వీలుండగా, సెలైన్‌ను హెల్త్ ఆఫీసర్లద్వారా కలరా రోగులకు ఇప్పించుటకు యేర్పాటు చేయనందులకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Baswa Maniah : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Re. 1

(Non-supplying of medicines timely for villages for cholara and other diseases.)

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Re. 1

(Non-supplying of small-pox medicine for villages timely.)

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Re. 1

(Non-opening of a Lepercy Hospital at every Taluk Headquarters.)

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Re. 1

(Non-opening of a Hospital at every R. I. Circle at every taluq.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri M. Rajeswara Rao : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Rs. 100

(To discuss about the general policy of the Government in regard to the administration of the Department of Public Health.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri G. Ramulu (Huzurabad-Reserved) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Rs. 100

(పల్లెగ్రామాలలో వచ్చుచున్న మశూచి, మారి అనే రోగాలను సకాలమునకు పబ్లిక్ హెల్త్ అధికారులు వెళ్ళి సుందులు యిచ్చి ఆ రోగానికి గురియగుచున్న వారిని కాపాడనందువలన.)

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Rs. 100

(కలరారోగాలు వచ్చే ఈ కాలాలలో ముందుగనే పబ్లిక్ హెల్త్ అధికారులు వెళ్ళి పల్లె గ్రామాలలోని ప్రజలకు కలరా రాకుండా మందులు ఇస్తూలేనందువలన, మరియు కలరా రాకుండా క్రిములను నశింపచేయుటకు ఆ విధానములను ప్రజలలోకి వెళ్ళి చెప్పక పోతూన్నందువలన.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri Ranganath Rao Bolanwar : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 2,51,58,900 for Public Health by Rs. 100

Not taking of "protected water supply scheme of Nirmal Municipality" so far.

DEMAND No. XL - CAPTIAL OUTLAY ON IMPROVEMENT OF PUBLIC HEALTH-Rs. 94,09,200

Sri P. N. Appa Rao (Palakonda) : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 94,09,200 for Captial Outlay on Improvement of Public Health by Rs. 100

Criticising the Government for not providing for water-supply works for Palakonda Taluk, Srikakulam District.

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri M. Nagi Reddy,

Sri S. Vemayya : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 94,09,200 for Captial Outlay on Improvement of Public Health by Rs. 100

(ప్రతి గ్రామములోను ఒక చిన్న పెద్ద హెల్తు కేంద్రము అనపేర ఒక భవనము నిర్మించి దానిలో ఆరోగ్యసలహా కమిటీలు సమావేశపర్చుట ఆ భవనములో ప్రచురణ పత్రములు, బొమ్మలు, రోగనివారణ తెలుపు పుస్తకములు ఏర్పాటుచేయకపోవుటగూర్చి.)

M. Speaker : Motion moved.

ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన డిమాండ్లు వాటిపై వచ్చిన కోత తీర్మానాలు ఇపుడు సభవారి ఎదుట చర్చకు ఉన్నవి.

Sri J. T. Fernandez (Nominated): On a point of information, Sir. I notice from this List III that the purpose of the cutmotions is not given in English. So it is not intelligible to me. May I request that hereafter the English version be also given.

Mr. Speaker : We shall see.

Now I call upon Dr. B. V. L. Narayana, on behalf of the opposition, to open the debate. I shall give you 20 minutes.

**Sri B. V. L. Narayana (Ongole—General)* : Mr. Speaker, Sir.

Today I am standing before you as an opposition member not merely to criticise the budget and the

administration on the medical side and health side. I am not trying to criticise merely for the sake of criticism or for the sake of opposition. We know it is a bare fact that every one of us are trying in our own way to implement the socialistic pattern of life and improve the standard of living of the poor. But health and standard of living are interlaced. Life is more precious than standard of living.

Considering all these points, if we look at the budget, we are sure that the figures are being increased from 2 crores and odd to 3 crores and odd; but if we go into the details of the budget, we will notice that the amount spent for the rural hospitals and dispensaries is cut short to a great extent.

This fact has been brought to the notice of the members of the House by the Estimates Committee in its report for the year 1957. But I would like to say here that the total amount that is spent on medicines, lenin etc., in the whole State is something like 62 lakhs, and the amount spent in rural hospitals is only 16 lakhs. In spite of the repeated warnings or repeated appeals by the members of the House and also by the Estimates Committee, this has been neglected and this collossal negligence, I hope, the House will consider and try to set the matter right. The amount allotted in 1957 was 31 lakhs, but this year it has been brought to 16 lakhs; and this shows the attention that the Government is paying to the advice of the members.

Then looking at the summary of the T. B. Hospitals, Domicillary T. B. Campaign, once again, the amount has been brought down from 2 lakhs to 1.5 lakhs. I must say that Domicillary T. B. Campaign is one of the most essential things in a poor country like ours. We are unable to provide beds for the T. B. Patients in hospitals. In such an event, we have to keep these patients in their houses, and under this campaign, the Doctors go to the houses of the patients and attend on them. This is the only way in which we can control the T. B. or can give treatment to the patients. But unfortunately this Domicillary T. B. Campaign is regularly neglected and this amount is once again brought down from 2 lakhs to 1.5 lakhs. I hope this point also will be considered.

Then coming to the isolation of T. B. beds, usually what happens is, the poorer sections of the people come to the doctor or to the sanitorium in an advanced stage of the disease. Why? Because of the poverty and ignorance of the disease. When once they come to the hospitals, these people are not being admitted, there being no use of their admitting them and keeping them in the hospital at such an advanced stage of the disease. It is a waste to admit them in the hospitals, and we are not going to do anything for them. In these circumstances, we are asking them to go back home and send us more cases. How? They go home, eat and sleep with in the same hut with the other members of their families; they go on coughing; and all this results in spreading the disease locally and to their respective families. Later, we find the whole family coming to the doctor once again. This is how these families are getting ruined. Considering this point, the Central Government has put in a plan to provide isolation beds for these advanced cases. The idea is to isolate these cases and keep them away from infecting other cases. In this scheme, we have taken Rs. 4 lakhs and with this 4 lakhs of rupees we can provide about 2000 beds. But what about their feeding? Their feeding etc. expenses have to be borne by the State. Once again, if you take into consideration the death rate of Andhra Pradesh, it will be more than 70,000 per year. Geeting a death rate of 70,000 per year in Andhra Pradesh, there must be 2 or 3 lakhs of chronic patients in the Andhra Pradesh; and if you want to supply all these people with beds, I think it is impossible in our present state of finances. So, I think about the starting of isolation beds, we must think twice before we start them. Instead, I would like to suggest that instead of having beds like this, we can approach the local Panchayats or local Boards and ask them to start some temporary sheds and isolate these patients by keeping them there, and ask the doctors of the Block Development who are regularly touring those areas, to look after them and give them a sort of comfort. This way we can do much for these patients and these patients need not leave their places, which they should otherwise do, if they are admitted in hospitals far away from their villages. I hope this point will be considered.

Coming next to primary health centres, these primary health centres are primarily intended to serve the needs of isolated or deserted poverty-stricken places far away from the central hospitals. We have to follow some rules in starting these primary centres. One is, asking the centres to be started in places where there are approach roads on all sides. We are asking the villagers to give us Rs. 10,000 and about 2 or 3 acres of land. If it is a poverty-stricken place and if there are no roads, then there is no use of asking for funds in a place like that. Another thing is, when we look at these primary health centres, it is seen that they are started just to satisfy the whims and fancies of local politicians. Many of these hospitals are started by the side of main roads and here, once again, we are destroying the purpose with which they are started. Let us go into the question as to how many doctors are working in these centres and how many of the centres are lying vacant for want of doctors. At present, every body knows that these are lying vacant. Why is it that the doctors are leaving the services ? Nobody is bothered to know these things. I hope the House will consider and appoint some Committee to enquire into the causes why the doctors are leaving services and going out for private practice. There is no use saying that they are going away merely to earn more money.

Next, I take up the question of admission into hospitals. Complaints were there with regard to admissions into T.B. hospitals, general hospitals, etc. What are the reasons for it ? The reasons are the rush, shortage of beds and individual favouritism. Rich people are getting into the general wards to save their money, thus depriving poorer classes of their privileges. It is here that the hospital committees have to go into the matter, and it is here that the hospital committees have to serve. Once again, I may tell you, Sir, that these hospital committees have become another political blocks. How, I say it is due to this ? Today, take for instance there is a rule that every local M.L.A. must be included as a member of the hospital committee. I am not there even today. I am not bothered about being a member of that committee. But I want to bring it to the notice of the House,—the fact that political parties are playing havoc. Another thing I would like to tell in this connection is there is no use of appoin-

ting politicians as members of such committees. Philonthrophic people. with philonthrophic views and missionary zeal must be appointed. It is the purpose of these people to look after the welfare of the hospital and collect funds for upbringing those hospitals. But when you look into the administration report, you do not find anywhere any of these committees collecting any funds, except a few hospitals here and there. I hope the House will consider this point also. Again, these members won't meet at all even once a year; and if at all a meeting is called for, there will be no quorum. If you go to private medical consultation, there is another uproar about it. The Estimates Committee in 1957 has suggested that the fees of these specialists must be increased and private consultation must be abandoned. To tell the House in fact, we do not know where the mistake lies. It is medical ethics: when a patient goes to a doctor, he cannot refuse him; he may ask money; and if the patient is not paying, he will ask him to come to hospital. But it does not mean that he should turn these people away from getting the consultation of specialist. Another thing is, human psychology is there always. Unless we pay something to the doctor, we think that he will not look after us well. In these circumstances, we cannot blame either. Instead of having this kind of system, I make myself bold to suggest one thing: instead of preventing the specialist from having private practice, I would like a separate arrangement made in the hospital itself and ask these private consultants to go there and consult doctors and if in case they are deserving admissions, you can admit them according to their status either into the special wards or semi-general wards or general wards, if poorer still.

But there is no use of depriving them of medical aid. This way we can improve the funds of the hospitals and at the same time we would be satisfying the poor people. I hope the House will consider this point also.

Then there is the question of wastage of medical funds. I would like to know how much money has been spent for functions like inauguration, laying foundation stones, opening of new buildings, etc., and how much money had been spent for travelling purposes in this connection. Then, there are the frequent meetings

of the different committes which are set up to suggest ways and means of improving medical standards and there are the medical conferences etc. I would like to know how many times are such meetings held and how much money has been spent on such meetings.

There is no use of boasting ourselves that we have started colleges here and there, which is done only to satisfy the different groups and show off to the people. In this connection, I would like to ask the Members to look into the resolution passed recently by the Andhra Pradesh Branch of the Indian Medical Association through which they have requested the Government to enquire into the causes which led to a large number of failures in the post-graduate courses in the State. How can this be explained? Is it because so many colleges are being started? I hope Government will give due consideration to this and appoint a committee to go into the matter.

I understand there were some representations from medical students who joined the colleges in 1954 regarding some regulations which had been stipulated recently. When they joined the college there were no such regulations I now understand that while the students are expected to work in the Hospitals during the interneeship period for one year they are required to pay Rs. 240. It is just like asking a bus passenger after payment of the sdheduled fare and after his travelling for some distance to pay As. 4 more or to get down the bus, if he is not able to pay it. Once they complete their course, we are asking them to put in one year's internce training in a hospital as a training ground and also with a view to get some service from them; and when we are getting some service from them we are not justified in asking them to pay Rs. 240 more. I hope Government will consider this sympathetically.

Then, there is health. The Estimates Committee had suggested the amalgamation of the Department of Medical and Health. The Telangana region, we know, was having an amalgamated system and we also know the standards of health under this system in our State. I know fully well that we can save some money if both the Departments are merged, but there is no use in trying to merge them. If we take the example of Telangana and ask for statistics as to how many people

are suffering from T B. and other diseases, nobody would be able to tell us; and unless we have these statistics we cannot implement the different medical or health schemes. I, therefore, feel that this proposal should not be given any serious consideration. The medical services, the health services, the local board services and the private practitioners, all of them should join together and work unitedly to improve conditions in the State. I can give the House one example of the proof of falling medical standards. We have seen that some of the hon. members of this House, sometimes some Ministers as well as leaders of some of the parties —for instance, the Leader of the Opposition — go outside our State seeking medical treatment. That itself shows how much faith we have in the medical standards of our own State. I want to say that medical standards in our State are going down because we are not taking proper care in starting the colleges and we are not taking proper care in finding suitable teaching staff. We are promoting all the junior and inexperienced teaching staff in the medical institutions. What I would like to suggest is that if we are not having sufficiently experienced staff, we should obtain the services of retired people and people from outside the State on a contract basis for three or four years until we get our people trained properly.

Then there is the question of the school health services, i.e. medical examination of children in schools. On this item we are spending nearly Rs. 6 lakhs. I would like to suggest one method of saving this amount. We are not utilising the honorary services of doctors for this purpose and in some places we are rejecting such services from those Doctors who are prepared to come forward to render honorary services on the plea that they are Communists or Socialists and that they are not favourably disposed towards the Congress Party. Here at least there should be no question of party loyalties. What all the Doctor is required to do is to go to the concerned school once an year and examine the students and if any medical advice, is required, to offer such advice. If only we can approach the private practitianers in the matter or the Andhra Pradesh Branch of the Indian Medical Association with a request to appoint honorary doctors for different schools to conduct the medical examination of the students. I

am sure they will do it and we can thus save money to some extent.

I would now turn to the subject of protected water supply and the partiality shown by Government in the provision of this water supply. Take the example of Ongle, for instance. Ongole is one of the oldest municipalities in the State, older than Bezwada or Guntur. This town has been trying to get water supply for the last so many years. The Government asked the Chairman of the Municipality to collect water tax etc. from the local population for the provision of protected water supply. But as unfortunately bye-election ensued in the constituency, people belonging to the ruling party who had promised provision of protected water supply previously said that they would not do anything if the Congress was defeated in the bye-election. People belonging to the ruling party themselves are thus obstructing the progress of the State. And the Municipalities which had been constituted most recently were given preference in the matter of provision of protected water supply. So, my hon. friends......

Mr. Speaker : The hon. member should not address the Members as friends and he should only address the Speaker and not the members.

Sri B. E. Narayana : I am sorry, Sir.

Then, Sir, I would like to tell the House that the group politics and other things are playing a great havoc in the progress of the State. There is no use of our being jubiliant at some people changing seats from this side to that side and vice versa. People are waiting to show us our place in 1962 and we must be beware of it. There is no use of our getting into group politics or party politics as long as we are within the four walls of this House. We have to take to service with a missionary zeal and we should all be united and work for the progress of the State. If we want to secure more votes from the poorer classes, we need not give them food and clothing only; give them health - life is more precious for them than the standard of living.

Thank you.

శ్రీమతి డా: ఎం. ఎస్. లక్ష్మీనరసమ్మ ([illegible]): అధ్యక్షా, ముఖ్య మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన Medical and Public Health డిమాండును నేను

పూర్తిగా బలపరుస్తున్నాను. ఇది చాల ముఖ్యమైనదేగాక, అవసరమైనది కాబట్టి ఈ డిమాండు క్రింద కేటాయించిన డబ్బు చాలదేమోనని, ఇంకా ఎక్కువగా కేటాయించి ఉండిన, బాగుండునని నా ఉద్దేశము. ఐతే మనము ఇటువంటి ఈ ఆర్థిక పరిస్థితులలో ఇంతకంటే ఎక్కువ కేటాయించలేమేమో, అన్న అనుమానం కూడ లేకపోలేదు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ సభకు అందిచ్చిన సమాచారమును బట్టి 270 మంది డాక్టర్లు తక్కువగా ఉన్నట్లు తెలిసినది. నాకు తెలిసినంతవరకు ఎన్నో హాస్పటల్సు కాళీగా ఉండి, కేవలం బోర్డులు మాత్రమే తగిలించుకొని ఉన్నవి. కాని మనం డాక్టర్ల కొరత అని అంటున్నాము. N. E. S. ఆధ్వర్యాన ప్రయిమరి హెల్తు సెంటర్సును స్థాపించుకొంటున్నాము. అందులోకూడ డాక్టర్లు లేకుండా ఉన్నారు. డాక్టర్లు ఎక్కువమంది కావాలంటే మెడికల్ కాలేజీలను ఎక్కువగా స్థాపించుకోవాలి. ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతూ, 'తిరుపతిలో, కాకినాడలో, వరంగల్లులో వైద్యకళాశాలలను స్థాపించబోతున్నాము. ఆ కాలేజీలను స్థాపించుకొన్న తరువాత, మనకు కావలసినంతమంది డాక్టర్లు వస్తారు; అప్పుడు మన పరిస్థితులు చక్కబడును'' అని అన్నారు. ఈ కాలేజీలు అన్ని పూర్తి అయి మనకు కావలసినంతమంది డాక్టర్లు దొరుకుటకు, 6, 7 సంవత్సరాలు పట్టుతుంది. అంతవరకు ప్రజలకు medical aid యిచ్చుట ఎట్లు ? అన్నది ఆలోచించాలి, ఈ లోపుగా మనం మొబైల్ యూనిట్సును ఆర్గనైజు చేసినట్లయితే చాలా బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను పూర్వపు హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో మొబైల్ eye clinic ఒకటి పనిచేస్తూ ఉండేది. ఇప్పుడు అది ఉన్నదో లేదో తెలియదు. ఆ మొబైల్ క్లినిక్ చాలా ఉపయోగకరంగా ఉండేది. ఒక్క eye విషయంలోనే గాక, E. N. T. సందర్భంలో ఆ విధంగా నడుపవచ్చు. బొంబాయి రాష్ట్రంలో, జనరల్ సర్జరీకూడ, ఈ మొబైల్ క్లినిక్ ల ద్వారా నడుస్తున్నట్లు వింటున్నాము. అదే పద్ధతిలో మనంకూడ నడిపినట్లయితే బాగుంటుంది. ఈనాడు మనం తాలూకా జిల్లా ఆసుపత్రులను అభివృద్ధి చేసుకునే పరిస్థితులలో లేము. అందుచేత అన్ని రంగాలలోను, ఈ మొబైల్ క్లినిక్ లను ఆర్గనైజు చేసి, గ్రామ సీమలలో ఉన్న ప్రజలకు మేలు చేయుటకు పూనుకోవలసినదిగా, ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

సికింద్రాబాదులో K. E. M. హాస్పటలు ఉన్నది. దానిని గాంధీ మెడికల్ కాలేజీకి, teaching institute గా మార్చబోతున్నారు. అంటే గాంధి మెడికల్ కాలేజీలో చదివే వైద్య విద్యార్థులకు ఈ K. E. M. హాస్పటలు teaching institute గా పర్చయిస్తున్నారు. Teaching institute అన్నప్పుడు మంచి డాక్టర్లు ఉండాలి. అంటే class one officers ఉండాలి. ఏదో జిల్లా ఆసుపత్రులలో ఉండే సివిల్ సర్జనుల వంటివారు ఉంటే పనిచేయదు.

teaching institute అన్నప్పుడు అన్ని డిపార్టుమెంటులలోను, అన్ని రంగాల లోను class I officers ఉండాలి. K. E. M. హాస్పటలులో E. N. T. లో, లేబరేటరిలో class I officers లేరు. Class I officers లేనపుడు విద్యార్థులకు ఎటువంటి బోధన లభిస్తుందో ఆలోచించాలి. అందుచేత K. E. M. హాస్పటలులో అన్ని డిపార్టుమెంటులలో కూడ class I officers ను వేయాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇప్పుడు K. E. M. హాస్పటలులో ఆర్థోఫిజిక్ సర్జను లేడు. ఇప్పుడు ఉన్న సర్జనే సూపరింటెండెంటుగా పనిచేస్తూ, అడ్మినిస్ట్రేటివ్ పనికూడ చేస్తున్నాడు. అందుచేత ప్రత్యేకంగా ఒక ఆర్థోఫిజిక్ సర్జన్ పోస్టు వేయాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఈ K. E. M. హాస్పటలు సికింద్రాబాదులో ఉన్నది. గాంధి మెడికల్ కాలేజి హైద్రాబాదులో ఉన్నది. K. E. M. ను teaching institute గా చేసినప్పుడు హైద్రాబాదునుంచి 4,5 మైళ్ళ దూరం ప్రయాణంచేసి రావలసి వస్తుంది. అందుచేత ఈ గాంధి మెడికల్ కాలేజీని సికింద్రాబాదులో పెట్టి నట్లయితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ ఆసుపత్రి దగ్గరే రెండు స్థలాలు మంచివి ఉన్నాయి. ప్రత్యేకంగా ఆసుపత్రిని ఆనుకొనే ఒక స్థలం ఉన్నది. అదిగాక సికింద్రాబాదు Boys Scout Headquarters Office దగ్గర defence department స్థలం ఉన్నది. ఆ డిపార్టుమెంటుకు వ్రాసి ఆ స్థలం తెచ్చుకున్నట్లయితే, మెడికల్ కాలేజీయేగాక, హాస్టలుకూడ కట్టుకొనుటకు వీలుంటుంది. అందుచేత ఈ Medical College ని సికింద్రాబాదులో కట్టవలసినదిగా కోరుతున్నాను. అంతేకాకుండా సికింద్రాబాదు ప్రజలలో సికింద్రాబాదుయొక్క ప్రాముఖ్యత క్రమేపి తగ్గిపోతున్నదనే అనుమానం ప్రబలంగా ఉన్నది. సికిందరాబాదు హైదరాబాదు రెండు కార్పొరేషన్లను కలిపి greater Hyderabad ను ఏర్పాటుచేయాలని అనుకుంటున్నారు. ఇప్పటికే సికింద్రాబాదును neglect చేస్తున్నట్లుగా ప్రజలు అనుకొంటున్నారు. బ్రిటిష్‌వారి కాలంలో ఈ పట్టణానికి ఎంతో ప్రాముఖ్యత ఉండేది. అందుచేత ఈ మెడికల్ కాలేజీని సికింద్రాబాదులో పెట్టి కొంత ప్రాముఖ్యతను కలుగ జేసినట్లయితే, ప్రజలు తృప్తిచెందుటేగాక, ప్రజలలో వ్యాపిస్తున్న అపోహలు తొలగిపోవుటకు అవకాశం ఏర్పడుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్సు కోర్సు ఉన్నది. M.S. M.D. వగైరాలు అందులోకి వస్తారు. మనం డాక్టర్లు లేరు, స్పెషలిస్టులు లేరు అనుకొంటున్న ఈ రోజుల్లో అయిదుగురు విద్యార్థులు ఈ కోర్సుకు అప్లయిచేయడం జరిగినది. ఇందులో ముగ్గురు విద్యార్థులు చాలా మెరిట్‌తో పాసయినారు. ఇప్పుడు

వారు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో ఉన్నారు. వారిని M.S. M.D. లకు తీసు కొన్నట్లయితే, తెలంగాణా హద్దులో ఉన్నటువంటి, ఉస్మానియా మెడికల్ కాలేజీలో వాళ్ళను పోష్టు చేయవలసి ఉంటుంది. ఉస్మానియా కాలేజీ కూడ ఆ కోర్సెస్‌కు సెంటరే. కాని వాళ్ళతో ఏమన్నారంటే "మీరు జిల్లాలలో పని చేస్తున్నారు కాబట్టి, మిమ్ములను ట్రాన్స్‌ఫరు చేయుటకు వీలుపడదు. మాకు ఉస్మానియాలో డాక్టర్లు చాలామంది ఉన్నారు. అందుచేత మీరు సెలవు అయినా పెట్టవలసి ఉంటుంది. లేకపోయినట్లయితే రిజైన్‌చేసి ఈ కోర్సులో చేరవలసి ఉంటుం"దని తెలియజేశారు. ట్రాన్స్‌ఫరు చేయుటకు వీలులేదని చెప్పుట సమంజసము కాదు. ఒక వైపున డాక్టర్లు లేరు, స్పెషలిస్టులు లేరని చెబుతూ, మంచి మెరిట్‌లో ప్యాసయిన వాళ్ళను తీసుకొనకపోవుట విచారకరంగా ఉన్నవి. ఈ సంవత్సరం కూడ ఆ విద్యార్థులు అప్లయి చేయబోతున్నారు కాబట్టి, వారికి తగు సహాయం చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

వికారాబాదులో టి. బి. శానిటోరియం ఉన్నది. మంచి సౌకర్యాలు కలిగి, చక్కటి వాతావరణం, పరిసరాలు కలిగిన ప్రాంతం అది. మదనపల్లి తరువాత యిదే ఉన్నది. 1945 లో దానిని నిర్మించుకున్నాము. ఇంతవరకు దానికి తగిన improvement జరుగలేదు. అది స్థాపించినప్పుడు ఎన్ని beds ఉన్నవో, ఇప్పుడూ అన్నే ఉన్నవి. క్షయరోగులు ఎక్కువ అవుతున్నారు. రోగులకు ఆసుపత్రులలో ప్రవేశము లభించుటలేదు. అందుచేత దానిని improve చేసి, beds ను ఎక్కువ చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. అంతే కాక వికారాబాదు శానిటోరియం రోడ్డు చాల dusty గా ఉన్నది. కారు పోయినట్లయితే ఆ కారు దుమ్ము అంతా రోగులపైన ఉంటుంది. దానినిగురించి ఎన్నోసార్లు మేము మనవిచేసుకొన్నాము. అందుచేత dust proof రోడ్డు వేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

ప్రస్తుతం ఉస్మానియా, K.E.M. ఆసుపత్రులు చాలా crowded గా ఉన్నాయి. దానికి కారణం జిల్లాలనుంచి ఎక్కువగా పేషెంట్సు రావడమే. అందుచేత కనీసం జిల్లా ఆసుపత్రులను అయిన improve చేసి, 300 బెడ్సు అయిన ఉండేటట్లు అభివృద్ధిపరచినట్లయితే ఇక్కడ రద్దీ తగ్గడానికి అవకాశం ఉన్నదని మనవిచేస్తూ, అధ్యక్షా, ఈ సమయం యిచ్చినందులకు, తమకు కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నాను.

*శ్రీమతి శాంతాబాయి : అధ్యక్షా! ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన మెడికల్ అండ్ హెల్తు డిమాండును బలపరుస్తున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన రెండేండ్లకు, నాకు మాట్లాడే అవకాశం యిచ్చినందులకు, మీకు హృదయపూర్వకమైన ధన్యవాదములు అర్పిస్తున్నాను. Medical and Health subject అంటే నాకు

యిష్టమైనది. అయినప్పటికి మీరు గంటకొట్టకముందే ముగించివేస్తాను. మనకు **medical sources** చాల తక్కువగా ఉన్నాయి. ఆయుర్వేదంగురించి కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచినాను. అధ్యక్షా, మీకుకూడ తెలుసు, గతసంవత్సరం ఇద్దరు విద్యార్థులకు అడ్మిషన్ విషయంలో ఎంతకష్టమైనదో ! ఈ ఆయుర్వేదం గురించి, మంత్రులుగాని, **M.L.A.** లు గాని ఎవరు శ్రద్ధ తీసుకొనకపోవుట చాల విచారకరము. నేను గత రెండుసంవత్సరాలుగా **Selection Board Member** గా ఉన్నాను ఆకాలేజి **building** చాల అధ్వాన్నపరిస్థితిలో ఉన్నది. రెండే హాల్సు ఉన్నవి. గదులు లేవు. చాల ఇబ్బందిగా ఉన్నది. యునాని ఆసుపత్రి ఉన్నది. అందులోకూడ **beds** పెట్టాలంటే బిల్డింగు కావాలి. అందు చేత దానికొరకు, **P. W. D.** వారు **repair** చేసి ఒకహాలు కట్టినట్లయితే బాగుంటుంది. ఈవిషయంలో ముఖ్యమంత్రిగారు శ్రద్ధతీసుకోవలెనని కోరుతున్నాను. ఈసంవత్సరం ఒకలక్ష 50 వేల రూపాయలతో ఒకబిల్డింగు కొనవలెనని ఉద్దేశ్యపడుతున్నారు. అది తప్పకుండా జరుగుతుందనే నమ్మకం ఉంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ అయిన తరువాతకూడ మెడికల్ కాలేజీలో 50 సీట్లే ఉన్నాయి. కనీసం 100 సీట్లు అయిన యివ్వాలని కోరుతున్నాను. పోయిన సంవత్సరం దీనినిగురించి గుప్తాగారికి చెబితే 15 సీట్లు ఎక్కువ చేశారు. కనీసం 100 సీట్లు అయినా యివ్వాలని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా ! ఆడువారు, ఇంజనీరింగు కోర్సులకుగాని, లేక యితర టెక్నికల్ కోర్సులకుగాని పోవుటకు సాహసించరు. ఎక్కువగా ఆడువారు, మెడికల్ కోర్సుకి వస్తూంటారు. ఇప్పుడు ప్రత్యేకంగా స్త్రీలకు 20 సీట్లు మాత్రమే ఉన్నవి. కనీసం 50 సీట్లు అయిన ప్రత్యేకంగా స్త్రీలకు యివ్వవలెనని కోరుతున్నాను.

అయుర్వేదంగురించి ఎక్కువగా శ్రద్ధతీసుకొన్నట్లయితే బాగుంటుంది. ఇప్పుడు గ్రామాలలో ప్రతి రెండువేల జనాభాకు ఒక అయుర్వేద అసుపత్రి ఉన్నది. ఆ ఆసుపత్రిలో దాయి, వ్రపాసీ అందరూ ఉంటున్నారు. కాని మందుల గురించి సంవత్సరానికి 25 రూపాయలు మాత్రమే యిస్తున్నారు. 25 రూపాయలకు ఏమి మందులు వస్తాయో, అధ్యక్షా ఒక్కసారి ఆలోచించండి. ఇది ఎక్కువచేయాల్లని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఆయుర్వేద కాలేజీలో ప్రిన్సిపాల్ కు 350 రూపాయలు జీతం ఉన్నది. పూర్వం [illegible] రూపాయలు ఉండేది. అసలు ఆయుర్వేదం [illegible] లేకుండా ఉన్నప్పుడు, ప్రిన్సిపాల్ కు [illegible] తగ్గించటం బాగాలేదు. ఇప్పుడు [illegible] పోస్టుకూడ కాదు. [illegible] ఆలోచించవలసినదిగా ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

T. B. ఆసుపత్రి వికారాబాదులో ఉన్నది. అందులో admission దొరుకుట చాలకష్టంగా ఉంటోంది. మరణ పరిస్థితిలో ఉన్నప్పుడుకూడ, సీట్లు దొరుకుట కష్టంగా ఉంటోంది. అందుచేత T.B. హాస్పిటలును అభివృద్ధిపరచ వలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈరోజులలో గ్రామాలలో వైద్యసౌకర్యాలు చాలా తక్కువగాఉండి, అక్కడి ప్రజలు ఈఆధునిక రోగాలకు గురిఅవుతుండడం వల్ల చాల యిబ్బందులు గ్రామప్రజలకు కలుగుతున్నవి. అందుచేత గ్రామాదులలో వైద్యసదుపాయాలు కల్పించవలసినదిగా కోరుతున్నాను తాలూకాకు ఒక మెటర్నిటీ సెంటరు అయినపెట్టాలి. ఎప్పుడో family planning వస్తుంది కదా అని, ఇప్పుడు మెటర్నిటీలపై శ్రద్ధచూపకపోవుట న్యాయంకాదు. గ్రామాలలో ఆడువారు, ఈ మెటర్నిటీ సెంటర్సులేక ఎన్నో బాధలకు గురిఅవుతున్నారు. అందుచేత ఒక్కొక్క తాలూకాకు ఒక సెంటరు చొప్పున పెట్టినట్లయితే జిల్లాల్లో స్త్రీలకు చాలా ఉపయోగంగా ఉంటుంది కాబట్టి, దీనివిషయమై ప్రత్యేకశ్రద్ధ వహించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. జిల్లా ఆసుపత్రికి పోవలెనంటే చాల కష్టంగా ఉంటున్నది. మెటర్నిటీ సెంటర్సును ప్రారంభించి, అందులో ఒక్కొక్క సెంటరులో ఒక్కొక్క lady doctor ను ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఇప్పుడు ఉన్న దాయిలవలన అంతగా ఉపయోగం లేకుండా ఉంటున్నది. స్త్రీలకు మెడికల్ కాలేజీలో 50% కేటాయించవలసినదిగా మరల కోరుతూ, ఆయుర్వేదంగురించి, స్త్రీలకు సీట్లు కేటాయింపుగురించి ముఖ్యమంత్రిగారు జవాబు చెప్పాలని తమద్వారా వారిని కోరుతూ, ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

*డాక్టరు ఎ. బి. నాగేశ్వరరావు (రాజమండ్రి): అధ్యక్షా, మెడికల్ అండ్ పబ్లిక్ హెల్త్ శాఖలకు సంబంధించి ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండు ఏమాత్రం సంతృప్తికరముగా లేదు. మనము ఆంధ్రరాష్ట్రములో ఉన్నప్పటినుంచి కూడా ప్రతి తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్స్ హాస్పటల్ను మేము ప్రావిన్షియలైజ్ చేస్తామని, ఫిర్కా కేంద్రాలలో రూరల్ డిస్పెన్సరీస్ ఏర్పాటు చేస్తామని ప్రభుత్వంవారు చెబుతూవచ్చారు కాని ఇంతవరకు ఆ విధంగా చేయజాలక పోయారు. ప్రొవిన్షియలైజ్ చేయవలసిన తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్స్ హాస్పటల్స్ ఇంకా ఎన్నో ఉన్నాయి. గ్రామాలలో ఉండే ప్రజలు మందు తెచ్చుకోటానికే ఒక పూటంతా శ్రమపడవలసివస్తోంది. హాస్పటల్స్కు కేటాయించిన మొత్తాలుకూడా చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి. ప్రయివేట్ మెడికల్ ఇన్స్టిట్యూషన్స్కు ఇచ్చిన గ్రాంట్స్ కూడా చాలా తక్కువగా కనబడుతున్నాయి. ఈ మధ్య వరంగల్ మెడికల్ కాన్ఫరెన్స్లో మాట్లాడుతూ ముఖ్యమంత్రిగారు దాదాపు 276 గురు డాక్టర్లు కావలెనని చెప్పినట్లు తెలిసింది.

ఈ సంఖ్య పెద్ద హాస్పటల్స్‌కు సంబంధించిన దనుకుంటాను. ఎన్నో గ్రామాలలో వైద్యులు లేరు, వైద్యులుంటే మందులుండవు.

మెడికల్ స్టోర్సుకు సంబంధించి కూడా 1958-59 కంటె 1959-60 లో కేటాయించిన మొత్తం తక్కువ. గ్రామ ప్రాంతాలలో రూరల్ డిస్పెన్సరీలు ఏర్పాటు చేయాలి. తాలూకా కేంద్రాలలో ఉన్న హాస్పటల్స్‌ను, ప్రొవిన్షియలైజ్ చేయాలి.

నాకు ముందు మాట్లాడిన డాక్టర్ నారాయణగారు ఎన్నో వివరాలను గురించి చెప్పారు. ఈనాడు పేదవాడికి పెద్ద ఆస్పత్రులలో సావకాశం కనపడడం లేదు. కన్సల్టేషన్ ఫీ ఇస్తేనే గాని ఎవరూ మాట్లాడరు. నాకు తెలిసిన ఒక ఇన్‌స్టెన్స్ చెపుతాను. ఒక రాజకీయ బాధితుడు తన తల్లిని విశాఖపట్టణంలోని కింగ్ జార్జి హాస్పటల్‌లో చేర్చటానికి ఎంతో ప్రయాసపడ్డాడు. 4 రోజులు ఉన్నప్పటికీ అడ్మిషన్ దొరకడం కష్టమయింది. అతను ఆయన ప్రైవేట్ నర్సింగ్ హోములో వైద్యం చేయించవలసివచ్చింది. దానిని రుజువు చేయమంటే రుజువు చేయగల స్థితిలో ఉన్నాను.

స్పెషలిస్టులయొక్క అవసరం చాలా ఉన్నదట. వారిని వారి ఇండ్లలో చూచేదానికంటే హాస్పటల్‌లోనే కొన్ని గంటలు కేటాయించి ఆర్డర్ ఆవ్ ప్రయారిటీనిబట్టి, జబ్బునుబట్టి వారు రోగులను పరీక్షచేసే ఏర్పాట్లు చేస్తే బాగుంటుంది. ఈనాడు పెద్ద హాస్పటల్‌లో ధనికవర్గం వారికి, పెద్ద డాక్టర్లతో పలుకబడి ఉన్నవారికి మాత్రమే స్థానం ఉన్నది. బీదవారికి దొరకడంలేదు. డబ్బు ఇస్తేనే తప్ప ఎవరు పలుకనే పలుకరు. డి. ఎమ్. ఎస్. గారు ఇక్కడనే ఉన్నారు. ఈ విషయంలో నిర్దిష్టమైన చర్య తీసుకొనవలెనని వారిని కోరుతున్నాను.

హాస్పటల్స్‌లో బెడ్ స్ట్రెంగ్త్ పెంచుతున్నామని చెబుతున్నారు. బెడ్ స్ట్రెంగ్త్ పెంచి ఏమి లాభము! తగినంత నర్సింగ్ స్టాఫ్ ఉండాలి. ఈనాడు ఆస్పత్రులలో రోగులు పిలిస్తే పలికేవారే ఉండరు. నర్సింగ్ స్టాఫ్‌ను హెచ్చుగా వేస్తేనే గాని బెడ్ స్ట్రెంగ్త్‌ను పెంచి లాభములేదు. రోగుల కీయవలసిన డయట్ ఖర్చులు కూడా పెంచవలసి ఉన్నది. 1958-59 లో కన్న 1959-60 లో ఎస్టాబ్లిష్‌మెంటు ఖర్చులు, డయట్ ఖర్చులు, ఇతర ఖర్చులు [illegible] కూడా తక్కువగా ఉన్నట్లు కనిపించుచున్నది. ఆ [illegible] హాస్పటల్స్‌కు వచ్చే రోగుల సంఖ్య పెరిగిపోతున్నది [illegible] ఎందువలనో [illegible] తున్నారో [illegible] అర్థము కావడములేదు.

Mr. Speaker : I think Mr. Narasinga Rao will do better by coming to the front and taking some notes. Otherwise, it will be insulting the members.

Mr. Narasinga Rao, please do it by taking notes.

శ్రీ ఎ. బి. నాగేశ్వరరావు: అధికారులు ఉన్నారుకదా! వారు note చేసుకొని మంత్రిగారికి ఇస్తారు.

మిస్టర్ స్పీకర్: అధికారుల సంగతి వేరు. I have nothing to do with (Adhikarulu) Officials. I am only dealing with Ministers and Members.

డాక్టర్ ఏ. బి. నాగేశ్వరరావు: శ్రీ లక్ష్మీనరసయ్యగారు కె. ఇ. ఎమ్. హాస్పిటల్ గురించి చెప్పారు. కె. ఇ. ఎమ్. హాస్పిటల్‌ను అప్‌గ్రేడు చేసి గాంధీ మెడికల్ కాలేజీకి అనుబంధంగా చేయబోతున్నట్లు ప్రభుత్వం వారంటున్నారు. అయినప్పటికి దీనికి సంబంధించి బడ్జెట్‌లో ఎట్టి ప్రొవిజన్ లేదు.

వరంగల్‌లో మెడికల్ కాలేజీని ఏర్పాటు చేయబోతున్నామని ముఖ్య మంత్రిగారు చెప్పారు. అయితే ఈ బడ్జెట్‌లో టోకెన్ ప్రొవిజన్‌కూడా లేదు. దీని అర్థమేమో బోధపడడంలేదు. వారి ఆంతర్యంలో ఏమున్నదో గాని మెడికల్ కాలేజీ ప్రారంభం చేస్తామని ప్రభుత్వం చెబుతున్నప్పుడు బడ్జెటులో 100 రూ. ల టోకెన్ ప్రొవిజన్‌కూడా లేకపోవడం శోచనీయం. ప్రభుత్వము వారి ప్రోత్సాహముతో. కొందరు కాకినాడలో మెడికల్ కాలేజీ స్టార్టు చేశారు. ఈ కాలేజీకి ప్రభుత్వం వారు గ్రాంటు ఇచ్చే విషయము కూడా బడ్జెట్‌లో కనుపించడంలేదు.

ప్రయిమరీ హెల్తు సెంటర్సును ఏర్పాటుచేసే విషయములో చాలా అవకతవకలు జరుగుతున్నాయి. నేనొక ఇన్‌స్టెన్సు సభవారి దృష్టికి తీసుకొని వస్తాను. గుంటూరుజిల్లా వినుకొండ తాలూకాలోని, ఈపూరు గ్రామంలో ప్రయిమరీ హెల్తు సెంటర్ ప్రారంభించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించినమాట నిజమే; కలెక్టరుగారు అప్పటి బ్లాక్ కమిటీవారికి వ్రాయడం జరిగింది. ఎన్ని రోజులయినప్పటికి ఆ గ్రామంవారు 10 వేల రూపాయలు, 2 ఎకరాల భూమి ఇవ్వకపోవడం తటస్థించింది. ఆ సమయంలో పొట్లూరు గ్రామమువారు 'మేము డబ్బు ఇస్తాము మాకు ఇవ్వండి' అని అడిగితే బ్లాక్ కమిటీలో [illegible] వంటి తీర్మానము పెట్టటం దానిని బ్లాకు కమిటీవారు [illegible]గా పాస్ చేయడం అపుడు జరిగింది. తరువాత వారు డబ్బు [illegible] అయితే ఒక మంత్రిగారి అన్నగారు వెళ్ళి కాన్‌వాస్ చేసినప్పటికి [illegible] బ్లాక్ డెవలప్‌మెంటు కమిటీలో 11 వెర్‌సెస్ 4 ఓట్లతో [illegible]లోనే పెట్టవలెనని.

రిజల్యూషన్ పాస్ అయినది. తరువాత రాజకీయ కారణాలవల్ల ప్రభుత్వానికి అర్జీలు రావడం పోట్నూరువారు ముందు డబ్బు కట్టినప్పటికి, ఈపూరు వారు కూడా తరువాత డబ్బు కట్టారు గనుక ఈపూరు గ్రామానికే ప్రయిమరీ హెల్తు సెంటరును ఇవ్వడం తటస్థించింది. తమరు ఆ రికార్డులను తెప్పించి చూస్తే ముందు ఏ గ్రామంవారు కట్టారు? ఏ తేదీన ఎవరెవరు డబ్బు ఇచ్చారు? కలెక్టరు గారు ఏమి వ్రాశారు? అనే వివరాలన్నీ ఆ ఫైల్సులో ఉంటాయి. ఆరోగ్యానికి, వైద్యానికి సంబంధించిన విషయాలలో రాజకీయాలు ఉండకూడదని ముఖ్య మంత్రిగారు అన్నారు అదే విషయాన్ని వారు దృష్టిలో పెట్టుకొనవలెనని నేను సవినయంగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

తెలంగాణా ప్రాంతంలో డిస్ట్రిక్టు హెల్తు ఆఫీసర్స్, డిస్ట్రిక్టు మెడికల్ ఆఫీసర్సు ఒకే ఆఫీసరుగా ఉండేవారు. నాకు తెలిసినంతవరకు ఈనాడు అనేక జిల్లాలలో డి. ఎమ్. ఒ. లు డి. హెచ్. ఒ. లు లేరు. చాలాచోట్ల మునిసిపల్ హెల్తు ఆఫీసర్లుకూడా లేరు. ప్రభుత్వమువారు ఇచ్చే జీతభత్యములు సరిపోక ప్రభుత్వోద్యోగాలకు డాక్టర్లు రావడములేదు

ఇప్పుడు **pay committee** యొక్క **report** చూచినట్లయితే, అందులో **private practice** చేసుకోవచ్చునని చెప్పారు. కాని కొన్నాళ్ళ క్రిందట, **private practice** చేసుకోడానికి వీలులేదని చెప్పి మరల ఈనాడు, దానిని **allow** చేస్తామని చెపుతున్నారు. ఆ విధంగా మరల ఈనాడు వారికి **private practice allow** చేసినట్లయితే, మామూలుగా **hospitals** లో చేయవలసిన విధికృత్యాలు సరిగా నెరవేరవని తమకు మనవిచేస్తున్నాను.

తరువాత, **water supply and sanitation schemes** విషయంలో, అసలు ఎక్కడైనా నీళ్ళు ఉంటే, ఆ నీళ్ళను **over head tank** కు తీసుకొని వచ్చి అక్కడ నుంచి కొళాయిలద్వారా **supply** చేస్తున్నారు. ఆ **scheme start** చేసి ఇప్పటికి 3, 4 సంవత్సరాలు అయింది. నాకు తెలిసినంత వరకు పల్నాడు తాలూకాలో మంచినీళ్ళులేని గ్రామాలు ఉన్నాయి అసలే నీళ్ళు పడని చోట్ల, మంచినీళ్ళు ఇవ్వడం ఏలాగు అనే ఆలోచనే కన్పడడంలేదు. 3, 4 మైళ్ళదూరం నుంచి ఒక వాగులోనుంచి నీళ్లు రావలసిన అవసరం ఉంటుంది. అటువంటి వాటికి తప్పకుండా **priority** ఇవ్వవలసియున్నది. ఈ సందర్భంలో ఒకటి మాత్రం తమదృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. అది చాలా కాలంనుంచి, **Composite Madras State** లో ముందు ఆలోచనలో ఉన్నది. [illegible] **water supply scheme** అది **East Godavari District** [illegible]. దాని కోసం అప్పటినుంచి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నవి. కాని [illegible] అది అమలుజరగుటలేదు. [illegible] మొదలు పె

నటువంటి వ్యవసాయానికిని, మంచినీళ్ళకును పనికివచ్చే scheme అప్పుడే పూర్తి అయింది. మన దురదృష్టం ఏమోగాని ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఆప్పటి నుంచి ప్రయత్నిస్తున్నా చాగలనాడు స్కీము అమలు జరగలేదు. దీనికి సంబంధించిన record అంతా Chief Engineer's office లో ఉన్నది. కనుక ప్రభుత్వము దయచేసి ఆ rural water supply scheme ను అమలు జరుప వలసిందిగా మనవిచేస్తున్నాను.

తరువాత, tuberculosis, leprosy వంటి వ్యాధులు పెరిగి పోతున్న పరిస్థితులలో, వీటి కొరకు, తగినంత డబ్బును ఈ బడ్జెటులో provide చేయలేదు అంతేకాకుండా tuberculosis నివారణ campaign కు డబ్బు తగ్గించారు, isolation sheds ఎత్తివేశారు. Number of beds తక్కువ ఉన్నాయి. అంటు వ్యాధి ఎక్కువ కాకూడదు అంటే. దీని treatment isolate చేస్తే తప్ప అది సాధ్యంకాదు. కాబట్టి isolation sheds, వేయించి, ఎవరైనా patients వస్తే ఇతడు advanced stage లో వచ్చినాడు, ఇతనిని మేము బ్రతికించలేము, ఇతనికి ఒక bed ఎందుకు? waste, అనే విధముగా కాకుండా isolation sheds ఏర్పాటుచేసి వాటిలో ఈ patients ను admit చేసి సరియైన చికిత్స ఇచ్చేటట్లు ప్రయత్నించవలెనని కోరుచున్నాను. Leprosy విషయంలో, Central Government కు గాని, లేక హింద్ కుష్టు వ్యాధి నివారణ సంఘమునకుగాని లేక world organization క్రిందగాని, సహాయము నకై apply చేసి ఈ leprosy విషయంలో తగినంత శ్రద్ధతీసుకోవలసినదని ప్రభుత్వమును కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ కె. కోటిరెడ్డి (లక్కిరెడ్డిపల్లి): అధ్యక్షా, ఈ demand ను బల పరుస్తూ ఒకటి రెండు విషయాలు ప్రభుత్వం వారిదృష్టికి తీసుకొనివస్తున్నాను. ముఖ్యంగా Health Department వారు చేయవలసిన పనులు చాలా ఉన్నాయి. కాని ఆరోగ్యం విషయంలో వీరు ఎలాటిశ్రద్ధ తీసుకొనినట్లుగా నాకేమి తోచడంలేదు. దేశంలో ఆరోగ్యాన్ని అభివృద్ధి చేయాలంటే, ఆరో గ్యానికి సంబంధించినటువంటి తిండివిషయంలో చాలా శ్రద్ధతీసుకోవలసిన అవసరమున్నది. మనదేశంలో కల్లు, సారాయి, సిగరెట్లు మొదలైనవి త్రాగడం చాలా పెరిగిపోతున్నది. ఇవి దేశఆరోగ్యానికి ఏవిధంగా తోడ్పడుతుందో నాకు తెలియదు. ఇటువంటివి త్రాగటం ఆరోగ్యానికి చెడువు అని నమ్ముతాను, ఈవిష యంలో మనము నిర్బంధముగా కొంతశ్రద్ధ తీసుకోలేకపోయినను, Health Department వారు ఎందుకుగాను ఈవిషయం గురించి ప్రచారం చేయ కూడదో నాకు తెలియదు. రెండు సంవత్సరములక్రితం [illegible] జిల్లాలో World Health Day Celebrations, సందర్భమున పెద్దసభజరిగినది. ఆసభలో

అక్కడ హాజరైనటువంటి డాక్టర్లను, మొదలైనవారిని నేనొకవిషయం గురించి ప్రశ్నించాను. మనదేశంలో సంవత్సరంపొడుగునా, ఏవోపండ్లు దొరుకుతూనే ఉంటాయిగదా? కనుక ఈసోడాలు, లెమొన్యాడ్ మొదలగు aerated watersకు బదులు సంరక్షణముతో crushes, syrups ను తయారుచేసి, వాటిని ఎక్కువగా ఉపయోగించే విషయంగురించి ఎందుకు propaganda చేయకూడదని నేను వారిని అడిగాను. అసలవి బాగానేఉన్నదని అన్నారు గాని తరువాత ఆవిషయం గురించి ఏమి జరిగిందో నాకేమీ తెలియదు.

రెండవది, తిండివిషయం. ఇది planningలో ఒక ముఖ్యమైన విషయం. ఇటీవల ఈవిషయంగురించి చాలా ప్రచారంజరుగుతున్నది. దానికి నేనువిముఖత చూపించకపోయినను, దేశంలో అటువంటి విధానం అవసరమని నాకేమి తోచ లేదు దేశంలో జనసంఖ్య పెరిగిపోతున్నది. పండించేపంటచాలదు, కనుక జనసంఖ్య తగ్గించుకోవాలి అనేపద్ధతి వారు చెప్పుచున్నారు. దానికిగాను propaganda హెచ్చుగా పెరుగుతున్నది. మన ప్రభుత్వము కూడా జనసంఖ్య పెరగకుండా చేసే సదుపాయాలు కొన్ని చేయవలెనని, అక్కడక్కడ ఏవో ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. నిజముగా మన దేశంలో పంటలు అధికంగా పండించేదానికి ఎంతో అవకాశము ఉన్నది. మొదటినుంచీ, మొన్నటివరకు కూడా రష్యా జర్మనీ మొదలగు ఇతర దేశాలు, తమ జనసంఖ్య పెంచుకోవాలని, బహుమానాలు ఇస్తూ ఏనేవో ప్రయత్నాలు చేశారు. మరి మనము ఈనాడు జనసంఖ్య తగ్గిస్తే ముందుకు ఏమవుతుందో నాకు కొంచెము సందేహంగా ఉన్నది. ఈ దినము ప్రపంచంలో కొన్ని దేశాలు మనకు గౌరవము ఇస్తున్నాయి అంటే, కొంతవరకు అది మన జనసంఖ్యనుబట్టే అనుకొంటాను. ఏమైనప్పటికినీ, ఆహారపదార్థాల విషయంలో, ఇప్పుడు మనము పండించే పదార్థాలను, ఇంకా ఎక్కువగా పండించేందుకు కృషి చేసినట్లైతే, జనసంఖ్యను తగ్గించుకోవలసిన అవసరం ఏర్పడదేమో? ఆవిధంగా ఆ సమస్యను పరిష్కరించగలమని నాకు తోస్తున్నది. దేశంలో ఆరోగ్యానికి కూడా ఎలాటి సహాయాన్ని చేయని పద్ధతులు చాలా హెచ్చు అవుతున్నాయి. రెండవది, ఏ వస్తువు మన ఆరోగ్యానికి ఎక్కువ ఉపయోగపడుతుందని, ఏ పదార్థము మన శక్తిని అభివృద్ధి పరుస్తుందనేటటువంటి research మాత్రం జరిగినట్లులేదు. ఏదైనా జరిగిఉండినా కూడా, అది చాలా కొంచెము అనే చెప్పవలసి యుంటుంది. ఇదివరలో ఒకవ్యక్తి అంటే, 20, 30 సంవత్సరాలక్రితం, మద్రాసు Composite State లో ఉన్నప్పుడు. ఒక పాశ్చాత్య దేశస్థుడు, నీలగిరిస్‌లో ఈ తిండివిషయం గురించి ఒక చిన్న research చేశాడు అనుకొంటాను. అతడు, ఏలాగా [illegible] ఆహారపదార్థంలో ఎలాటివి ఉన్నది, proteins, carbohydrates, fats వగైరా పదార్థాలలో

ఎంతెంత భాగాలు ఉన్నదీ, ఏ యే పదార్థం మనకు ఎంతెంత అవసరం, ఏ విధమైన balanced diet మనకు అవసరం ఏయే పదార్థాలు ఏ proportion లో ఉండవలెను మొదలగు విషయాలు తెలియపరచాడు. ఇది ముఖ్యమైన విషయమని అనేకమంది scientists భావించారు.

నా అనుభవంలో చెబుతాను. ఒక గ్రామం ఉన్నది. ఆ గ్రామంలో ఉండే రైతులు పేదవారు. వారంతా ఏమి తింటున్నారు? వారి విషయంలో balanced diet ఏమయినదో నాకు అర్థం కావడంలేదు. రాగులు, సజ్జలు తింటారు. బియ్యం లేనేలేవు. కూరలుకూడా లేవు. సంవత్సరానికి ఏ నాలుగయిదు దినాలో తప్ప కారం, ఉప్పు, కొంతవరకు పులుసు—ఈమూడు పదార్థాలు తప్ప యింకేమీ లేవు. ఇది నేను స్పష్టంగా చూశాను. రాత్రింబవళ్ళు కష్టం చేసేవారు, సేద్యం చేసేవారు, యీ పదార్థాలు తిని బ్రతుకుతున్నారు. బలముగాఉండి పనిచేస్తున్నారు. మరి ఈ balanced diet ఆ సజ్జలలో, కారము, ఉప్పు, పులుసులో ఉండాలికదా? ఈ మూడు పదార్థాలలో ఎందుకు ఉండకూడదు? ఎవరైనా రిసెర్చి చేశారా? ఒక శేరు సజ్జలు, కొంచెం హెచ్చుతగ్గుగా 3 శేర్ల బియ్యముతో సమానమని చెప్పగలుగుతాను. సజ్జలలో అంత శక్తినిచ్చే పుష్టికరమైన పదార్థం ఉన్నది, ఒక ఎకరంలో సజ్జలు గాని, రాగులుగాని పండించి, అదే ఎకరంలో వడ్లు పండిస్తే దేశానికి ఏ పంట వలన ఎక్కువపుష్టికరమైన పదార్థం లభిస్తుందో work out చేస్తే బాగుంటుంది. Millet ఎక్కువ పుష్టినిచ్చే పంటను పండించడంవల్ల దేశానికి ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. జనసంఖ్య పెరిగినప్పటికి తగినటువంటి పుష్టికరమైన ఆహారం లభిస్తుంది. దానివలన ఆ problem solve అవుతుందని అనుకొంటున్నాను. ప్రభుత్వంవారు ఈవిషయం—మెడికల్ కాలేజీలలోనో లేక ఇండిపెండెంట్ గానో research చేయించమని నా కోరిక. పుష్టికరమైన ఆహారానికి ప్రచారం చాలా తక్కువగా ఉన్నది. దంపుడుబియ్యం గురించి మహాత్మగాంధీగారు ఉన్నప్పుడు ప్రచారం జరిగింది. ఇప్పుడు ఆ దంపుడుబియ్యంకూడా లేకుండా పోయాయి. తవుడులేని బియ్యం తింటున్నాం. ఇతరదేశాలకు తవుడు ఎగుమతి అవుతోందో, ఏమో తెలియదు. ఈరోజులలో aerated waters ఎక్కువ వాడకంలో ఉన్నవి. వాటిబదులు పండ్లరసం వాడేందుకు ప్రచారం చేయాలి. మనదేశంలో అనేక ప్రాంతాలలో పండ్లు సులభంగా దొరుకుతాయి. Oranges, చీనీ, కమల, నన్న నిమ్మపండ్లు మొదలయినవి సులభంగా పండించడానికి వీలున్న దేశం మనది. ఇక్కడ మంచిరకం ద్రాక్షకూడ సమృద్ధిగా పండిస్తున్నారని తెలుస్తోంది. 80 సెంట్ల ద్రాక్షతోటమీద 20 వేల రూపాయల ఫలితం తీశారని పత్రికలలో చదివాము. అటువంటి మనదేశంలో పనికిమాలిన aerated waters వాడకం

తగ్గించి, పండ్లరసం వాడుక ఎక్కువచేసేందుకు ప్రచారం చేయాలని కోరుతున్నాను. సిరప్స్ తయారుచేసి నిలవఉంచుకోనవచ్చును. ఆరోగ్య కేంద్రాలు (ఆయుర్వేద వైద్యంతో) start చేస్తున్నారు. వారుకూడ ఈవిధమైన ప్రచారం చేయాలని, ఆహారవిషయంలో ఎక్కువ శ్రద్ధతీసుకొని కృషిచేస్తే దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడుతుందని చెబుతూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ డా. యమ్. రంగయ్య (దెందులూరు) : అధ్యక్ష మహాశయా ! ప్రతి సంవత్సరం యీ మెడికల్ డిమాండ్ మీద ఆంగ్లేయములో మాట్లాడేవాడిని. ఈసంవత్సరం మాతృభాష తెలుగులో మాట్లాడదలచాను. పొరపాట్లు ఉంటే మన్నిస్తారని తలుస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ధన్యవాదాలు.

*శ్రీ డా. యమ్. రంగయ్య : ఈ మెడికల్ డిమాండును ప్రవేశపెట్టిన ముఖ్యమంత్రిగారిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను. ఈ మొత్తాన్ని యింకా ఎక్కువచేస్తే చాల సంతోషించేవాడిని. ఆంధ్రదేశానికి సంబంధించి నంతవరకు మెడికల్ కాలేజీలు— విశాఖపట్టణం, గుంటూరు, కర్నూలు, తెలంగాణాలో హైదరాబాదులో మొత్తం 4 కాలేజీలు ఉన్నవి. ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారి ప్రోద్బలంవల్ల కాకినాడలో రంగరాయ మెడికల్ కాలేజి ఒకటి, ప్రైవేట్ డొనేషన్సువల్ల start అయినది. కొత్తగా తిరుపతిలో, వరంగల్ లో మెడికల్ కాలేజీలు start కాబోతున్నవి. మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ కి 8 మెడికల్ కాలేజీలు అవుతాయి. దీనికి ముఖ్యమంత్రిగారు యిచ్చిన ప్రోత్సాహానికి, ప్రోద్బలానికి వారిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో కొన్నివిషయాలు చెప్పక తప్పదు. గతసంవత్సరంకూడ చెప్పాను, అయినప్పటికీ మళ్లీ చెబుతున్నాను. మెడికల్ కాలేజీలలో ప్రవేశానికి వచ్చే విద్యార్థులకు వయఃపరిమితి నిర్ణయించబడి ఉన్నది. ఈ వయఃపరిమితి బాలురకంటె బాలికలకు ఆరుమాసములో, ఒక సంవత్సరమో, తగ్గించవలెనని మనవి చేస్తున్నాను. కారణం ఏమంటె 10 సం.ల నుంచి 20 సం. ల వరకు ఉన్న age group లో బాలురకంటె బాలికలకు తెలివితేటలు, చతురత ఎక్కువ, విద్యయందు శ్రద్ధ ఎక్కువ. కాబట్టి బాలికలకు 6 మాసాలుగాని, ఒక సంవత్సరం గాని age limit తగ్గించాలని కోరుతున్నాను.

ఈ admissions కు zonal system ఏర్పాటు చేశారు. విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలు ఒక జోను, తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు యివన్ని కలిపి ఒక జోను, [illegible] ఈ విధంగా ఏర్పాటుచేశారు. ఈ జోనల్ సిస్టమ్ (caste system [illegible] ఉంది.) abolish

చేయాలి. వెంటనే కాకపోయినా సాధ్యమైనంత త్వరలో కొద్ది సంవత్సరాలలో రద్దు చేయాలని కోరుతున్నాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి పరదేశాలకు specialisation నిమిత్తం పంపే విద్యార్థులసంఖ్య మన ఇరుగుపొరుగు నున్న రాష్ట్రములకంటె తక్కువగా ఉంటున్నది. ఆ విషయంలో మన ప్రభుత్వం ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకోవాలి

We have got an energetic and active D. M. S. వారు ఇంత శ్రద్ధ పుచ్చుకోవలెనని కోరుతున్నాను. హృద్రోగ శాస్త్రము, నరముల శాస్త్రము, ఛాతీలకు సంబంధించిన శస్త్రచికిత్స గురించి specialise చేసే నిమిత్తం, ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి ఎక్కువగా medical graduates పరదేశాలు వెళ్ళి specialise చేయుటకు అవకాశములు కల్పించవలెనని వారిని కోరుతున్నాను.

ఈ మెడికల్ కాలేజీలలో ప్రతి విద్యార్థి సంవత్సరమునకు రు. 250 లు జీతము అయిదు సంవత్సరములు కట్టవలెను. కాని ఈ సంవత్సరం నూతనంగా కోర్సు పూర్తి అయిన తరువాత intermittent system పెట్టి ఆరవ సంవత్సరమునకుకూడ రు. 250 లు జీతము కట్టవలెనని కోరినట్లు వింటున్నాను. ఇది పూర్వం లేదు. అసలు medical education చాలా costly. ఆ కోర్సుకు వెళ్ళుటకు పేదవారికి ఆస్కారం ఉండదు. వారుకూడ చదువుకొనుటకు వీలు కలిగించవలసియున్నది. కనుక నూతనంగా ప్రవేశపెట్టిన — ఆరవ సంవత్సరముకు రు. 250 లు జీతము పద్ధతి రద్దుచేయించాలని కోరుతున్నాను. క్షయరోగమువలన అనేకమంది చనిపోవుచున్నారు. ఆ సందర్భంగా domiciliary treatment ఇంట్రడ్యూస్ చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. బి. సి. జి. వేక్సిన్ కేంపైన్ వలన చాలవరకు ఇపుడు కంట్రోలులోనికి వస్తున్నది. అది చాలా విరివిగా ఉన్నది సంతోషము. కాని అంతటితో తృప్తిపొందక domiciliary system of tuberculosis ఇంట్రడ్యూస్ చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. పబ్లిక్ హెల్తుకు సంబంధించి, ప్రతి తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్సు హాస్పటల్ లో పబ్లిక్ హెల్తు లేబరేటరీస్ పెట్టి, ప్రయివేటు ప్రాక్టీషనర్సు కూడ అక్కడకువెళ్ళి, కావలసిన విషయాలు తెలుసుకోగలందులకు, వారికి సావకాశము ఇవ్వవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఆహారములో కల్తీ జరుగుటవలన, ఆరోగ్యము చెడిపోతున్నది. పాలలోను, నేతిలోను, పిండిలోను కల్తీ విస్తారముగా జరుగుతున్నది. దీనివల్ల జనసామాన్యము యొక్క ఆరోగ్యము సంపూర్ణముగా ఎఫెక్టు అవుతున్నది. Milk adulteration, ghee adulteration, flour adulteration— యీ మూడు గట్టిగా ప్రివెంట్ చేసి ప్రజలయొక్క ఆరోగ్యమును కాపాడవలయునని కోరుతున్నాను. "బేక్ టు ది విలేజెస్" అని,

మెడికల్ ప్రాక్టీస్ చేసేవారిని గ్రామాదులకు వెళ్ళమని అనేకమంది చెబుతున్నారు. కాని, వారు గ్రామాదులకు వెళ్ళవలయునని చెప్పినప్పటికీ, వారికి కావలసిన ఫెసిలిటీస్ యీనాడు గ్రామాదులలో లేకుండా ఉన్నవి. బోలెడు డబ్బు ఖర్చుపెట్టి, ఐదారు సంవత్సరములు కాలేజీలో చదివి పాసైనతరువాత, వారిని గ్రామాదులకువెళ్ళి ప్రాక్టీసు చేయమంటే, వారికి వచ్చే ప్రాక్టీసు ఏమి ఉంటుంది? రూరల్ మెడికల్ ప్రాక్టీషనర్సుగా వారిని వెళ్ళమంటున్నారు. కాని వారికి ఇచ్చు జీతాలు చాలా తక్కువగా ఉన్నవి. వారు అక్కడ సిన్సియర్‌గా వర్కుచేద్దామన్నా, వారికక్కడ ఎక్స్‌రే యూనిక్స్‌గాని, లేబరేటరీస్ గాని, కో-ప్రాక్టీషనర్సుని కన్‌సల్టు చేసే అవకాశంగాని, లేవు. అటువంటి అవకాశాలన్నీ గ్రామాదులలో కలిగించినపుడే ప్రాక్టీషనర్సుగాని, డాక్టర్సుగాని గ్రామాదులకు వెళ్ళటానికి సిద్ధపడతారు. As soon as they graduate from the college, they cannot be expected to go to the rural parts and set up practice there.

విలేజ్ వైద్యాన్ సిస్టమ్ గురించి కొంచెము మాట్లాడవలసి ఉన్నది. గత సంవత్సరము కూడ నేను మాట్లాడి ఉన్నాను. ఈ విలేజ్ వైద్యాన్ సిస్టమ్ ఇంట్రడ్యూస్ అయి కొన్ని సంవత్సరాలైనది. దీనికి ఎడ్యుకేషన్ క్వాలిఫికేషన్ పెద్ద అక్కరలేదు. 3 వ ఫారమ్, 4 వ ఫారమ్ చదివితే చాలు. దానికిచ్చే ట్రయినింగు ఆరుమాసాలకంటె, తొమ్మిది మాసాలకంటే ఎక్కువలేదు. వీరిని గ్రామాదులకువెళ్ళి ప్రాక్టీసు చేయమంటున్నారు. వీరు గ్రామాదులకు సహాయకారిగా ఉంటారని వారియొక్క ఉద్దేశము. కాని ఉన్నటువంటి ఉద్దేశానికి, ఆచరణలో జరుగుతున్నదానికి చాలా తారతమ్యం ఉన్నది. 3 వ ఫారమో, 4 వ ఫారమో చదివినవ్యక్తి ఆరు. తొమ్మిది మాసాలు విలేజ్ వైద్యాన్ సిస్టమ్‌లో ట్రయినింగు అండర్‌గో అయి, గ్రామాదులకు వెళ్ళి ఏమి ప్రాక్టీస్ చేస్తాడు? ఏవిధముగా ప్రజలకు సహకారిగా ఉంటాడు? అని నేను అడుగుతున్నాను. గత సంవత్సరం దీనికి ప్రభుత్వం చెప్పిన సమాధానము ఏమిటంటే, "గ్రామాదులలో ఏమీ తెలియనివారెందరో సూదులు పెట్టి ఇంజక్షన్స్ ఇస్తున్నారు. అంతకంటే, కొంచెం సూదు అయినా స్టెరిలైజ్ చేసి, ఇంజక్షన్సు ఇవ్వకలిగిన శక్తి కలిగినవారిని పంపించటం మంచిదని భావించి, దానిని అంగీకరించాము" అని చెప్పారు. అది సబబైన విషయము కాదని మనవి చేయుచున్నాను. ఇంజక్షన్సు దేనికి ఇవ్వాలి? మందు ఏ విధంగా పనిచేస్తుంది అనే నాలెడ్జి విలేజ్ వైద్యాన్సుకు ఉండదు. ఆ నాలెడ్జి లేకుండా వాడు ఇంజక్షన్సు ఇవ్వాలి. విలేజ్ వైద్యాన్సు గ్రామాలకు వెళ్ళి సెటిల్ కావాలనేది వీరి ఉద్దేశ్యము. వీరు గ్రామాదులలో వెళ్ళి సెటిల్ అవుతున్నారా?

ఏలూరులో యీ విలేజ్ వైద్యాస్ క్లాసెస్ హోల్డ్ చేస్తున్నారు. ఏలూరులో యీ విలేజ్ వైద్యాస్ ట్రయినింగ్ అండర్‌గో అయినవారు ఏలూరులోనే (అక్కడ హెడ్‌క్వార్టర్సు హాస్పటల్‌లో 30, 50 ప్రాక్టీషనర్సు ఉండగా) బోర్డు పెట్టి ప్రాక్టీసు చేస్తున్నారు. ఏ అభిప్రాయంతో అయితే యీ విలేజ్ వైద్యాస్ సిస్టమ్‌ను ప్రారంభించారో, దానికి వ్యతిరేకంగా వారు వ్యవహారము చేస్తున్నారు. ఇటువంటి సందర్భంలో యీ విలేజ్ వైద్యాస్ సిస్టమ్‌ని ఎంతవరకు ఎంకరేజ్ చేయటం మంచిదో ఆలోచించాలని మంత్రిగారిని నేను కోరుతున్నాను. విలేజ్ వైద్యాస్ సిస్టమ్‌లో ఉన్న రెగ్యులేషన్సును సరిగా టైటెన్ అప్ చేసి ఇంకా స్ట్రిక్ట్‌గా in conformity with their regulations అబ్జర్వు చేయనన్నా చేయండి. లేదా ఎబాలిష్ అయినా చేయండి. అదీ చేయక, ఇదీ చేయకపోతే — "In my humble opinion, the honour of the medical profession stands and dis-honoured on account of the village vaidyas system." అని నేను మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఈ విలేజ్ వైద్యాస్ సిస్టమ్ వచ్చినపుడు, ఆయుర్వేదం గురించి మాట్లాడవలసి ఉన్నది. నేను ఎలోపతిక్ ప్రాక్టీషనరును అయినా (అంటే, మోడరన్ సిస్టమ్‌లో ట్రయినింగ్ అయిన ప్రాక్టీషనరు అయినప్పటికీ) ఎలోపతి పైనగాని, యునాని పైనగాని, ఇండివిడ్యువల్ సిస్టమ్ ఆఫ్ మెడిసిన్ పైన నాకేమీ విరోధము లేదు. మన దేశంలో వాటికికూడ కొంత స్థానము ఉన్నది. సామాన్యంగా వారు ప్రజలలో చేసే ప్రచారము ఏమిటంటే— "ఈ మోడరన్ సిస్టమ్ ఆఫ్ మెడిసినుకు ప్రభుత్వము యొక్క ప్రోత్సాహము ఉన్నది కాబట్టి అది బాగా పైకి వెళ్ళింది. ప్రభుత్వము యొక్క ప్రోత్సాహము ఆయుర్వేదానికిగాని, యునానీకిగాని లేక, ఇది వెనకబడి పోయింది" అని వీరు చెబుతున్నారు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు మన దేశమునుండి వెళ్ళిపోయి 12 సంవత్సరములు అయిపోయింది. మనకు సంపూర్ణస్వరాజ్యము వచ్చింది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు మనమీద రాజ్యం చేస్తున్నప్పుడు వారు ప్రోత్సాహము ఇచ్చారు. ఈ అలోపతిక్ సిస్టమ్‌ను, యునానీ సిస్టమ్‌ను ఇండివిడ్యువల్ సిస్టమ్సు ఆఫ్ మెడిసిన్‌ను అణగద్రొక్కారంటే, కొంతవరకు న్యాయం ఉంటే ఉండవచ్చు. కాని మనకు స్వరాజ్యం వచ్చి 12 ఏళ్ళు అయింది. ఇప్పుడుకూడ అదే ఆర్గ్యుమెంట్ చెప్పటం జరుగుతున్నది. ఆ ఆర్గ్యుమెంటులో బలం లేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ మోడరన్ సిస్టమ్ ఆఫ్ మెడిసిన్ తన యొక్క కాళ్ళ మీద, తన యొక్క, ఇన్‌హెరెంట్ మెరిట్సు పైన నిలబడి ఉన్నది. దానికి ఇతర సపోర్టు ఏమీ అక్కరలేకుండా సైంటిఫిక్ బేసిస్ మీద అది ఇవాల్వు అయి ఉంటున్నది. అది ప్రోగ్రెసివ్ మెడిసిన్ కాబట్టి, అది రిసర్చిమీద ఆధారపడి ఉన్నది కాబట్టి, దానికి స్వతసిద్ధమైన ఒక డైనమిక్ ఫోర్సు ఉన్నదికాబట్టి, అది క్రమ

క్రమేణా దినదినాభివృద్ధి అయి, దేశం అంతటా వ్యాపిస్తున్నది. Ayurved or Unani systems have become static; there is no improvement; they are not based on the modern scientific research. అందువల్ల అవి వెనకఒడుతున్నవని మనవిచేస్తున్నాను. అయినప్పటికీ వాటికి తగినంత ప్రోత్సాహం ఇవ్వటానికి నాకేమీ అభ్యంతరంలేదు.

ఈ సందర్భంలో నేను హోమియోపతి గురించికూడ చెప్పవలసి ఉన్నది. గుడివాడలో హోమియోపతి మెడికల్ కాలేజీ స్టార్టు చేశారు. దాంట్లో ఎక్కువమంది మోడరన్ సిస్టమ్‌మీద నడిచే డాక్టర్లు టీచింగ్ చేస్తున్నారు. గతసంవత్సరం ప్రభుత్వం దానికి కొంత గ్రాంటు యిచ్చారు. ఈ ఏడు కూడ కొంత గ్రాంటు ఇస్తున్నారు. ఏమైనా జనరల్‌గా మనం చూచేటప్పుడు, ఎవరికైనాసరే basic minimum registerable qualification in modern medicine ఉంటే, దానిమీద ఆయన మళ్ళీ ఆయుర్వేదం ప్రాక్టీసుచేసినా, హోమియోపతి ప్రాక్టీసుచేసినా, యునానీ ప్రాక్టీసుచేసినా దానికి అభ్యంతరం లేదు. అప్పుడే మెడిసిన్‌తో, హెల్తులో, డిసీజస్‌లో, ఉన్నటువంటి రూల్సు, రెగ్యులేషన్సు, ప్రిన్సిపుల్సు, వారికి అర్థము అవుతాయి. అప్పుడు వారు ఏ సిస్టమ్‌ను ప్రాక్టీసుచేసినా ఫరవాలేదు. ఈ విషయాలను మనమందరము అంగీకరించాలని కోరుతూ, విరమిస్తున్నాను.

(Srimathi T. Lakshmikanthamma in the Chair)

*శ్రీ బి. కేశవరెడ్డి (ఘన్‌పూర్). అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్లను పరిశీలిస్తే, పల్లెటూళ్ళకు కాకుండా, పట్టణాలలోని ప్రజలకోరకే ఎక్కువఖర్చు పెడుతున్నారనేది అర్థం అవుతుంది. పల్లెటూళ్ళలోని ప్రజానీకానికి వైద్యసదుపాయాలు కలిగించుటకు, మందులు సప్లయి చేయించుటకు ఏమాత్రం డబ్బు కేటాయించనందుకు నా విచారాన్ని ప్రకటిస్తున్నాను. అసలు, మన రాష్ట్రంలో అయితేనేమి, దేశంలో అయితేనేమి, హెల్తు ఫెసిలిటీస్, మెడికల్ ఫెసిలిటీస్, రూరల్ పాపులేషనుకు కలిగించటం లేదనేది మన మందరము అంగీకరిస్తున్నాము. పల్లెటూళ్ళలోని ప్రజానీకానికి మెడికల్ సహాయము అందించుటకు యీ ప్రభుత్వము ఏమాత్రము ఆలోచించటం లేదు.

పల్లెటూరినుంచి ఎవరైన రోగి hospital కు రావాలంటే, 30, 40 మైళ్ళు దాటిరావలని ఉంటుంది. పల్లెటూరినుంచి Headquarters Hospital కు [illegible] తీసుకొచ్చేటప్పుడు మధ్యలో రోగి గతించిన incidents ఉన్నాయి. [illegible] ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడుతూ [illegible] Hyderabad రావడానికి [illegible] వెళ్తూ ఉండగానే [illegible]

ఉన్నది. కాబట్టి వరంగల్‌లోనే ఒక Medical College పెట్టబోతున్నాం అన్నారు. చాల సంతోషకరమైన వార్త. అదే ఉదాహరణతో పల్లెటూరినుంచి జిల్లా Headquarters Hospital కు వచ్చే లోపల వాళ్ళ గతి ఏమి కావాలి అనే విచారణ చేయలేకుండా పోయినందుకు చాల విచారంగా ఉన్నది. ఆశ్చర్యంగా కూడ ఉన్నది Government Hospital లో ఏ విధంగా treatment జరుగుతోందో, Private Doctors దగ్గర ఏ విధమైన treatment జరుగుతుందో ఎప్పుడైనా Medical Minister గారు ఆలోచించారా? లేదు. Government Hospital కు పోయినట్లయితే అక్కడ ఉన్న డాక్టర్ కూర్చున్న 2, 3 గంటలలోపల కొన్నివందల చిట్టీలు వ్రాయాలనే ఉద్దేశంతో చిట్టిలు వ్రాసి రిజిష్టర్లు నింపడమేగాని వచ్చిన రోగి ఎందుకు బాధపడు తున్నాడు, ఎన్నాళ్లనుంచి బాధపడుతున్నాడు అని విచారించడు అతను పేరు చెప్పి, జ్వరం వస్తోందనో, కడుపునొప్పి వస్తోందనో చెప్పినంత మాత్రాన చిట్టీ వ్రాయడం మొదలుపెడతాడు అయన ఏమైనా జ్యోతిష్కుడా? జన్మతేది చెప్పడంతోటె జాతకం వ్రాయడానికి ? అతను డాక్టరు. పరిశీలించాలి విచారించాలి ఇబ్బందులు ఏమో తెలుసుకోవాలి. అదేమి జరగడం లేదు. ఇది ఒక్క వరంగల్‌లోనే కాదు. ప్రతి గవర్నమెంటు హాస్పిటల్‌లోను ఇదే విధంగా జరుగుతున్నది. Private Doctors దగ్గరకు పోతే అలా కాదు. మంచిగా విచారించి, examine చేసి తగిన మందులు యిస్తూ ఉంటారు. ప్రజలదగ్గర డబ్బు లేకపోయినా—Government Hospital కు పోతే సరిగా treatment జరుగదు, రోగం నయంకాదు అని అప్పు అయినా Private Doctors దగ్గరకే వెళ్ళుతున్నారు. ఈ Doctors ను Public Hospitals లో పెట్టి డబ్బు వృథాచేయడం తప్పితే ఏమాత్రం మంచిగా జరిపించలేకపోతున్నది. క్రమంగా జరిగించడానికి ఆలోచించాలి. పూర్తిగా తీసివేయ లేకపోయినా కొంతవరకైన తీసివేయడానికి ప్రయత్నం చేయాలని నేను కోరుతున్నాను.

Admissions విషయంలో కూడ అంతే. ఆ area కు సంబంధించిన M. L. A. గాని, లేకపోతే ఏ కాంగ్రెసు పెద్దమనిషో, వీళ్ళిద్దరు లేకపోతే అక్కడకు తరచుగా వచ్చే Minister ద్వారా telephone లో చెప్పిస్తేనే గాని పెద్ద పెద్ద కేసులు admit కావు. ఏదో చిట్టీలు వ్రాయడం, ద్వారానికి ఇన్ని రంగునీళ్ళు సీసాలో నింపి యివ్వడం తప్ప మంచిగా పరిశీలించే రోగం ఏదైన ఉన్నట్లయితే వారికి admissions దొరకకుండా పోతు న్నాయి. ఇదికూడ చాల శ్రద్ధగా ఆలోచించవలసిన విషయం. T. B. Hospital విషయం నా అనుభవంలోకి వచ్చినవిషయం కి రెండు నెలలక్రిందట అక్కడ

కొన్ని seats vacant గా ఉన్నాయి. ప్రతి class patient కు అక్కడ చేర డానికి అవకాశం ఉన్నది. నేను తీసుకువెళ్ళిన రోగికూడ అటువంటివాడే. ఈ రోగియొక్క పరిస్థితి కనిపెట్టి—ఆ డాక్టర్ పేరుచెప్పడం భావ్యంకాదు. అతని ఉద్యోగానికే నష్టం కలుగుతుందేమోనని భయం—"Minister ల కొరకు ప్రతి category లోను 10.5 సీట్లు ఏర్పాటు చేశాము. Telephone ద్వారాగాని లేకుంటే ఇంకేదో విధంగా Ministers దగ్గరనుంచి calls వస్తాయి. మేము ఆ calls ను honour చేసి వాళ్ళకు admission లు యివ్వకపోయినట్లయితే మాఉద్యోగానికి హాని కలుగుతుంది. మీరు నన్ను మన్నించాలి. ఈ category లో మీ patint ను చేర్చుకోలేను" అని చెప్పారు. రేపో మాపో వారంరోజులకో తమ యిష్టంవచ్చిన patent ను పంపుతారని యివ్వాళ తీసుకుపోయినటువంటి patient దానికోయే patient కంటె హీనస్థితిలో ఉన్నప్పటికి ఇతనికి admisson యివ్వకుండా కొన్ని seats ను vacant గా ఉంచడం భావ్యమా అని నేను Health Minister గారిని ప్రశ్నిస్తున్నాను. అలా జరగకుండా చూడాలి. ముఖ్యమంత్రిగానే కాకుండా Health Minister అయినందుకు కూడ వారి మీద ఎక్కువ బాధ్యత ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

మంత్రులకు, పెద్ద పెద్ద ప్రభుత్వోద్యోగస్థులకు roads మీద District Headquarters, తాలూకా head quarters కు పోయే అలవాటు ఉన్నది. ఈ దురలవాటు health staff కు కూడ వచ్చినది. మలేరియా నివారణకుగాని smallpox నివారణకు గాని road side villages కే వెడతారుగాని రోడ్డుదాటి interior villagesకు వెళ్లడంలేదు. ఇది వరంగల్ జిల్లాలో అనేక ఊళ్ళలో జరిగింది. ఈ విషయం Medical authorities కు తెలపబడింది. మంత్రులు వెళ్ళడం కోసం, వారి సౌకర్యార్థం, వాళ్ళ కార్లు పోవేమో-నని రోడ్డుమీద వెడుతూ ఉంటారు. అందులో ఆక్షేపణ లేదు. కాని ఈ దోమలు కేవలం రోడ్డుప్రక్క ఉన్నవాళ్ళనే కుడుతున్నాయా? లేక రోడ్డు దిగి interior villages లో వాళ్ళనుకూడ కుట్టి మలేరియాను వ్యాపింపచేస్తున్నయా, లేదా, అనేది వాళ్ళకు అర్థం కాకుండా పోతున్నదా? లేక కష్టపడి ఊళ్ళల్లోకి వెళ్ళకుండా ఉండడానికి గాను ఏవో కొన్ని గ్రామాలను list లో చేర్చుకొని చేసుకోవడానికే ఈ కార్యక్రమం అంతా జరుగుతున్నదా అనే ఆలోచన మనకు వస్తుంది. కాబట్టి యీ విషయాలన్నీ దృష్టియందుంచుకొని విచారించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

వరంగల్ college విషయంలో ముఖ్యమంత్రిగారు తమ ఉపోద్ఘాతంలో వాగ్దానం చేశారు. చాల సంతోషం. కాని వారు ఒక భయం వేస్తున్నది. సాధారణంగా మంత్రులు అప్పుడప్పుడు పరిస్థితులను బట్టి లేక ప్రజలను కొన్ని ఆకర్షించడం కొరకు వాగ్దానాలు చేస్తూ ఉంటారు. కాని ఆ మరునాటి రోజునుంచి

తాము చేసిన వాగ్దానాలు మరచిపోయి వాటికి ప్రతికూలంగా వాళ్ళ **arguments** ను మనముందు పెట్టే అవకాశాలు అనేకసార్లు అసెంబ్లీలో వచ్చాయి. నిన్ననే N. G. Os. విషయంలో కూడ వచ్చినది; **assurance** ఇచ్చామని; ఇవ్వలేదని. అట్లా కాకుండా వరంగల్ కాలేజి విషయంలో వారు చేసిన వాగ్దానాన్ని నిలుపుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : మీలాంటివాళ్ళు కాళ్లుపట్టి క్రిందికి ఈడ్చకపోతే తప్పకుండా నిలుపుకుంటాము.

శ్రీ బి. కేశవరెడ్డి : గట్టిగా ఉండి, దురుద్దేశం లేకుండా మంచి ఉద్దేశ్యంతో ప్రజలకు మేలు చేద్దామనే సంకల్పం వారిలో ఉన్నట్లయితే ఎవరు కాళ్ళుపట్టి దింపినప్పటికి జారిపడరు. వారు గట్టిగా ఉండాలి. గట్టిగా ఉండలేకపోతే స్వయంగా నే జారిపడతారు.

వరంగల్‌లో కాలేజి స్థాపిస్తామని వాగ్దానం చేశారు. సంతోషం. కాని కొన్ని లక్షలు జమచేయమని **condition** ఒకటి పెట్టారు. నిజానికి ప్రభుత్వం దగ్గర అంత డబ్బు లేకపోవచ్చు. కొన్ని లక్షలు సేకరించడం అవసరమే. అందుకు వరంగల్ ప్రజానీకం ఇంతో అంతో కృషిచేస్తున్నది. 5 లక్షలు జమ చేయాలి అన్నారు. 5 లక్షలు చేయలేని ఈ స్థితిలో ఆ జిల్లా ఉంటే దానిని సాకుగా తీసుకొని వారి ఆలోచనను విరమించకుండా కొంత తక్కువ ఉన్నప్పటికీ కనికరించి పని సానుకూలం చేయాలని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

Budget అంకెలను చూచినట్లయితే చాల విచారం కలుగుతున్నది. క్రొత్త **hospitals** ను కట్టించడం లేదనే విషయం అందరికీ తెలిసినదే. ఉన్న **hospitals** నైనా అభివృద్ధి చేస్తున్నారా అంటే అదీలేదు. కొన్ని **hospitals**లో డాక్టర్ కూడ లేడు. వరంగల్ జిల్లాలో ఆరుగురు డాక్టర్లు లేరు. వర్ధన్నపేట **hospital**లో డాక్టరులేడని దాదాపు రెండు **budget** సమావేశాలనుంచి చెపుతున్నాం. ఆజిల్లాకు సంబంధించిన **M L A.**లు యితరమిత్రులు అప్పుడప్పుడు మంత్రిగారికి, **Medical Director** కు చెపుతూనే ఉన్నారు. ఎందుకు వేయలేదు ? డాక్టర్లులేకుండా కాంపౌండర్లతోనే దవాఖానాలు నడిపించి రోగులయొక్క రోగాలుతీర్చడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తున్నదా ? అంటే అలా చేయదు సరిగదా ఆవిధంగా ఆలోచించడానికి వీలుకూడ లేదు.

Improvements విషయం చూచినప్పుడు—కొత్త **hospital**ను కట్టించకపోవచ్చు. 10 మంది డాక్టర్లను పెట్టకపోవచ్చు—కాని **medicine supply** కూడ కొన్ని **hospitals**లో తగ్గించారు. ఉదాహరణకు **K. E. M. hospital** లో దాదాపు కొన్ని వేల రూపాయల **medicine** గత సంవత్సరం

కంటె ఇప్పుడు తగ్గించబడింది. ఏ **hospital** లో కూడ **medicine supply** ఎక్కువ చేయలేకపోగా కొన్నిటిలో తక్కువ చేయబడ్డవి. కారణం ఏమిటి? రోగాలు తక్కువ అయినాయా? జనాభా పెరుగుదల తగ్గిందా? లేక రోగాలు ఉన్నప్పటికీ ప్రజలు గవర్నమెంటు **hospital** ట పోవడానికి నిరాకరిస్తున్నారా? అనేది ఆలోచించుకోవలసిన విషయం. రోగి ఎవరు, ఎక్కడివారైనప్పటికీ అంద చేయడానికి **medicine supply** కూడ తక్కువ చేసినట్లయితే అది ఏమి అభివృద్ధి? అది ఏమి **budget**? అది ఏమి **demand**? ఇన్నికోట్లు, లక్షల రూపాయలు ఈ **Demand** మీద ఎందుకు పెట్టాలి?

మందులకు సంబంధించి కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు కొంతమంది మిత్రులు తెలియజేశారు. ఆంధ్రప్రాంతానికి కావలసిన మందులు **Madras Stores** నుంచి కొనాలి. తెలంగాణా ప్రాంతమునకు కావలసినవి **Hyderabad Stores** నుండి కొనాలి. అంటే ఆంధ్ర తెలంగాణా ప్రాంతాలలో వేరువేరుగా మందులు **supply** కాబడుచున్నవి. మన **Estimates Committee** వారు యీ విషయాన్ని సమగ్రంగా చర్చించి ఒక నివేదికను సమర్పించినారు. వారి సూచనలను యింకను ప్రభుత్వం గమనించినట్లు కనబడుటలేదు. మద్రాసునుండి మందులు తెప్పించుకొనుట వలన **cost of supply** అధికమగుటయు, మందులు వచ్చుట ఆలస్యమగుటయు జరుగుతుంది. మొత్తం రాష్ట్రమునకు హైద్రాబాదు నుండే **supply** చేయించుకున్నట్లయితే ఖరీదు, ఆలస్యము కూడ తగ్గుతాయని మనవి చేస్తున్నాను. అందువలన ప్రభుత్వం **Hyderabad depot** ను **recognise** చేయుటగాని, లేక కేంద్రమునకు తెలిపి వేరొక **store** ప్రారంభించుటగాని చేయుటకు పూనుకోవలయునని కోరుచున్నాను.

Estimates Committee సూచనలపై ప్రభుత్వమేమైనా **decesion** తీసుకుంద్లో, లేదో తెలియదు. ఈనాడు చాలావరకు గవర్నమెంటు హాస్పిటల్సుకు శ్యాంక్షన్ ప్రకారం సరిగా **supply** కావడములేదు. "మాకు **supply** కాలేదు—మేమేమి చేస్తాం?" అని వారు పూతగడ్డ పీలికలనే వాడుట జరుగుచున్నది. అందువలన ప్రభుత్వం యీ విషయాలన్ని బాగుగ ఆలోచించి, మద్రాసునుండి కాక యిక్కడనుండే మందులు సప్లయి కాబడేవిధముగా ఏర్పాటుచేస్తే అనుకూలముగా వుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం వెంటనే చర్య తీసుకుంటుందని ఆశిస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

*డాక్టర్ నాగమ్మ (కల్వకుర్తి - రిజర్వుడ్) : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన మెడికల్ డిమాండును హృదయపూర్వకముగా బలపరుస్తున్నాను. ఈ సందర్భములో కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు [illegible] దృష్టికి తీసుకు రావలెనని అనుకుంటున్నాను.

దేశప్రజల ఆరోగ్యము కాపాడుటకు సంబంధించినదీ బిల్లు అని భావింప వలయును. ఈ బిల్లుయొక్క ముఖ్యోద్దేశమే అది. ఈబిల్లుపై గౌరవనీయులగు సభ్యులు కొంతమంది యింతకుముందు తమ అభిప్రాయములను తెలిపి ఎన్నో చోట్ల డాక్టర్లులేరని, డాక్టర్లున్నచోట హాస్పిటల్సు లేవని, హాస్పిటల్సువున్నచోట డాక్టర్సులేరని, యిపుడే తెల్పినారు. వైద్యవిధానం ప్రజలకు సరిగా అందు బాటులో లేదనే విమర్శ వింటున్నాం. మనదేశంలో .ఎన్ని వైద్యవిధానాలు అమలులో వున్నాయో ప్రభుత్వానికి తెలియనివికావు. మారుమూలలోవున్న పల్లెప్రజలకు వైద్యసహాయం అందుబాటులో లేదు. డాక్టర్సుయొక్క కొరత తీర్చుతామని ముఖ్యమంత్రిగారు ఇంతకుముందే సెలవిచ్చినారు, ధన్యవాదాలు. కాని పట్నవాసాలలోని డాక్టర్లు పల్లెలకుపోవుటకు ఉత్సాహపడుట లేదు.

ఆర్థిక శాఖామాత్యులు బడ్జెటు ప్రసంగమును ప్రతిపాదిస్తూ ప్రకృతి వైద్యం, హోమియోపతి వైద్యాల అభివృద్ధికి ఒకలక్ష రూపాయలు కేటా యించినట్లు తెలిపారు. అందుకు నా హృదయపూర్వకమైన అభినందనలు తెలుపుచున్నాను.

ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ప్రకారం కాలేజీలనుండి వైద్యపరీక్ష ప్యాసయి డాక్టర్సు ప్రతిపల్లెలకు రావాలయునన్న దానికి యింకను కొన్నిఏళ్ళు పట్టనని నా ఊహ. ఇప్పుడు మారుమూలలనున్న ప్రతిపల్లెలోని ప్రజలకు ఆయుర్వేది, హోమియోపతి, యునాని వైద్యులు అనేకవిధాలుగా సహాయ మొనర్చు చున్నారు. అట్టివాండ్లకు ప్రభుత్వం తగినసహాయ మొనర్చవలెనని కోరు చున్నాను. తరువాత, ఏ ప్రదేశములలో ఎట్టి వైద్యవిధానము అవసరమో గూడ ప్రభుత్వం గుర్తించవలసియున్నది. ఇప్పుడు ఒక్కొక్క తాలూకా ఫిర్కాలో ఒక్కొక్క రూరల్ డిస్పెన్సరీ ఏర్పాటుచేయుట చాల అవసరము. గతసంవత్స రము ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు యింతవరకు అమలు జరగలేదు. ఆయుర్వేదవైద్యులు ప్రజలకు చాల సహాయము చేయుచున్నారు. వారివిషయం ప్రభుత్వం ఆలోచించవలసి యున్నది. మారుమూల పల్లెలలోని ప్రజలు— 'మానిందే మందు, ఉండినదే వూరు' అనే నమ్మకంలో ఉంటారు. పెద్దపెద్ద డాక్టర్సు డబ్బువున్నవారి వద్దకే వస్తారు. అందువలన ప్రతి తాలూకా రెవిన్యూ ఫిర్కాలోను ఒక ఆయుర్వేద వైద్యునిగాని, హోమియోపతి వైద్యునిగాని నియమించవలయునని ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

*పి. నరసింహప్పారావు: అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తున్నాను.

ఈనాడు గర్వించవలసిన విషయమేమంటే మనము మద్రాసులో వుండేటప్పుడు .... (interruption) 'వింటే వినండి, లేకపోతే చెవులు మూసుకోండి.'

శ్రీ ఎస్. కె. వి. కృష్ణావతారం : అధ్యక్షా, గౌరవసభ్యులు 'నోరుమూసు కోండి' అంటున్నారు. ఆ విధంగా అనవచ్చునా ?

మిస్టర్ ఛైర్మన్ : 'చెవులు మూసికోండి' అన్నారువారు.

శ్రీ పి. నరసింహప్పారావు : పాపం ! వారికట్లా వినిపించి వుంటుంది.

మద్రాసు రాష్ట్రములో నుండగా మన ప్రాంతములో యిప్పుడున్నన్ని Medical colleges వున్నాయా ?

శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు ఆంధ్రరాష్ట్రములో Deputy Chief Minister గా వుండగా వీటికొరకు ఎంతోకృషిచేశారు. చాలా కాలేజీలు ప్రారంభింపచేశారు. సభ్యులు ఈ విషయం గుర్తింపవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఇప్పుడు అన్ని ఆసుపత్రులలోను డాక్టరులు ఉండుటలేదు. ఇదివరకు డాక్టరుకోర్సు చదువుకున్నవారు తక్కువగా ఉండేవారు. ఇప్పుడు చదువు తున్నవారంతా వేగంగా వచ్చి బాగా పనిచేస్తారు అనుకోవడమే కాకుండా ఒకటి, రెండు సంవత్సరాలలో retire అవబోతున్న వారిని కొన్ని hospitals లో డాక్టరులుగా వేయాలని కోరుతున్నాను.

నీరు, గాలి...ఈ రెండు ప్రతివారికీ కావాలి. ఇవి లేకపోతే బ్రతకడమే కష్టం. మంచినీరు లేకపోవడంవల్ల కొన్నికొన్ని ప్రాంతాలలో కలరా మున్నగు వ్యాధులు ఎక్కువ అవుతున్నాయి. కాబట్టి Water Works కోసం separateగా grant ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. పాలకొండకు పంచాయితీ బోర్డు ఉన్నది. 28 వేల జనాభా ఉన్నది. అక్కడ మంచినీటి సప్లయి సరిగాలేదు. ఒకసారి Local Boards మంత్రిగారు అక్కడకు వచ్చినప్పుడు "యీ నీరు ఎట్లా త్రాగుతున్నారు" అని కూడ అడిగినారు. అక్కడ మంచినీరు లేకపోవడం వల్ల కలరా వ్యాధి అమ్మవారులు వస్తున్నాయి. అనేక రకాల జబ్బులన్నీ లావు అవుతున్నాయి. పాలకొండకు 6 ఫర్లాంగుల దూరంలో నాగావళి నది ఉన్నది. అక్కటినుంచి నీటిని సప్లయి చేయించడానికి investigations చేయిస్తున్నామంటున్నారు. ప్రజలను డబ్బు కట్టమంటున్నారు. కాని యింత వరకు పని ఆరంభించలేదు. త్వరలో ఆ పనిని చేయించాలని కోరుతున్నాను. కురుపంలో ఒక hospital ఉన్నది. ఆ agency area కు అదే ముఖ్యమైన hospital. అది ఎప్పుడో జమీందారుల కాలంలో [illegible]. ఆ ఆసుపత్రిని ప్రభుత్వం తీసుకొని beds ను increase [illegible] అలు హాస్పిటలు

పడిపోయేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నది. కాబట్టి ప్రభుత్వంవారే దానిని తీసుకొని శ్రద్ధవహించి బాగుచేయించాలని కోరుతున్నాను. కనీసం రెండు ఫిర్కాలకు ఒక ఆసుపత్రినైనా పెట్టించాలని మనవిచేస్తున్నాను. శ్రీకాకుళం జిల్లా బాగా వెనుకబడిన జిల్లా.

(Interruptions from opposition benches)

మిస్టర్ ఛైర్మెన్ : వారు చెప్పేదేదో చెప్పనివ్వండి. మీరు చెప్పేది మీరు చెప్పవచ్చును. అంతేకాని మీకు అంత intolerance ఎందుకు ? అవి తప్పుకదా !

(Sri S. Ranganadha Mudaliar in the Chair.)

శ్రీ పి. నరసింహప్పారావు : ఎంతపనిచేసినా లేదనిచెప్పడం వారికి మామూలే. బండికట్టిన రెండు ఎద్దులలో బాగానడిచే ఎద్దును కొట్టినట్లయితే ఇంకా బాగా నడుస్తుందనే దృష్టితో దానిని కొడతారు. ఇప్పుడు ఆసభ్యుల దృష్టికూడ అటువంటిదే. అంతకంటే ఏమీలేదు.

Health విషయంలో శ్రీకాకుళంజిల్లా వెనుకబడిఉన్నది. అక్కడఉన్న Headquarters Hospitals అన్నింటినికూడ ప్రభుత్వమే తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

ఇప్పుడు ప్రభుత్వంవారు medical colleges పెట్టుతున్నారు. కాకినాడ వంటి కాలేజీలలో విద్యార్థులనుంచి 7 లేక 8 వేల రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు. డబ్బున్నవారు ఇచ్చి seats సంపాదించుకొంటారు. కాని బాగా చదివే పేదవారు చాలామంది ఉన్నారు. వారిని 7 వేల రూపాయలు ఇవ్వమంటే ఎట్లా ఇవ్వగలరు ? వారు ఇచ్చేపరిస్థితిలో లేరు. డబ్బు కట్టినవారికి marks వచ్చినా; లేకపోయినా seats వస్తున్నాయి. పేదవారికి seats దొరకడంలేదు. ఈవిషయం మంత్రిగారు శ్రద్ధగా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం జిల్లాలను zones గా పెట్టారు. కృష్ణాజిల్లా వారు ఆ జిల్లాలలో ఉన్నట్లుగా certificate సంపాదించి కాలేజీలలో seats సంపాదించుకొంటున్నారు. అసలు ఆ జిల్లాలవారు వెనుకబడిపోతున్నారు. దీనికి కారణమేమిటంటే మార్కులు ఎక్కువ వచ్చాయి అంటారు. ఈ విషయం జాగ్రత్తగా ఆలోచించి న్యాయం కలుగచేయాలని కోరుతున్నాను. ఇంతటితో నేను విరమిస్తున్నాను.

شری رنگنا [illegible] (عادل آباد) — مسٹر اسپیکر — جو ڈیمانڈس ہمارے سامنے ہیں وہ مسائل کی ایک بہت بڑی ضرورت سے تعلق رکھتے ہیں۔ [illegible] اس

لحاظ سے اسکے لئے جسقدر پراویژن بجٹ میں رکھا چاہئے تھا وہ نہیں ہے۔ بجٹ میں جو پراویژن رکھا گیا ہے وہ بہت کم ہے۔ پورے بجٹ کے لحاظ سے (۳۰۷) پرسنٹ پراویژن رکھا گیا ہے۔ ہلتھ پوائنٹ آف ویو (Health point of view) سے دیکھا جائے تو ہمارے آندھرا پردیش میں بیماریوں کی جو کثرت ہے اس کے لحاظ سے یہہ اماؤنٹ بہت کم ہے۔ جو اپیڈیمک ڈیسیز مثلاً فلیریا، لیپرسی (leprosy) وغیرہ پھیلی ہوئی ہیں ان کے لئے پریونٹیو میژرس (preventive measures) اختیار کرنے کی کامل ذمہ داری گورنمنٹ پر ہے۔ اس لحاظ سے سنہ ۵۸-۵۹ اور سنہ ۵۹-۶۰ کا بجٹ دیکھا جائے تو بہت کم ہے۔ جو مناسب نہیں ہے۔ پریونٹیو میژرس اختیار کرنے کے لئے میڈیکل اور ہلتھ سکشن کے لئے زیادہ اماؤنٹ مہیا کیجانی چاہئے تھی۔ اسکو زیادہ امپارٹنس دینا چاہئے تھا لیکن ایسا نہیں ہوا۔ میڈیکل ڈپارٹمنٹ کے لئے دوسرے اسٹیٹس میں مثلاً بنگال۔ بہار اور بمبئی میں آندھرا پردیش کے مقابلہ میں زیادہ اماؤنٹ مہیا کی گئی ہے۔ وہاں بجٹ پراویژن زیادہ ہے۔ ویسٹ بنگال میں پرکاپیٹا تین روپیہ دو آنے۔ بمبئی میں ایک روپیہ پندرہ آنے۔ بہار میں ایک روپیہ تیرہ آنے اور آندھرا میں صرف تیرہ آنے پرکاپیٹا خرچ ہو رہا ہے۔ یہہ عوام سے تعلق رکھنے والا مسئلہ ہے۔ دیش میں جو بیماریاں پھیلی ہوئی ہیں ان کو دیکھنے کے بعد پریونٹیو میژرس اختیار کرنے کی کوشش کرنی چاہئے۔ اس بجٹ میں امپلائیز انشورنس اسکیم کے تحت ۱۴ لاکھ روپیہ خرچ کر رہے ہیں۔ اس سلسلہ میں ہمارے یہاں کیسا کام چل رہا ہے۔ لیبر کو کتنی فیسیلیٹیز مل رہی ہیں ان کی ضرورت کی چیزیں مل رہی ہیں یا نہیں۔ جو دوائیں انہیں ملنا چاہئے مل رہی ہیں یا نہیں۔ جب کوئی انشور (insure) کرتا ہے تو اسکی ذمہداری گورنمنٹ پر آجاتی ہے اس لحاظ سے اسکو دھیان میں رکھنے کی ضرورت ہے۔ لیبر کی جو انشورنس اسکیم ہے اسکو ٹھیک ڈھنگ سے چلانے کی ضرورت ہے۔ ممکن ہے کہ سنہ ۱۹۴۸ء میں جو لیبر ایکٹ منظور کیا گیا ہے اس میں کچھ کمی ہو۔ اگر ایسا ہو تو اسکو امنڈمنٹ کے ذریعہ ٹھیک کر سکتے ہیں۔ ہمارے دیش میں ٹی۔ بی۔ کے کیسس بہت ہو رہے ہیں۔ اسکے بارے میں بہت سے آنریبل ممبرس نے بھی توجہ دلائی ہے۔ ہر سال ایک لاکھ ٹی۔ بی۔ کے کیسس ہوتے ہیں۔ اس سے بہت سے لوگ مر رہے ہیں۔ آندھرا پردیش میں ٹی۔بی۔ کے ہاسپٹل صرف دو ہیں۔ ان میں ۱۴ یا ۱۵ سو بیڈس ہیں جو کافی نہیں ہیں۔ اسکے علاوہ جو (domiciliary clinics) قائم کئے گئے ہیں وہ کتنے سکسس فل ہوئے ہیں اسکے نتائج کو دیکھیں تو معلوم ہوگا کہ یہ اسکیم پوری طرح فیلیور ہوئی ہے۔ اس میں [illegible] (radical change) کرنا ضروری ہے [illegible] پریونشن کی طرف بھی دھیان دینے کی ضرورت ہے۔ اس کے ساتھ ساتھ

کہنا یہہ ہے کہ رورل ایریا میں جو مڈیکل اور ہلتھہ ایڈ مل رہی ہے وہ بہت کم ہے۔ ۸۰ - ۸۲ پرسنٹ رورل پاپولیشن ہونے کے باوجود ۲۰ پرسنٹ ایڈ رورل ایریا کو مل رہی ہے۔ تالم پلی کا دواخانہ ٹھیک نہیں ہے۔ فیکٹری کی طرف سے دواخانہ ہے لیکن اس سے بھی لیبر کے جو فیملیز ہیں ان کو ٹھیک طور پر مدد نہیں مل رہی ہے۔ اگر کوئی مر جاتے اور پوسٹ مارٹم کی ضرورت ہو تو اسکو گورنمنٹ ہاسپٹل میں لے جانا پڑتا ہے۔ دس ہزار کے پاپولیشن کے لئے ایک ہاسپٹل اور ایک ہلتھہ سنٹر ہونا چاہئیے اور زیادہ بڈس کا انتظام ہونا چاہئیے۔ پروٹیکٹیڈ واٹر سپلائی نہ ہونے کی وجہہ سے بھی یہہ بیماریاں زیادہ ہو رہی ہیں۔ جو بجٹ مہیا کیا جاتا ہے وہ بھی ہر سال یوٹیلائیز (utilise) نہیں کیا جا رہا ہے۔ اپوزیشن کی جانب سے جب کوئی سوال آتا ہے جب کوئی توجہہ دلائی جاتی ہے تو بھی اسکو نظرانداز کیاجاتاہے۔ میونسپالیٹیز اور ڈسٹرکٹ لوکل بورڈ کی طرف سے جو رزولیوشنس پاس کئے جاتے ہیں انکے لحاظ سے منظوریاں بھی نہیں دی جاتی ہیں۔ اس کے بارے میں ممبروں کی جانب سے جو کچھہ کہا جا رہا ہے وہ ان حالات میں ٹھیک معلوم ہوتا ہے۔ اتنا کہتے ہوئے میں اپنی تقریر ختم کرتا ہوں۔

శ్రీ పి. రామాచార్యులు (ధర్మవరం-జనరల్): అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటులో ఆరోగ్యమునకు, వైద్యమునకు చాలినంతడబ్బు కేటాయించబడినది. ఇది సంతోషింపదగిన విషయము. Hospitals కు కూడ అధికముగా ఖర్చుపెట్టుతున్నారు. Medical కాలేజీలు మరికొన్ని ప్రారంభం చేస్తున్నారు మా అనంతపురములో క్రొత్తగా ఒక Hospital భవనమును కట్టుతున్నారు. గాని సౌకర్యములతోపాటుగా ప్రజాసంఖ్యకూడఅత్యధికముగాపెరుగుతున్నది ప్రజాసంఖ్య పెరుగుతున్నందువలన దానితోపాటు వైద్యసౌకర్యములు పెరుగడం లేదేమోనన్న సందేహాము కలుగుచున్నది. పూర్వము ఏ పద్ధతులపై వైద్యవిధానము నడచినా పాశ్చాత్య సంపర్కమువల్ల కల్గిన అల్లోపతి విధానమునే మనముకూడ అవలంబిస్తున్నాము. కాని ఆ దేశవాసులు తమకు కావలసిన మందులను వారే తయారు చేసుకుంటూ యున్నారు. మనము మాత్రము అల్లోపతి మందులు తయారు చేసుకొనలేక కేవలము వారిమీద ఆధారపడుతున్నాము. పై దేశాలనుండి మందులను తెప్పించుకొనుటకు import licence లు లేకపోవటంవల్ల కొన్ని hospitals లో అవసరమైన మందులు లేవు. అందువల్ల వచ్చిన రోగులకు ఏదో ఒక విధముగా సులభ చికిత్స చేస్తున్నారు. అందువల్ల మంచిమందులు యిచ్చి రోగులకు సరిగా చికిత్స చేయలేదన్న ఫిర్యాదులు ప్రతి ఆసుపత్రిపై కూడ వున్నాయి. కాని ఆయుర్వేద ఔషధము అటువంటిది కాదు. ఇతర దేశాలపై ఆధారపడకుండా ఏ గ్రామములో పుట్టినవారు ఆ గ్రామ

ములోనే ఔషధములను తయారు చేసుకోగలరు. ఇదే ఆయుర్వేదములోగల విశిష్ఠత. హోమియోపతి మందులు కూడ చాలా చవుకకే తయారవుతున్నవి. అవి ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండడమే కాకుండా బాగుగా పని చేస్తున్నవి. ఎంతోమంది వైద్యులు ఎన్నో పరీక్షలు చేశారు. కొన్నిరకాల రోగాలు allopathy వల్ల బాగుకానటువంటివికూడ హోమియోపతి మందుతో బాగయిన కేసులు అనేకము ఉన్నాయి కొంచెము ఆయుర్వేదము తెలిసిన ఒక వైద్యుడు ఒక బాలికకు ప్రాణం పోతూఉన్న సమయములో, కుప్పిఆకురసము ఉపయోగించి ఆమెను బ్రతికించగలిగినాడు మనచుట్టుప్రక్కల ఉన్న అనేక మొక్కలు పిప్పలి, సొంఠి, తులసి వగైరాలతో, ఆయుర్వేద చికిత్స చేస్తున్నారు. డా రంగయ్యగారు చెప్పినట్లుగా ప్రౌఢత్వముకోసము గ్రామాలలోని వైద్యులు allopathy injections యిస్తున్నారు. నాకు తెలిసిన ఒక 'B' class డాక్టరు యింజక్షన్ కోసము ఉపయోగించబడే మందును నోటిలో పోయడము వల్ల జ్వరము జాస్తిఅయి ఆ రోగి మరణించడము సంభవించింది. ఇటువంటి ప్రమాదాలు యింకా అనేకము జరుగుతున్నవి మరి కొందరు డాక్టర్లు మందులు ఏవిధముగా ఉపయోగించవలెనో తెలియక, వాటిని ఉపయోగించ లేదంటారేమోనని మందును పారబోసి ఖాళీ సీసాలను అమ్ముకునే సంఘటనలు ఉన్నవి. ఈ పరిస్థితులను బట్టి ఏచికిత్సను నేర్చుకున్న డాక్టరులు ఆచికిత్సకు కట్టుబడి ఉండడము బాగాఉంటుందిగాని ఆయుర్వేద డాక్టరు Stethoscope ఉపయోగించి యింజక్షన్లు యివ్వడము ఎంత అవివేకమో అదే విధముగా allopathy డాక్టర్లు తమకు వైద్యము రాదనుకుంటారేమోనని వాడివరీత చేయడము కూడ అంత అవివేకమే. ఇద్దరు దొంగలే అని దానివలన అర్థము కాగలదు ఇటువంటి పరిస్థితులలో మన దేశానికి సహజమైనటువంటిన్ని సులభముగా చికిత్సకు అందుబాటులో నుండేటటువంటిన్ని వైద్యాన్నే ఎక్కువగా ప్రోత్సహించవలసి ఉంటుంది. ఈ విషయములో ప్రాత్యము ప్రభుత్వము యింకా చిన్న [illegible] నా [illegible] దేశమునకు తగినటువంటి వైద్యమునకు ప్రోత్సాహము [illegible] అనుమానము ఆయుర్వేద కళాశాలలు ఏర్పాటుచేస్తామని చెప్పుతున్నారు. కాని అది ఎంతవరకు జరుగుతుందో చూడాల్సిఉంది.

అల్లోపతి ఔషధాలు ప్రాప్యనుంచి, ఇంగ్లండునుంచి [illegible] వచ్చేవి. ఇప్పుడు డబ్బు కొరతవల్ల అవి తగ్గిపోయినందువల్ల [illegible] వైద్యుని వద్దకు వెళ్ళ [illegible] చాలా మంచిరవి [illegible] రోగాలు సీటివల్ల [illegible]

సరఫరా చేస్తే రోగాలు చాలతగ్గిపోగలవు. త్రాగుటకు నీరు కొన్ని గ్రామాలలో లేనే లేదు. నా నియోజకవర్గములో 30 సంవత్సరములనుంచి చూస్తున్నాను. అక్కడ మొట్టమొదట శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు అసెంబ్లీకి నిలచినపుడు 6 నెలలలో మంచినీరు తెప్పిస్తామని వాగ్దానము చేశారు. కాని ఆనాటినుంచి ఈనాటివరకు అక్కడ మంచినీటి సదుపాయములు కలుగచేయలేదు. నేను వ్రాసినపుడో లేక ఇక్కడ బడ్జెటు చర్చలో చెప్పినపుడో లేక అర్జీ పెట్టుకొన్నపుడో ఒక ఇంజనీరు రావడము తర్వాత జిల్లా వైద్యాధికారి చూసి నీరు బాగు లేదనడము జరుగుతోంది. ఇక ఎంత కాలము ఈ అవస్థలు పడవలసి ఉన్నదో! గ్రామము చివర గుంటలలో నిలచిన నీరు పశువులు, గ్రామప్రజలు ఉపయోగించుకొని కాలక్షేపము చేస్తూ వుంటారు. అవికూడ కొంతకాలానికి ఎండిపోతాయి. 3, 4 మైళ్ళ దూరము పోయి బండ్లమీద నీళ్ళు తెచ్చుకోవలసిన పరిస్థితులలో ఉన్నారు. దీని మూలముగా వారు నారికురుపులు మొదలగు వాటికి గురి అగుచున్నారు. డాక్టర్లను తయారుచేసి, మందులు తెప్పించడము కంటె ముఖ్యము మంచినీటి సదుపాయములు కల్పించిన బాగుంటుంది. మా జిల్లాలోని కదిరి కాలూకాలో ప్రతి గ్రామానికి మంచినీరు సరఫరా కొరకు కేంద్రప్రభుత్వమువారు ఒక పథకాన్ని తయారు చేశారు. బావులుకూడ లేని గ్రామాలు కొన్ని ఉన్నాయి. 4 సంవత్సరముల నుంచి ఈ పని చేస్తున్నారు. ఇంతవరకు ఏమిపని జరిగినదో తెలియదు. మంచినీటి సదుపాయాలు కలుగచేయాలని ఎన్నోమారులు మంత్రులకు విన్నవించుకొన్నాము. పత్రికలలో వ్రాశాము. ఇంతవరకు వాటియందు శ్రద్ధ చూపనందుకు విచారముగా ఉంది. ఇక మునిసిపాలిటీలు ఉన్నవి. చాలమంది పల్లెజనులు పట్టణములోనికి వస్తూఉంటారు. హోటళ్ళలో చాలమంది భోజనము చేస్తూఉంటారు హోటళ్ళలోని పరిస్థితి ఏమిటి అని చూస్తే అందరికి బోధపడుతుంది. అక్కడ భోజనము తయారు చేసేవి ఎట్టివారు? ఏ పాత్రలు ఉపయోగిస్తున్నారు? వారు ఏ dress వేసుకొంటున్నారు అనేది విచారించడంలేదు. అక్కడ sanitary inspectors ఉన్నారు. ఏ inspector అయినా, ఆహోటలుకి వెడితే అతనికి కొంచెము ఫలహారం కాఫీ యిచ్చి అతనిని పంపించివేస్తారు. కొంచెము strict గా ఉన్నట్లయితే, అతనిని అక్కడనుంచి transfer చేయించడానికి ప్రయత్నము చేస్తారు. ఇక, వీధులలో తినుబండారాలు అమ్మే దుకాణాల మాట ఆలోచిద్దాము. వీరు తమ దుకాణాలను ఎరువుదిబ్బలమీద, మురికి గుంటలమీద పెడతారు. మా పట్టణములో 3 సం॥ ల నుంచి [illegible] కాలువమీద మిఠాయిదుకాణము పెట్టి వ్యాపారము చేస్తున్నాడు. మెడికల్ [illegible] చెప్పినా వినక 3 సం॥ ల నుంచి అట్లాగే వ్యాపారము చేస్తున్నాడు. [illegible] ఇంకొకప్రక్కకు మార్చాడు. [illegible] అదికూడ చాల అసహ్యము [illegible]

కరమైన ప్రదేశమే వీటిని తినుటమూలముగా రోగాలకు బలికావలసి వస్తుంది. మనమంతా చూస్తూనే ఉన్నాము దానివల్ల ఎంత అనర్థము ఉన్నదో ఊహించకుండా ఉన్నాము. మనము బస్సులలో గాని, రైళ్ళలో గాని ప్రయాణము చేయునపుడు అనేకమంది రోగులు బండ్లలోనే బిచ్చమెత్తుట చూస్తున్నాము మనము బస్సులు ఎక్కునపుడు గాని, దిగునపుడు గాని మనలను ముట్టుకొని తిరుగుతూ ఉంటారు. వారిని అట్లు బహిరంగ ప్రదేశములలో తిరుగకుండా చేయుటకు మనము కొంచమైనా ప్రయత్నించకుండా ఉన్నాము. వైద్యశాలలు, మందులు వృద్ధిచేసినంత మాత్రమున ప్రయోజనము లేదు ప్రజలయొక్క రోగనివారణ చేయుటకుకూడ ఏర్పాట్లు చేయాలి ఆరోగ్యాభివృద్ధికి A. B. C. విటమినులు కావాలని చెప్పుతున్నాము. మరొకప్రక్క Rice mills కి లైసెన్సులు విపరీతముగా యిస్తున్నాము. విద్యార్థులు తిను హోస్టల్సులో కూడ తెల్లనిబియ్యమే supply చేస్తున్నాము ఇకమీదట అయినా గ్రామాలలో మంచినీటి సదుపాయాలు కల్పించవలయును. దంపుడుబియ్యము తినుటను ప్రోత్సహించవలయును అని మనవి చేస్తున్నాను.

* *Sri J. T. Fernandez :* Mr. Speaker, Sir, Though I am intervening in this debate only to plead for some concession for Anglo-Indian women in the nursing services, I cannot refrain from complimenting, at the outset, the Minister of the Department for his progressive Budget which he has presented. An increase of 4 crores over the past two years is proof indeed that the Government mean well by the people and are taking every step within their means to improve public health and to increase medical relief.

But to come to my own point, Sir, Anglo-Indian women have been the pioneers in the humanitarian profession of nursing for almost a century, and have contributed much to the welfare of the people of this State in the past years. Until about two decades ago, our hospitals were very largely manned by Anglo-Indian women. Today, things have changed and rightly so, and many women of other communities are joining this noble profession and proving a success. But unfortunately, this is to the detriment slightly of the Anglo-Indian girls who are not able to pass their H.S.C. Examination in time and therefore of their failure are not being permitted to enter into competition. This rule of having the qualification by matriculation as essential was introduced, I think, only about a year ago. It is

standing in the way of many useful candidates. Anglo-Indian girls can read and write and speak English very well and are able to pass their examinations easily later.

I would, at the outset, request the Government to consider the possibility of waiving the rule a bit and allowing candidates who have appeared for the H.S.C., Senior Cambridge or other equivalent examination to apply for the nursing Entrance examination. This handicap of Telugu and Hindi makes them fail, and if such concession is made, I am sure it will be much appreciated; and I, on my part, will suggest to the Association in Andhra Pradesh to get many women to volunteer for such work.

Thank you, Sir.

*శ్రీ ఎం. మునిస్వామి (గూడూర్-రిజర్వుడు) : అధ్యక్షా, Medical and Public Health Demand బలపరుస్తూ 1, 2 సూచనలు చేయదలచుకొన్నాను. ముఖ్యముగా Head quarters hospitals లో treatment సరిగా ఉండడము లేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక patient ను admit చేస్తే beds ఎలాగూ ఉండవు, ఏదో చాప, దుప్పటి ఇచ్చి పడుకోబెడతారు. ఇక nourishment విషయము కూడ సరిగాలేదు. Patient కి మందులు ఇచ్చేదానికన్నా మంచిమాటలు, ఆదరమైనచూపు ముఖ్యము. సరియైన ఆదరణ లేకపోతే మంచిమందులు యిచ్చినా ఉపయోగములేదు. తిరుగలేని patients ఉంటారు. వారిని చూచి వారికి కావలసిన సదుపాయములు కల్పించుటకూడ జరగడములేదు.

Head Quarters Hospitals లో రాత్రులందు ఒక head nurse, ఒక staff nurse ఉంటారు. వీరు రోగులందరినీ చూసుకోవడం చాలాకష్టం. దీనికంతకూ కారణం staff లేదని చెబుతున్నారు. Nurses కావాలంటే ప్రభుత్వం advertise చేస్తే వేలకొలది వస్తారు. ఈనర్సుల కొరత ఉదయించడానికే అవకాశంలేదు. వారిని ఎక్కువ సంఖ్యలో ఎందుకు recruit చేసుకో కూడదు ? Ward boys రోగులను సరిగా treat చేయడంలేదు. డాక్టర్లు రోగులను admit చేసి, wards లోకి తోసివేయడమే కాని; వారికి ఏమి కావాలో అడిగి తెలుసుకొని nourishment చేసేవారు చాలా తక్కువగా ఉన్నారు. అందువల్ల Departmental Officers సరిఅయిన instructions ఇచ్చి Hospitals లో treatment బాగుండేటట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను. జిల్లాబోర్డుల ఆధ్వర్యంలోని లోకల్ ఫండ్ ఆసుపత్రుల పరిస్థితులు మరీ దుర్భరంగా ఉన్నాయి. వీటిల్లో మందులు అయిపోయిన indents పెట్టి

నప్పటికీ special officers నుంచి సమాధానమేరాదు. రోగులు హెచ్చుగా వస్తుంటే వారిని పొమ్మని చెప్పలేక డాక్టర్లు తమ స్వంత సొమ్ము పెట్టి మందులు కొని, వాడి తరువాత బిల్లు Bills పంపిస్తే ; మిమ్మల్ని ఎవరు కొనమన్నారని అడుగుతున్నారు. కాబట్టి ఈ విషయంలో కొంత liberal గా ఉండి, ఏదో ఒక limit పెట్టి అంతవరకు డాక్టర్లు స్వయంగా మందులు కొని వాడవచ్చుననే పద్ధతిగా ప్రభుత్వం rule పెడితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. Blocks తరఫున ఏర్పాటుచేసే Health Centres కు ప్రజలు రు. 70 వేలు deposit చేయాలనే నిర్బంధము ఉంది. ఒకవేళ ఆ సొమ్ము deposit చేసినను, పట్టణాలలో ఉండే M.B.B.S. Doctors ఎవ్వరూ పల్లెలకు రావడానికి ఇష్టపడటం లేదు. ఈ Health Centres ఏర్పాటుచేసేచోట డాక్టర్లు ఉండడానికి quarters లేకపోవడంకూడ ఒక ప్రతిబంధకంగా ఉంటోంది. కాబట్టి Block గ్రామాలలో Doctors' quarters కూడా ఏర్పాటుచేయవలసిందని కోరుతున్నాను.

నెల్లూరుజిల్లా సూళ్ళూరు పేట తాలూకా లోకల్ ఫండు ఆసుపత్రిని గత సంవత్సరం ప్రభుత్వం తీసుకొన్నది. అక్కడికి రోజూ 4-5 వందల మంది రోగులు వస్తున్నారు. ఇంకా అభివృద్ధి అయ్యే అవకాశం ఉన్నది. అక్కడ ఒక Doctor, ఒక Mid-wife తప్ప ఇతర staff ఏమీ లేదు. అక్కడ ఒక Lady Doctor, ఒక Nurse కూడా ఉండవలసిన అవసరం ఉంది. కాబట్టి వారిని ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. నాయుడుపేటలో ఒక Local Fund Dispensary ఉంది. అక్కడికి చుట్టుప్రక్కల 20-30 గ్రామాలనుంచి రోగులు వస్తూ ఉంటారు. నాయుడుపేట ఒక పెద్ద సెంటరు. కాబట్టి ఆ ఆసుపత్రిని కూడా ప్రభుత్వం తీసుకొంటే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎ. ఎరుకునాయుడు : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన 3,80,00,000 రూపాయల Medical demand ను పరిశీలించిచూస్తే, గ్రామీణ ప్రజలకు వైద్య సౌకర్యాలు కాని, వైద్యసౌకర్యాల అభివృద్ధి పథకాలు కానీ ఏమీ లేకపోవడం చాలా విచారకరమైన విషయం. గ్రామాలలో నూటికి 80 మంది నివసిస్తూఉంటే. ఈ బడ్జెటులో నూటికి 40 మందికే ఖర్చుపెడుతున్నట్లు కనిపిస్తోంది. ఆఖర్చుకూడ రానురాను తగ్గిపోతోంది. Medical dispensariesకు 1957-58 లో రు. 78 వేలు ఖర్చు ఉంటే, 1958-59 లో రు. 60 వేలు, 1959-60 లో రు. 51 వేలు ఖర్చు కనిపిస్తోంది. ఈ విధంగా క్రమేణా సౌకర్యాలు సన్నగిల్లడం చాలా విచారకరమైన విషయం. వైద్య సౌకర్యాలు చూస్తే అసలు ఆసుపత్రుల సంఖ్యే తక్కువ. ఉన్నవాటిలో కూడా డాక్టర్ల కొరత, మందుల కొరత ఉంది. ప్రభుత్వం పెద్ద పెద్ద ఆసుపత్రులకు, మెడికల్ కాలేజీలకు పథకాలు వేసి వాటికోసం ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చుచేస్తోంది. వాటిలో

pass అయినవారు గ్రామీణ ప్రజలకు ఎంతవరకు సౌకర్యాలు కలుగ చేస్తున్నారనేది మనం ఆలోచించాలి. శ్రీ రంగయ్యనాయుడుగారు మాట్లాడుతూ "డాక్టర్లకు గ్రామాలలో సరిఅయిన సదుపాయాలు లేకపోతే, ఎంతో డబ్బు ఖర్చుచేసి చదువుకొన్నవారు ఏ విధంగా గ్రామాలకు వెళ్ళెదరని" ప్రశ్నించారు. గ్రామీణ ప్రజలనుంచి వసూలు చేస్తున్న ధనాన్ని, వీరికి చదువులు చెప్పించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లక్షలకొలదీ ఖర్చు చేస్తోంది. అటువంటి పరిస్థితిలో మనం పన్నులు చెల్లించే ప్రజల సౌకర్యం చూడాలా ? లేక వీరి సౌకర్యం చూడాలా ? ఈ మాటలనే ఉపయోగిస్తూ Indian Medical Council యొక్క వార్షికోత్సవంలో భారత ప్రధాని నెహ్రూ మాట్లాడుతూ "చదువు పూర్తిచేసుకొన్న డాక్టర్లు అందరూ కనీసం 2, 3 సంవత్సరాలు అయినా గ్రామాలలో పనిచేస్తేనే కాని దేశానికి లాభదాయకం కాదు" అని పేర్కొన్నారు. నేను ఇదివరకు Medical demand పైన మాట్లాడినప్పుడుకూడా "ఈ Medical Colleges లో pass అయినవారు పెద్ద Hospital లో House Surgeon గా పనిచేయాలనే నిర్బంధం ఏవిధంగా ఉందో, అదేవిధంగా గ్రామాలలో పనిచేస్తేనేకాని degrees ఇవ్వము అనే షరతు పెడితేనేతప్ప ఎవ్వరూ గ్రామాలకు పోయేటట్లు కనిపించడంలేదని" పేర్కొన్నాను. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం తీవ్రంగా ఆలోచించి Indian Medical Council కు కేంద్ర ప్రభుత్వంద్వారా సిఫార్సు చేయించి, డాక్టర్లు గ్రామాలకుపోయే మార్గం చూడాలని కోరుతున్నాను.

ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి మద్రాసులోను, పూర్వపు హైద్రాబాదు రాష్ట్రానికి హైద్రాబాదులోను ఒక Medical Depot ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది, ఘన Estimates Committee Report ప్రకారం, మద్రాసు నుంచి supply అయ్యే మందులు costly అనియు, సకాలంలో సక్రమంగా supply కావడం లేదని తెలుస్తోంది. దీనికి మూడు ప్రత్యామ్నాయ సూచనలు Estimates Committee వారు చేసినట్లు కనిపిస్తోంది. "హైద్రాబాదులో ఒక stores కాని లేక విశాఖపట్టణంలో కాని పెట్టించడం; లేదా ప్రస్తుతం హైద్రాబాద్‌లో ఉన్న Medical stores depot ను అభివృద్ధిపరచడానికి చర్యలు తీసుకొని యావత్తు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు తక్కువధరలో, సకాలంలో supply చేయడానికి వీలు కలుగుతుందని సూచించడం జరిగింది. ఈ సూచనలను అమలుపరుస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

కర్నూలులో ఆంధ్ర ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు ప్రతి తాలూకా Head quarters Hospital ను జాతీయం చేయాలని; firka కు [illegible] ఆసుపత్రి ఉండాలని, పేర్కొంటూ Medical Practitioners' Registration Bill తెచ్చింది. గ్రామవైద్యులు treat చేస్తే ఉపయోగ[illegible]ం ద ద[illegible]టార్లు

కానీ "ఏమీ లేని దానికంటె గుడ్డి బావ మేలు" అన్నట్లు ఏమీలేని దానికంటె నయంకదా? బాగా degrees పుచ్చుకొన్నవారు 70% బాగుచేయగలిగితే, కొంతవరకు వైద్యంలో జ్ఞానం ఉన్నవారు 50% అయినా బాగుచేస్తారు తగినఏర్పాట్లు చేయకుండా cent percent బాగుపడాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఇప్పుడున్న గ్రామీణ వైద్యసౌకర్యాలు తీసివేయడం మంచిదికాదు. కాబట్టి Medical Practitioners Registration Bill ను అమలుపరచి, వారికి లైసెన్సులు ఇప్పించి, గ్రామాలలో వైద్యసౌకర్యాలు కలిగించాలని ప్రభుత్వానికి సూచిస్తున్నాను.

మనప్రక్కనున్న మద్రాసురాష్ట్రం రాయవెల్లూరులో ఒక Leprosy surgical unit ను పెట్టి అమోఘమైన చికిత్స చేయిస్తోంది. ఈ Unit వారు ఒక్క మద్రాసు రాష్ట్రంలోనే కాకుండా, ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోకూడా గ్రామ, గ్రామంతిరిగి, ఆ రోగాలున్నవారికి Surgical operations చేసి నిత్యజీవితంలో పనికివచ్చేటట్లు చేస్తున్నారు ఆవిధంగా మనరాష్ట్రంలో అన్ని ఆసుపత్రులలో కాకపోయినా హైద్రాబాద్, విశాఖపట్టణం మొదలైన పెద్దస్థలాలలో Hospitals కు attach చేసిపెట్టి మన రాష్ట్రప్రజలకు కూడా ఈ treatment అందుబాటులో ఉండేటట్లు ప్రభుత్వం చేస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

Capital outlay on Public health Schemes క్రింద కేటాయించబడిన కార్యక్రమములను. నేను అభినందిస్తున్నాను. ఈ సంవత్సరం కేంద్ర ప్రభుత్వం [illegible] ఒక కోటి రూపాయలు అప్పుతీసుకొని, ఈ స్కీమ్సును అర్బన్ ఏరియాస్‌లో అమలుజరుప [illegible] మంచిదే! చిరకాలంగా, 40, 50 సంవత్సరాల నుంచి ఎన్నో స్కీమ్సు అమలుజరుపకుండా, ఉన్నటు [illegible] వాటిని అమలుజరుప బూనుకోవడం. నిజంగా అభినందించవలసిన [illegible] విషయంలో, కావలసినవారు 250/- రూపాయలు విరాళంగా [illegible] ప్రభుత్వం మునిసిపాలిటీ యొక్క ఆర్థిక పరస్థితిని బాగుచేయ [illegible] ప్రజలు విరాళం యివ్వాలంటే 250/- రూపాయలు [illegible] కొన్ని, యింకో 250/- రూపాయలు విరాళంగాయిచ్చి, కొళాయిలు వేయించుకొనే పరిస్థితులలో లేరు. [illegible] కనీసం 500 కుళాయిలు అయినా, తీసుకొంటేనేగాని [illegible] మొత్తాలు అప్పుగా [illegible] అన్నది ఉన్నది. అందుచేత ప్రజల [illegible] పరిస్థితిని, మునిసిపాలిటీల యొక్క కోరికలను కూడ [illegible] రూపాయాలు చేయాలని [illegible]

[illegible] Health Demand [illegible]

వరుస్తున్నాను. మా నర్సీపట్టణం ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిలో స్థలంచాలక, ప్రజలు చాలా యిబ్బందులకు లోనవుతున్నారు. ఆ ఆసుపత్రికి సమీపములోనే Inspector of Schools Office ఉన్నది. ఆ building కూడ ఆసుపత్రికి యిచ్చి రెండింటిలోను ఆసుపత్రి పెట్టినట్లయితే బాగుంటుందని ఇదివరకు నుంచి చెబుతున్నాము. ఇప్పుడుకూడ, అదేవిధంగా చేయమని మనవి చేస్తున్నాను. ఆ ఆసుపత్రిలో పెద్దపెద్ద అపరేషన్లు చేయడానికి తగిన పనిముట్లు లేవు. ఆ పనిముట్లను సప్లయి చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. అంతేకాకుండా మందులు కూడ సరిగా సప్లయిచేయడం లేదు. ప్రయివేటు ఆసుపత్రులు ఉన్నాయంటే, అవి ధనవంతులకు అందుబాటులో ఉన్నాయికాని, బీదవారికి అక్కడ స్థానం లేదు. అందుచేత మందులు ఎక్కువ సప్లయిచేసి, పేదవారికి, యింకా ఎక్కువ ఉపయోగపడేటట్లు చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని, తమ ద్వారా కోరుతున్నాను. ఈ ఆసుపత్రి అటు గూడెంతాలూకా, ఇటు నర్సీపట్టణం తాలూకా ప్రజలకు ఉపయోగిస్తున్నది. ఈ రెండు తాలూకాలకు అది ఒక్కటే కొంచెం పెద్ద ఆసుపత్రి. అందుచేత దానిని అభివృద్ధిచేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ నర్సీపట్టణం ఏజన్సీ తాలూకా. తూర్పుగోదావరినుంచి ఇద్దరు Male Nurses వచ్చి 3, 4 సంవత్సరాలనుంచి ఆ ఆసుపత్రిలో పనిచేస్తున్నారు. వారు తిరిగి వారిజిల్లాకు వెళ్ళిపోవలెననే ఉద్దేశ్యంతో ఉన్నారు. ఏ జిల్లావారు, ఆ జిల్లాలో ఉన్నట్లయితే ఉత్సాహంతో పనిచేస్తారు. కాబట్టి వారిని తిరిగి వారి జిల్లాకు ట్రాన్స్‌ఫరు చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ ఏజన్సీ ప్రాంతంలో, ప్రసూతి కేంద్రాలలో మిడ్‌వైఫ్‌లు లేని కారణంచేత స్త్రీలు చాలా బాధపడుతున్నారు. ఇతరచోట్లనుంచి, వచ్చి ఈ ఏజన్సీ ప్రాంతంలో పనిచేయుటకు అంతగా ఎవరూ ముందుకు వచ్చుటలేదు గాబట్టి, ఏజన్సీలో ఉన్న స్త్రీలకు మిడ్‌వైఫ్ ట్రయినింగు యిచ్చి, వారిని అక్కడే అప్పాయింటు చేసినట్లయితే బాగుంటుంది. కాబట్టి ఆవిధంగా చేయవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

* శ్రీ కె. సీతయ్యగుప్త (ముషీరాబాద్): అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన Medical and Health Demand ను, బలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలను చేయదలచాను. ఆసుపత్రులకు సప్లయిచేసే పాలు, ఆసుపత్రి ఆవరణలోనే పిదికి సప్లయి చేయాలనే ఒక నిర్ణయాన్ని చేసిఉన్నాము. కాని ఆవరణలో తగినంతస్థలం లేనందున ఇది సాధ్యము కావడం లేదని ఆసుపత్రి సూపరింటెండెంటుగారు చెప్పినారు. కొన్ని యిబ్బందులు ఉంటే ఉండవచ్చు, దానిని నేను కాదనుటలేదు. కాని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు [illegible] ఆ పాల వలన క్రొత్త రోగాలు మాత్రం వచ్చేటట్లుగా ఉండకూడదు. అక్కడ పిదికి యిచ్చినట్లయితే, పాలలో నీరు కలిపి పోయడానికి అవకాశం ఉండదు. ఆవరణలో

పిదికే ఏర్పాట్లుచేస్తే, కలుస్తే కొద్దిగా నీరు కలపడానికి అవకాశం ఉంటుంది గాని, పూర్తిగా పిండి పాలు యివ్వడానికి వీలుఉండదు. ఆంధ్రలో, ఆసుపత్రుల దగ్గర పాలుపిదికి యిచ్చేఏర్పాట్లు ఉన్నవి. కాని తెలంగాణాలో మాత్రం ఆ పద్ధతిలేదు. కాబట్టి ఈ విషయంలో తగినశ్రద్ధ తీసుకోవలసినదిగా కోరుతున్నాను. లేకపోతే ప్రభుత్వమే డైరీఫారమ్‌పెట్టి పాలు సప్లయిచేసినట్లయితే బాగుంటుం దని మనవిచేస్తున్నాను. అవసరం అయితే దానికి కొంత ధనాన్ని కూడ కేటా యించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

K. E. M. ఆసుపత్రి ఉన్నది. ఈ సంవత్సరం దానికి కొంత తగ్గించి 1½ లక్షలు మాత్రమే యిచ్చినట్లు తెలుస్తున్నది. దానిని గాంధి మెడికల్ కాలేజికి teaching institution గా ఏర్పాటు చేస్తున్నారనే విషయంకూడ యిప్పుడే తెలిసినది. అందుచేత దీని అభివృద్ధికి యింకా ఎక్కువ డబ్బు కేటా యించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. గోవధ నిషేధం. ఈ subject కు సంబంధం లేకపోయినప్పటికీ, ఆవుపాలు ఆరోగ్యానికి సంబంధించిన ముఖ్యమైన వస్తువ అధ్యక్షా! ఆంధ్రలో దీన్కి సంబంధించిన ఒక బిల్లు మీరే తెచ్చినట్లు నాకు తెలిసినది. ఈ సభలో కూడ అట్టి బిల్లు ఒకదానిని చర్చించాము. ఆ బిల్లు సెలక్టు కమిటీకి పోయి చాలకాలమైనది. ఎందుకు ఇంత జాప్యమైనదో తెలియదు త్వరలోనే అసెంబ్లీలో పెట్టి దానిని శాసనంగా చేయవలెనని అధ్యక్షా, మీద్వారా కోరుతున్నాను. ఏదో సత్యాగ్రహాలుచేసి, మౌనవ్రతాలు జరిపి, ప్రభుత్వాన్ని భయపెడదామంటే, అటువంటివని ప్రజాస్వామికంలో జరిగేదికాదు. దానికి మనం సమర్థించము; ఎవరూ కూడ సమర్థించకూడదు. అయితే ఈ బిల్లును శాసనసభలోకి త్వరలో తెచ్చి శాసనం అయ్యేటట్లు పూనుకోవలసినదిగా కోరు తున్నాను. ఆవుపాలు చాల శ్రేష్ఠమైనవి. పవిత్రమైనది ఆవుపాలు. అందుచేత పశుసంపదను వృద్ధిచేయడానికి మనం ప్రయత్నం చేయాలి.

ప్రాచీన కాలంనుండి మనదేశంలో ఆయుర్వేదం ప్రజామోదం పొందింది. కేరళ ప్రభుత్వము ఆయుర్వేద అభివృద్ధికి ఎట్టిచర్యలు తీసుకుంటున్నారో పరిశీలించి మన ప్రభుత్వం కూడ అట్టి చర్యలను తీసుకొనవలెనని కోరుచున్నాను.

హైదరాబాదులోని రేడియం అండ్ కాన్సర్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ [illegible] ప్రదేశ్‌లో గల ఏకైకసంస్థ. కాన్సర్ వ్యాధి అత్యంత [illegible] అందరకు తెలిసినదే. ఈ [illegible] ఎక్కువ [illegible] కేటాయించవలెనని [illegible]

పల్లెటూళ్ళకు డాక్టర్లు వెళ్ళుటలేదని ఎన్నో ఫిర్యాదులు వస్తున్నాయి. పల్లెటూళ్ళలో పనిచేసే వైద్యులకు ప్రభుత్వం ఎక్కువ జీతభత్యాలిచ్చి వారు గ్రామీణప్రజలకు వైద్యం చేసే అవకాశం కలుగజేయవలెనని కోరుతున్నాను.

ఆస్పత్రులలో డయిట్ విషయములోను ఎక్సురే విషయములోను అదర్ కంపెన్‌జెన్‌సీసుకు సంబంధించి తక్కువ డబ్బు కేటాయించారు. ఈ విధంగా చేయడమువల్ల రోగులకు సదుపాయాలు తక్కువ జేయబడతాయి. కాబట్టి ప్రభుత్వం దయచేసి ఈ కేటాయింపులను ఎక్కువ చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

దంపుడుబియ్యం మానవ ఆరోగ్యానికి ఎంతో ముఖ్యమని ప్రాచీనకాలం నుంచి ప్రాజ్ఞులు చెప్పుచున్న విషయమే. దంపుడు బియ్యంలో విటమినులు ఎక్కువగా ఉంటాయి. మహాత్మా గాంధిగారుగాని, సర్వోదయవారు గాని ఇదే విషయము చెప్పేవారు. గాంధీగారి అనుయాయులమని చెప్పుకొనే మనం వారి సిద్ధాంతాలను పాటించవలసి యున్నది. రోగులకు దంపుడుబియ్యం పెట్టవలెనని మనం చెప్పవచ్చు. దీనినిగురించి శ్రద్ధ తీసుకోవలెనని ప్రభుత్వము వారికి మనవి చేసుకొంటున్నాను.

వైద్యవిద్యకు సంబంధించి ప్రభుత్వ విధానం చాలా అభివృద్ధికరంగా యున్నది. ఇందుకు ముఖ్యమంత్రిగారిని అభినందిస్తున్నాను. [illegible] సూచనలను పరిశీలించి తగిన శ్రద్ధ తీసుకోవలెనని [illegible] ఇంతటితో శలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : అధ్యక్షా, వైద్య ఆరోగ్యశాఖల పద్దులను చూచి నట్లైతే మన అవసరాలకుతగినంత అలాట్‌మెంట్ జరుగలేదని అనిపిస్తుంది. ప్లాన్ ఎక్స్పెండిచర్ క్రింద, సోషల్ సర్వీసెస్ నిమిత్తం చాలా తక్కువమొత్తం కేటా యించడంజరిగింది. మన రాష్ట్రంలో సోషల్‌సర్వీసెస్‌కు పర్ కాపిటా ఎక్స్పెం డిచర్ రు. 12-3-0 మాత్రమే ఉన్నది. ఇతర రాష్ట్రాలలో అది రూ. 15-6-0 వరకుకూడ ఉన్నది. ఆల్ ఇండియా స్థాయిలో తీసుకున్నప్పటికీ మనరాష్ట్రంలో చాలా తక్కువ మొత్తమే ఖర్చుచేస్తున్నారు. మన రాష్ట్ర అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని రాజకీయ విభేదాలను పాటించక వైద్య, ఆరోగ్య సదు పాయములకు గాను ఎక్కువ మొత్తములను కేటాయించవలెనని కోరు తున్నాను. ప్రతి గ్రామములోను చిన్నచిన్న సలహా సంఘములను [illegible] వాటిద్వారా ఆరోగ్య భవనములను కట్టించవలెనని గ్రామీణ [illegible] ఆరోగ్య సూత్రములను తెలుపుటకుగాను పుస్తకములను [illegible] గ్రామ [illegible] ప్రజలకు అందుబాటులో ఉంచవలెనని కోరుతున్నాను. ప్రస్తుతం పెద్ద [illegible] సంబంధించి కొన్ని అడ్వైజరీ కమిటీలు [illegible]. ఇవి సాలుకు [illegible] సమావేశం కావటంలేదు. [illegible] పని చేసేటట్లు

చూడాలి. ఈ కమిటీలు ఇచ్చిన సలహాలను అధికారులు పాటించేటట్లు చూడవలయునని మనవి చేస్తున్నాను. కలరా, మశూచకం, మొదలైన జాడ్యాలు ఏఏ ప్రాంతాలలో, ఏఏ ఋతువులలో, ఏఏ కారణాలవల్ల వస్తున్నాయో గమనించి ఆ ప్రాంతాలలోని ప్రజలను కాపాడటానికి ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి. ఈ మధ్య మా జిల్లాలో కలరా వచ్చింది. ఇట్టి వ్యాధిని నిరోధించడానికి ముఖ్యంగా కావలసినది 'సెలైన్'. కలరాలు వచ్చే ఋతువులలో ఆయా ప్రాంతాలలో సెలైన్ బాటిల్స్ విరివిగా లభ్యమయ్యే చర్యలు తీసుకోవలసి యున్నది. ముందు జాగ్రత్తలు తీసుకొన్నప్పుడే యీ వ్యాధులను నిరోధించడం సాధ్యమవుతుంది. ఇటువంటి జాడ్యాలు రాకుండా ప్రభుత్వం నిరోధక చర్యలను ముందుగానే తీసుకోవాలి. హాస్పటల్సులో రోగులను నిర్లక్ష్యభావంతో చూస్తున్నారని కొందరు గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. వారితో నేనేకీభవిస్తున్నాను. హాస్పటల్సుకు వెళ్ళటానికే పల్లెటూరిజనం భయపడుతున్నారు. ఏ అవ్వో, ఏ ముత్తవ్వో ఎప్పుడో హాస్పటల్‌లో చనిపోయిందని, హాస్పటల్‌కు వెడితే చనిపోతారని అమాయిక ప్రజలు భయపడుతున్నారు. అట్టి అనుమానాలు లేకుండా తగిన ప్రచారం చేయించాలి. ఆరోగ్యవిధులను గ్రామీణ ప్రజలకు తెలియజెప్పుటకు ప్రచారం చేయించాలి. ఆస్పత్రులలో రోగులను సర్వెంట్సుగా చూడరాదని వారిపట్ల ఉద్యోగులు మర్యాదగా ప్రవర్తించాలని ఉద్యోగులకు తెలియజేయాలి. ఏన్నో ఆస్పత్రులలో ముఖ్యమైన మందులుకూడా సరిగా ఉండవు. ఆస్పత్రులలోని మందులు బజారులకు పోతాయని, రోగులు వారికి కావలసిన మందులు బజారునుంచి కొనుక్కోవలసి వస్తుందని ప్రజలు చెప్పుకుంటున్నారు. దీనిని నేనిప్పుడు రుజువుచేయలేను. ఏమైనప్పటికీ అడ్వైజరీ కౌన్సిళ్ళను ఏర్పాటుచేసి హాస్పటల్సు సరిగా నడుపబడేటట్లు చూడవలయునని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. టి. బి. హాస్పటల్సులో సీట్ దొరకడమే చాలా కష్టమవుతున్నది. [illegible] రోగుల విషయం నా దృష్టికి వచ్చింది. ఒక ఉదాహరణ [illegible] ఆయనను డాక్టరు పరీక్షించి [illegible] అన్నారు. ఆ రోగిని అప్పుడు ఆస్పత్రిలో చేర్చుకోడానికి అవకాశం [illegible]న్నారు. అయితే 6 నెలలు దాటిన తరువాత అతనికి అడ్మిషన్ దొరికింది. అప్పుడు ఆ రోగి ఆస్పత్రిలో [illegible] బ్రతికియున్నాడా అని ఒక డాక్టరు ప్రశ్నించాడు. [illegible] విచిత్రంగా ఉన్నది. [illegible] చాలా [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] hospitals [illegible]

[illegible]

ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధతీసుకొని రోగులకు సరియైన diet ఇచ్చేటట్లు చేయవలెనని మనవిచేస్తున్నాను. అంతేకాకుండా రోగులకు maintain చేయబడే case sheets చాలా ఘోరంగా ఉంటున్నాయి ఎందరో రోగుల విషయంలో నేను స్వయంగా చూచాను. రోగులకు ఏవో మందులు, injections ఇచ్చినట్లు case sheets లో చూపుతున్నారు కాని, వారికి ఆ విధముగా ఇవ్వడంలేదు. నేను కూడా ఒకప్పుడు రోగిగా hospital లో admit అయి నా కేసులో ఏమి జరిగింది తెలుసుకొన్నాను. నా case sheet లో ఏవో tablets నాకు ఇచ్చినట్లు వ్రాశారు. కాని అవి నాకు ఇవ్వలేదు. ఆ విషయమై వారిని అడిగితే, ఆ tablets తీసుకొని వస్తున్నప్పుడు దారిలో పడిపోయాయని చెప్పారు అప్పుడు, నేను ఇంకొక అతను, Sub-Inspector, ఆ దారిలో వెళ్ళి చూస్తే రెండు tablets దారిలో పడి ఉండినాయి. మరి రెండు ; దొరకలేదు. కాబట్టి ఈ విషయంలో ఆ staff ఎంత careless గా ప్రవర్తిస్తున్నారో గమనించవలసిందని, ఇటువంటి అక్రమాలు జరుగకుండునట్లు ఈ విషయములో ప్రభుత్వం జాగ్రత్తగా చూడవలసిందని మనవిచేస్తున్నాను.

ప్రతి మునిసిపాలిటీలోను, ఒక Gazetted Municipal Health Officer ఉంటాడు. కాని ఇతనికి తగినంత పని ఉన్నదా అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. తీర్తిగా పనిలేదని చెప్పను. కాని చాలా తక్కువగా ఉంటున్నది. అయినా ఒక ward కు inspection కు వచ్చి ఒక health certificate ఇవ్వాలంటే, ఆరు నెలలు పడుతుంది. కనుక ఈ Municipal Health Officer కు తగినంత పని కల్పించి, ఎక్కువ మంది ప్రజలకు ఆరోగ్య సౌకర్యాలు కలిగించవలెనంటె, ఈ Municipal Health Officer యొక్క jurisdiction, ఆ మునిసిపాలిటి చుట్టూ 5 మైళ్ళవరకు పెట్టి అతని పనిని సరిగా check up చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. నెల్లూరుకు రెండు మైళ్ళ దూరంలో, నవలతోట అనే ప్రాంతములో ఈరోజున కలరా వ్యాపించినట్లు నాకు రిపోర్టువచ్చినది. అది నెల్లూరుకి దగ్గరగా ఉన్నది కాబట్టి, అటువంటిచోట్లలో కూడా ఆ నెల్లూరు Municipal Health Officer యొక్క services ఎందుకు ఉపయోగించుకోకూడదని నేను అడుగుతున్నాను, క్రమక్ర ఆవిధంగా చేయవలెనని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను

తరువాత food adulteration గురించి కొందరు మిత్రులు చెప్పారు. దానికి ఒక చట్టము ఉన్నది. ఆచట్టములో చాలా loop-holes ఉన్నాయి. ఆ rules amend కావలసియున్నవి. Health staff ఈ food adulteration విషయంలో ఏమీ చేయలేకపోతున్నారు. కాబట్టి ఈవిషయంలో వారు జాగ్రత్త [illegible] సరియైన check up చేయవలసిందని కోరుతున్నాను. పాఠశాల [illegible] ఐస్ ఫ్రూట్ [illegible] ice fruit వగైరా పదార్థాలు విపరీతంగా

తీసుకోవడంవల్ల, జబ్బులు వస్తున్నాయి. బజార్లలో అమ్మే తినుబండారముల మీద సరియైన covering, శుభ్రత లేకపోవడంవల్లకూడా, వాటిని తినేటటు వంటి పిల్లలకు జబ్బులు వస్తున్నాయి. ఇవన్నీకూడా సరిగా check up చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత schools కు కనీసం ఒక నెల లేక రెండు నెలలకొకమారైనా ఒక వైద్యుడు వెళ్ళి పిల్లలను పరీక్షచేసి, వారికి కావలసిన vitamines మొదలైనవి supply చేయవలెనని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇంకొక ముఖ్యమైన విషయం మనవిచేయదలచాను. Director of Medical Services కు రాష్ట్రమంతటా ఎక్కువపని ఉంటుంది. ఇప్పుడు N.G.O. లకు ఇస్తున్నటువంటి medical concessions కు సంబంధించిన bills అన్నీకూడా D. M. S. కు రావలసియుంటుంది. కాని ఈ D. M. S. కు పని ఎక్కువగా ఉండడంవల్ల, లేక మరి ఇతర కారణాలవల్లనో ఈ bills త్వరగా pass కాక ఈ concessions N.G.Os. కు సకాలంలో వినియోగపడడంలేదు. కనుక ఈ bills, D.M.S. కు పంపించవలసిన అవసరంలేకుండా, అతని క్రింది ఉద్యోగులకు పంపించి అవి త్వరగా pass చేసి, వారికి సత్వరంగా వినియోగపడేటట్లు చేయవలెనని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ సి. హెచ్. ఎస్. ఆర్. సి హెచ్. వి. పి. మూర్తిరాజు (పెంటపాడు): అధ్యక్షా, ఆంధ్రప్రభుత్వము వచ్చిన తరువాత, మొట్టమొదటగా మన కర్నూలులోనే ఆయుర్వేద బోర్డు ఏర్పాటుచేయడం, దానిలోనే ప్రకృతి చికిత్సను recommend చేయడంకూడా జరిగింది. ఇంత ప్రోత్సాహమైన మార్పు ఆంధ్ర ప్రభుత్వము తీసుకురావడం మన రాష్ట్రానికే గర్వకారణము. అంతేకాకుండా, ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాత, ఇప్పుడు మన Finance Minister అయిన బ్రహ్మానందరెడ్డిగారున్నూ, ముఖ్యమంత్రిగారున్నూ కలిసి దానికి allotment కూడా ఇచ్చారు. [illegible] వారు మన జాతీయ వైద్యానికి ఇచ్చినటువంటి ప్రోత్సాహము — [illegible] వారి [illegible] మన్నదనే చెప్పాలి. మన [illegible] దీనిని recognise చేశారు. దేశీయవైద్యాన్ని ప్రోద్బలంచేయాలని, దానికి బలము చేకూర్చాలని, ప్రప్రథమంగా దానిని ప్రోత్సహించినటువంటి గౌరవం, మన సంజీవరెడ్డిగారి ప్రభుత్వానికి దక్కింది. దానికిగాను ఇప్పుడు allotment కూడా చేసినందుకు [illegible] సంతోషము. ఇప్పుడు Allopathy లో జరిగేటువంటి [illegible] ప్రకృతి వైద్యంతో [illegible] చాలా [illegible] [illegible] కారణమైనటువంటిదానిని తీసివేయాలనదే [illegible] Allopathy లో, దీనిని suppress [illegible] [illegible] మైనటువంటిదానిని [illegible] అనే [illegible]

అర్థంచేసుకోడానికి చాలాకాలం పడుతుంది. దీనిని అర్థం చేసుకొనే విధానం పూర్వంనుంచి ఋషుల సాంప్రదాయం నుంచి వస్తున్నది. దీనికిగాను dietics మనకు ఏర్పాటుచేసినారు. ఇప్పుడు యంత్రాల సహాయంతో తప్ప dietics అర్థంచేసుకోలేము. ఏ వస్తువు శరీరంమీద ఏమిపనిచేయును ? అని చెప్పడానికి ఋషులు సాంప్రదాయంగా మనకు ఒక విధానం చూపించారు. ఇప్పుడు మనము తినేటటువంటి కృత్రిమ ఆహారంవల్ల కాకుండే, ప్రత్యేకంగా మన శాస్త్ర రీత్యా ఉండేటటువంటి ఉపవాసాలు చేసిన తరువాత, ప్రతి వస్తువును తిని చూచినట్లయితే, ఆ వస్తువు మన శరీరం మీద ఏమి పని చేస్తున్నదని చెప్పవచ్చు. ఆశక్తి మనకు ఉన్నది. కాని ఏదైనా experiment చేయడానికి మనకు సరియైన సదుపాయాలు లేకుండా పోయినవి. ఏది తెలుసుకోవాలన్నా, ఒక యంత్రం మీద ఆధారపడినట్లయితే, మన శరీరాన్ని కూడా ఒక యంత్రం క్రింద తయారుచేస్తున్నామేగాని, అందులో ఉన్నటువంటి శక్తిని గుర్తించలేకుండా పోతున్నాము. ఇది మన దురదృష్టం. భారతదేశము యొక్క ఔన్నత్యం ఏమన వచ్చునోగాని. యోగాభ్యాసంవల్లను, ఇతర నడవడికల వల్లను, మందులు లేకుండా బాగుచేసుకొనే శక్తి మనకు ఉన్నది. ఆశక్తిని మరచిపోయి, మందుల ద్వారా మనం ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఇప్పుడు సుమారుగా మూడుకోట్ల, ఎనభై లక్షలరూపాయలు వైద్యానికి ఖర్చుపెడుతున్నాము. కాని దానివల్ల ఎంతమంది రోగులు బాగుపడుతున్నారు ? అని లెక్క వేసి చూచినట్లయితే, రోగులు మాత్రము హెచ్చుతున్నారేగాని తగ్గడంలేదని చెప్పాలి. దీనికి కారణం, మానవుడు నడచుకోవలసిన అలవాట్లను, ప్రకృతిశక్తిని మరచిపోవడమే. కనుక ఈ విషయంగురించి సరియైన ప్రచారంచేసి ప్రకృతివైద్యాన్ని ప్రోత్సహించవలసిన బాధ్యత మనపైనఉన్నది. క్షయరోగముల్లో తప్ప, మిగతా రోగములన్నింటి విషయంలోను, మొట్టమొదట ఉపవాసం చేయాలనేదే ప్రకృతివైద్యం యొక్క సిద్ధాంతము. దానితోపాటు, ఎనిమాకూడా చేసుకోవాలి. దీనివలన శరీరములోని bad matter అంతా బయటికి గెంటడం జరుగుతుంది. తరువాత శరీరానికి పుష్టికరమైన మంచిరక్తాన్ని తయారు చేసుకోవాలి. అది ఏ విధంగా చేసుకోవాలి ? అనేది తెలుసుకోవాలి. ప్రధానముగా, మలాశయము, మూత్రాశయము, ఊపిరితిత్తులు ఈ మూడును బాగా ఉన్నట్లయితే, ఏరోగము [illegible] ఆసిద్ధాంతం ప్రకారమే, ఉపవాసము మొదలగు నడవడికలు ఏర్పాటు చేయబడినవి. ఎనిమా [illegible] తరువాత నిమ్మకాయరసం ఇవ్వాలి. ఉపవాసం చేయడంవల్ల [illegible] పూర్తిగా బాగుపడడానికి వీలవుతుంది. తరువాత మూత్రాశయమునకు కొబ్బరి [illegible] ఉపయోగపడుతుంది. తరువాత ఊపిరితిత్తులకు citric acids కలిగినటువంటి oranges గాని ద్రాక్షగాని బాగా ఉపయోగపడతాయి. ఈవిధ

ముగా మనకు ప్రధానంగా బాగుగా ఉండవలసినటువంటి రెండు మూడు అవయవాలకు సరియైన మార్గము ఏర్పడుతుంది. తరువాత మన deit లో ఉప్పు, కారము తగ్గించినట్లైతే, సగము రోగాలు తగ్గిపోతాయి. యోగాభ్యాసంవలన, in baling and exhaling బాగాజరిగి, దానివలన ఊపిరితిత్తులు బలపడడమేకాకుండా, అది రక్తాన్ని శుభ్రపరచి, ఆరోగ్యవంతులుగా చేయడానికి ఎక్కువగా ఉపయోగపడుతుంది. దానికి ఇంకా బలము చేకూర్చడం కోసం మనం యోగాసనాలు నేర్చుకోవాలి. వాటిని schools లో కూడా ఏర్పాటు చేయాలి. అదికూడా విద్యలో ఒకభాగముగా చేయాలి. అసలు ఇప్పుడు మనం ఆరోగ్యమంటే అర్థం కానటువంటి విద్యార్థులను తయారు చేసుకొంటున్నాము. ప్రత్యేకంగా medical science లో దీనినికూడా introduce చేసిననే తప్ప, ఈదేశములో ఉన్నటువంటి రోగాలుమాత్రం పోవు. అలోపతి వైద్యము ప్రకారం, ఆరోగ్యం బాగుపడేస్థితిమాత్రం ఎక్కడా కన్పడటంలేదు. కాబట్టి ఇప్పటికైనా, మనం మన భారతజాతీయ సంస్కృతిమీద, వైద్యంమీద, మనకు ఉన్న శాస్త్రంమీద వీటన్నింటిమీద నమ్మకం ఉంచుకొని, వీటిని ప్రవేశపెట్టినట్లైతే, తప్పకుండా మనం బాగుపడడానికి అవకాశాలు ఉన్నాయి.

రష్యాలో, ముఖ్యంగాచూస్తే, ఒకరోగి వచ్చినవెంటనే అరోగికి ఎటువంటి చికిత్స అవసరమని Allopathy డాక్టరు, ఆయుర్వేదడాక్టరు, హోమియోపతి డాక్టరు, ప్రకృతివైద్యుడు, వీరంతాకూర్చొని పరీక్షచేసి, ఏవిధానంవల్ల అతనికి రోగం శీఘ్రంగా పూర్తిగా నయమవుతుందో తెల్సుకొని, ఆవిధానం ప్రకారం చికిత్స ఇవ్వబడుతుంది. అదిలేదు మనకు. వైద్యులలో గూడ కలిసికట్టుగా వెళ్ళడం పోయింది. హృదయము లేనివారు వైద్యులుగా ఉంటే ప్రాణాలుతీస్తారు. వైద్యుడులంచం పుచ్చుకొంటున్నాడంటే ప్రాణాలుతీయడమునకే. జీతంకోసం వైద్యవృత్తిచేస్తే, జీతముమీదతప్ప ప్రాణంమీద, మనిషిమీద ప్రేమ ఉండదు. హృదయం [illegible] వైద్యులుగా ఆ వృత్తిని [illegible] భారత దేశ ఔదార్యం [illegible] వైద్యులుగా [illegible] దేశానికి ఉపకరిస్తారు. ప్రత్యేకం జీతాలు కావాలనుకునేవారితో రోగాలు కుదరవు. మానవజాతిని [illegible] కృత్రిమ పద్ధతులతో జనం పుట్టకుండా ఆపే పరిస్థితి వచ్చింది. [illegible] తగ్గించవచ్చు. కాని ఉన్నవారిని ఆరోగ్యవంతులుగా [illegible] దానికి మార్గం మందులు కాదు. మందులు పుచ్చుకుంటే [illegible] ఈనాడు monopoly అల్లోపతి వైద్యానికైపోయింది [illegible] [illegible] ఉండగా [illegible] కాని ఇప్పుడు [illegible]

[illegible]

తోంది. ఈ వైద్యము పనికిరాదని చెప్పడానికి అల్లోపతి వైద్యులకు ఎంత అర్హత ఉన్నదో అర్థము కాదు. తమకు తెలియని దానిమీద అల్లోపతి వైద్యులు చెప్పడం అంటే—ఇంతకంటే దేశంలో అన్యాయం లేదు. దేశీయ వైద్యం మీద అల్లోపతి వైద్యులు చెప్పడానికి అధికారంలేదు, Board ఉన్నది. కాని దానికి ఎంత అధికారం ఉన్నది? దిష్టిబొమ్మలలా కూర్చోపెట్టారు. వారికి ఇచ్చిన అధికారాలు ఏమిటి? D. M. S. చెప్పినట్లు చేయాలి. D M. S. కు ఈ విధానం గురించి తెలుసా? ప్రకృతివైద్యం నేర్పవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉన్నది. దానికి కావలసిన ఏర్పాట్లు చేసి సహాయం చేయాలి ప్రకృతి వైద్యానికి కావలసిన సహాయం ప్రభుత్వం పూర్తిగా చేసి దేశ సౌభాగ్యానికి తోడ్పడుతుందని ఆశిస్తున్నాను.

*శ్రీ టి. హయగ్రీవాచారి (ధర్మసాగర్): అధ్యక్షా, నేటి దినం యీ మెడికల్ డిమాండ్ మీద పలువురు సభ్యులు, ఇంచుమించు అనుభవంగల డాక్టర్లందరూ మాట్లాడారు. ముఖ్యంగా డాక్టర్ల కొరతను గురించి, హాస్పిటల్సులో జరిగే లోపాల గురించి బాగా విమర్శించారు. ఈ విమర్శలతో చాలవరకు నేను ఏకీభవిస్తున్నాను. నేనుకూడ ప్రభుత్వ దృష్టికి కొన్ని విషయాలు తీసుకు వస్తాను.

డాక్టర్ల కొరతనుగురించి చాలాకాలమునుంచి చెబుతున్నాము. అల్లోపతి డాక్టర్ల కొరత తీర్చుటకు, ఇదివరకు ఉన్న కాలేజీలు గాక యింకా రెండు ఏర్పాటు చేయడానికి అందులో ఒకటి వరంగల్‌లో ఏర్పాటు చేయడానికి సన్నాహాలు ఆరంభించడం సంతోషించవలసిన విషయం. అయితే ఒక చిన్న మనవి వరంగల్ కమెటీవారు 5 లక్షలు రూపాయలు యివ్వాలి అందుకు ప్రయత్నం జరుగుతోంది. ఒకవేళ ఏమైనా కారణాలవల్ల కొంత అమౌంటు ఇవ్వడములో ఆలస్యం జరిగినా, కొంత ఆటంకం జరిగినా కాలేజీని స్థాపించుటకు ఏమాత్రం ఆటంకం ఉండకూడదని మీ ద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. అయితే అయిదు లక్షలేకాదు, ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు ఇవ్వడానికి కూడ ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అది ఒక రీజియనల్ కాలేజీగా, అయిదు జిల్లాలకు ఉపయోగపడేట్లు చేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. ఇతర జిల్లాల స్టూడెంట్సునుండి కూడ డబ్బు రావచ్చును; కాని నియమిత సమయములో డబ్బు రాకపోతే, అందుకు తక్కువపడితే, కాలేజి స్థాపించుటలో ఆలస్యం చేసిన ఆశాభంగం కలుగుతుంది. నిరుత్సాహ పడతారు. అఖిల [illegible] తెలంగాణా వాసులకే కాకుండ ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఏర్పాటు చేయబోయే కాలేజీ అయినా నిరుత్సాహకరంగా ఉంటుంది. దీనిని గురించి, ఆగస్టులో తప్పకుండా వరంగల్‌లో కాలేజీని స్థాపించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

ఆయుర్వేద వైద్యం యొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించి ఎక్కువ చెప్ప నవసరంలేదు. దాని అవసరంకూడ ఉన్నది. వైద్య శాస్త్రమునుగురించి తెలిసిన వారు చెప్పారు నేను ఆ వివరములలోనికి పోను ఆయుర్వేదమునుకూడ మనము ఎంతో ప్రోత్సహించవలసియున్నది. మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోని 3 కోట్ల 20 లక్షల మందికి వైద్య సహాయం కల్పించాలంటే అల్లోపతి వైద్యులను మనం ఎంతమందిని తయారుచేయగలము ? వారికి తగిన జీతాలు యిచ్చి గ్రామాలకు పంపగలమా ? వారికి కావలసిన సౌకర్యాలను సమకూర్చగలమా? అనేది ఆలోచించాలి ప్రాచీనకాలంనుంచి మన దేశంలో ఆయుర్వేదము ప్రాముఖ్యత వహించియున్నది దానికి ఎక్కువ ప్రోత్సాహంయిచ్చి ప్రభుత్వం సహాయం చేయాలి. ఆయుర్వేద కాలేజీలను కూడ ఎక్కువ చేయాలి వరంగల్ లోని ఆయుర్వేద కాలేజీని గురించి యిదివరకు మనవిచేశాము. రు 30 వేలు యిచ్చి; పోయిన హైద్రాబాదు ప్రభుత్వం స్థాపించింది. అచ్చటి స్థానికులుకూడ అనేక విధముల సహాయం చేసినారు రు. 50 వేలు పైన విరాళాలు దొరికినవి. బిల్డింగు ఉన్నది అక్కడ కొన్ని వందలమంది చదువుకొనుటకు అవకాశం ఉన్నప్పుడు ప్రభుత్వం ప్రోత్సహించి సహాయము చేయుటకు పూనుకోవాలి రెండు సంవత్సరములనుంచి తగిన సహాయం లేదు దానిని మూసివేసే పరిస్థితి రాకుండా చూడాలి ఇతరత్రా లోపాలు ఉండవచ్చును. ప్రభుత్వ సహాయం లేకుండా ఆ కాలేజీని నడపగలమని చెప్పలేదు ప్రభుత్వం రెగ్యులర్‌గా గ్రాంటు యిస్తే ఆ కాలేజీ బాగుపడుతుంది మనదేశంలో చిన్న చిన్న డాక్టర్ల అవసరం ఉన్నది. Refresher courses, short term courses ఏర్పాటుచేస్తున్నారు. అక్కడ లోపాలు ఉంటే దిద్దవలసిన అవసరం ఉన్నది. అల్లోపతి డాక్టర్సుకు short term courses గురించి, వాటిగురించి భేదాభిప్రాయములున్నవి. లోపము లుంటే దూరము చేయాలి. District Medical Officers ఉన్నారు, Director ఉన్నారు. గ్రామాలకు వెళ్ళినపుడు అక్కడి వైద్యులు సక్రమంగా వైద్యం చేస్తున్నారా, లేదా చూడాలి. లోపాలు ఉంటే రిజిస్ట్రేషన్ లైసెన్సులు రద్దు చెయ్యవచ్చు వారు చాలమందిని నష్టపరుస్తున్నారనిగాని, చాలమందిని చంపుతున్నారనిగాని భావించి, ఏవైనా లోపాలుంటే దూరం చేయకుండా అసలు కాలేజీని మూసివేసే పరిస్థితి తేకూడదు. అది జరిగితే గ్రామాలలో వైద్యం పూర్తిగా స్తంభించిపోతుంది. అందరూ పట్టణాలకు వచ్చి వైద్యం చేయించుకొనలేరు. పట్టణాలలోని వారికే పట్టణాలలోని హాస్పటల్సులో వైద్య సౌకర్యములు సరిపోవుటలేదు. జనాభా పెరుగుతున్నది. వైద్య సౌకర్యాలను గురించి consciousness పెరుగుతున్నది. హాస్పటల్సుకు ఎక్కువమంది రోగులు వెళ్తున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో గ్రామాలనుగాని [illegible] హాస్పటల్సుకుగాని, తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్సు హాస్పటల్సుకుగాని [illegible] అవకాశం ఉండదు.

అల్లోపతి, ఆయుర్వేదము mix చేసి లోపాలు చేయకుండ అందుకు సరైన precautions తీసుకొనవలెను గాని, దానిని ఆపివేయకూడదని మనవి చేస్తున్నాను.

ప్రైమరి హెల్తు సెంటర్సు గురించి చర్చ జరిగింది. ప్రైమరీ హెల్తు సెంటర్సును స్థాపించుట బ్లాక్ కమిటీలోని మెజారిటీ సభ్యుల అభిప్రాయం ప్రకారం జరుగుతుంది. ఆ సభ్యులు, రూలింగ్ పార్టీలో ఒక గ్రూపుకు చెంది నామినేట్ చేయబడినటువంటివారు. వారు కూర్చొని 10 మందిలో 8 గురు ఫలానిచోట ప్రైమరీ సెంటరు పెట్టాలంటారు. అది సెంటరులో locate అయి ఉన్నదా, లేదా, రూల్సు వర్తిస్తాయా, లేదా, స్థానికంగా డబ్బు వస్తుందా ? రాదా ? ఇవన్నీ చూడకుండా ప్రారంభిస్తే అనేకచోట్ల డబ్బు రాలేదు. కాబట్టి హెల్తు సెంటర్సును స్థాపించు విషయం బ్లాక్ కమిటీలకు వదలవద్దు District Health Officer, Medical Officer, Director ఉన్నప్పుడు వారు కూడ చూడాలి. బ్లాక్ ఏరియాలో 40, 50 గ్రామాలు ఉంటాయి. కంట్రిబ్యూషన్సు పూర్తి అయినచోట పెట్టాలి. ఎక్కడో మూలన పెట్టకూడదు చుట్టుప్రక్కల వారికి అందుబాటులో ఉండాలి. బ్లాక్ కమిటీ సభ్యుల మెజారిటీ అభిప్రాయమని, peoples' opinion అని misuse చేస్తే లాభంలేదు. ప్రైమరీ హెల్తు సెంటర్సు ఏ కొద్ది పర్సెంటో తప్ప పూర్తి కాలేదు. లాభం లేకుండ పోతోంది. హాస్పటల్స్‌లో ఉన్న లోపాలు గురించి కొందరు గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు హాస్పటల్సులో లోపాలు ఉన్నమాట వాస్తవము. హాస్పటల్స్‌లో ఉన్న లోపాలను దూరముచేయుటకు అడ్వయిజరీ కమిటీలను ఏర్పాటుచేసు కొంటున్నాము. వరంగల్‌లో ఒక ఎడ్వయిజరీ కమిటీ ఉన్నట్లు నేను వింటున్నాను. ఈ ఏడ్వయిజరీ కమిటీలలో తిరిగి పొలిటీషియన్స్‌ను పెట్టకుండా, ప్రజలకు అందుబాటులో ఉన్నవారిని అనుభవజ్ఞులను పెట్టాలి. అందులో గ్రూప్ పాలిటిక్స్, పార్టీ పాలిటిక్స్ మేళవించకుండా చేయాలి. నెలకు, రెండు నెలలకు ఒకసారి సమావేశముజరిపి అక్కడ హాస్పటల్‌లోని డయట్ గురించి, మందులు గురించి, రోగులకుఉన్న కష్టములను గురించి నిష్పక్షపాతముగా విచారించి ఒక రిపోర్టు సబ్‌మిట్‌చేయటము జరుగవలెను. దానివల్ల కొంత లాభము జరుగుతుంది. డాక్టర్‌పైన బాస్ చేయటం, దొంగ మెడికల్ సర్టిఫికేట్స్ ఇవ్వమని వత్తిడిచేయటం జరగకూడదు. ఈ ఎడ్వయిజరీ కమిటీలు డాక్టర్స్‌కు హెడేక్‌గా పరిణమించకూడదు. అక్కడ హాస్పటల్స్‌లో ఉన్న లోట్లను తొలగించుటకు ఏడ్వయిజరీ కమిటీలు ఉండాలని కోరుతున్నాను.

పబ్లిక్ హెల్త్ కూడ చాలా ముఖ్యమైనటువంటిది. రోగము రాక పూర్వమే ప్రివెంటివ్ మెజర్స్ తీసుకోవాలి. "ప్రివెన్షన్ యీజ్ బెటర్ దేన్

క్యూర్" అన్న మాదిరిగా జబ్బులు రాకపూర్వమే ప్రివెన్‌టివ్ మెజర్స్ తీసుకోవాలి. గ్రామాలలో ప్రచారంకొరకు ఎక్కువ డబ్బును మనం యీ బడ్జెటులో కేటాయించాలి. గ్రామాలలో కలరా వచ్చినప్పుడు, చాలా కొద్ది మందికే వేక్సినేషన్ ఇవ్వబడుతున్నది. కావలసినంతమంది ఇన్స్పెక్టర్స్ లేరు. ఎప్పుడో ఎపిడమిక్ వచ్చినపుడు, ఒక్కసారి అన్ని జిల్లాలనుంచి ఇన్స్పెక్టర్స్‌ను తీసుకువచ్చి పనిచేయించటం జరుగుతుంది. అంతేగాని, రెగ్యులర్‌గా మనకు ఉన్న అవసరమును బట్టి, మనకు ఉన్న పాపులేషన్ బట్టి కలరా, స్మాల్‌పాక్స్ మొదలైన రోగాలకు సంబంధించి, వేక్సినేషన్ వగైరా ప్రివెన్‌టివ్ మెజర్స్ తీసుకోటానికి, కావలసినంత స్టేఫ్ లేదు. ఇన్స్పెక్టర్స్ ట్రయినింగ్ ఇప్పించుటకు కావలసినంత మంది చదువు కొన్నవారు లేరా? ఇన్స్పెక్టర్స్ లేరని అంటే ;— అది ప్రభుత్వలోపం గాని ప్రజల లోపం కాదు. ఈ రోగాలకు సంబంధించి తీసుకోవలసిన ప్రివెన్‌టివ్ మెజర్స్‌ను ప్రజలలో తీవ్రంగా ప్రచారం చేయాలి. లీఫ్‌లెట్స్‌ద్వారా, జాతరలలో ఎగ్జిబిషన్స్ ఏర్పాటుచేయుట ద్వారా, ప్రచారం జరిపవచ్చును. గ్రామస్థులకు మంచినీటి సరఫరా విషయంలో ప్రభుత్వం ఎక్కువ శ్రద్ధతీసుకోవాలి. ప్రభుత్వం ప్రివెన్‌టివ్ మెజర్స్ తీసుకొనే పద్ధతి విరివిగా సాగటంలేదు. ప్రివెన్‌టివ్ మెజర్స్‌పై ప్రభుత్వం ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొంటే, మెడికల్ మీద ఖర్చుపెట్టే డబ్బును తగ్గించటానికి అవకాశం ఉంటుంది.

ప్రతి గ్రామానికి మూడు నాలుగు బావులు కావాలి. జిల్లా బోర్డ్సులో డబ్బు చాలా తక్కువగా ఉన్నది. మంచినీటి బావులకు ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా సహాయం చేయాలి. గ్రామాలలో ఎక్కువ బావులు త్రవ్వి, మంచినీటి సౌకర్యాలు కలిగిస్తే గాని, నారికురుపుల బాధగాని, కలరా బాధగాని తగ్గదు. ముఖ్యంగా ట్రైబల్ ఏరియాలో వాటర్ సప్లయి సరిగా లేక, అక్కడివారు చిన్నచిన్న మడుగులలో నీరు త్రాగుతున్నారు. మల్టీపర్పస్ బ్లాక్ మెంబర్స్, మేము అందరం కలిసినపుడు వారిని అడిగాము. ట్రైబల్ ఏరియాలో నీటి సప్లయి లేదని చెబుతున్నారు. "మీరు బావులు కావాలని అడిగితే 28 లక్షలు కేటాయించగా తిరిగి జిల్లా బోర్డువారిని ఎందుకు అడుగుతున్నారు?" అని అడిగితే "మల్టిపర్పస్ స్కీములో చాలా కొద్దిడబ్బు మాత్రమే ఉన్నది. 28 లక్షల రూపాయలుకూడా లేదు. బావుల త్రవ్వకానికి ఆ డబ్బు సరిపోదు గనుక, మేము జిల్లా బోర్డువారిని అడుగుతున్నాము." అంటున్నారు. ట్రైబల్ ఏరియాస్‌లోని గ్రామాలలో బావుల త్రవ్వకానికి ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించటం చాలా అవసరము. వారికి బావులు త్రవ్వకపోతే మూడునాలుగు మైళ్ళు వెళ్ళి చెరువులలో నీరు తెచ్చుకొని త్రాగవలసివస్తుంది. దానివల్ల వారికి రోగాలు వస్తాయి.

సిటీలలో, పట్టణాలలో జనసమ్మర్దము ఎక్కువ ఉన్నచోట్ల, విద్యార్థులు ఉన్నచోట్ల, ఇండస్ట్రీస్ ఎక్కువ ఉన్నచోట్ల ఎక్కువ వాటర్ సప్లయిచేయవలసి ఉంటుంది. అటువంటిచోట్ల ఎక్కువగా వాటర్ సప్లయి స్కీమ్సు అమలుజరప వలసిన ఆవశ్యకత ఉన్నది. ఎక్కడో ఒకమూల ఖర్చుపెడుతున్నాము, 20 లక్షలు ఖర్చుపెడుతున్నాము అని చెప్పినందువల్ల ప్రయోజనములేదు. ఒక ప్లానుప్రకారం డబ్బు ఖర్చుపెట్టాలి.

డ్రయినేజ్ స్కీము బెజవాడలో మొదలుపెట్టారు. మనస్టేటులో ఇంక ఏపట్టణాలలోను (హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు మినహా) డ్రయినేజ్ లేదు. డ్రయినేజ్ లేకపోవటంవల్ల, అనేక రోగాలు కలుగుతున్నాయి. సెంట్రల్ గవర్నమెంట్‌నుండి లోన్ తీసుకొని, నాలుగైదు పట్టణాలలో డ్రయినేజ్ స్కీమును అమలుజరపాలి. మునిసిపాలిటీలు వాటర్‌సప్లయికొరకు, డ్రయినేజ్ కొరకు ప్రభుత్వాన్ని లోను అడగటం జరుగుతున్నది. కాని ప్రభుత్వంనుండి ఎంతకాలానికి రిప్లయి రావటంలేదు. సెంట్రల్ గవర్నమెంట్‌నుండి లోన్ తీసుకువచ్చి, సిటీస్‌లో డ్రయినేజ్ ఫెసిలిటీస్ కలిగిస్తే రోగాలు రుగ్మతలు లేకుండాపోతాయని మనవిచేస్తున్నాను.

న్యూట్రిషన్ విషయంలో కోటిరెడ్డిగారు విపులంగా చెప్పారు. న్యూట్రిషన్ డాక్టర్‌ను జిల్లాకు ఒకరిని పెట్టారు. కాని, ఆ డాక్టర్ ఎక్కడో ఉంటాడు. ఆ డాక్టర్ హాస్పటల్ డిస్ట్రిక్ట్ హెడ్‌క్వార్టర్స్‌లో ఉంచే, వారు ప్రజలందరికీ అందుబాటులో ఉంటారు. ఆహారంలో ఉన్న లోపాలను తెలియజేయుటకు, కొద్దిడబ్బు ఖర్చుతో ఎక్కువ విటమిన్స్‌గల ఆహారం తినే అవకాశాలు ఏమిటో ప్రబోధము చేయుటక్కు, ఆ న్యూట్రిషన్ డాక్టర్ ఆఫీసును డిస్ట్రిక్ట్ హెడ్ క్వార్టర్స్‌లో ఉంచితే బాగుంటుంది. ఆ డాక్టర్‌ను డిస్ట్రిక్ట్ హెడ్ క్వార్టర్స్‌లో ఉండేటట్లుగా చేయాలి. జిల్లాబోర్డులకు సంబంధించి చిన్నచిన్న డిస్‌పెన్సరీస్‌కు గ్రాంట్స్ శాంక్షన్ చేశారు. అక్కడ ఏ సర్టిఫికేట్, డిప్లొమా ఉన్నవారిని ఎపాయింట్‌చేయాలి? అని ప్రభుత్వానికి వ్రాసి సంవత్సరమైన ఇంతవరకు జవాబు రాలేదు. నేను వరంగల్ జిల్లాబోర్డు విషయం చెబుతున్నాను. మేము 40 డిస్పెన్సరీలు ఓపెన్‌చేయాలని ఒక తీర్మానము పాస్‌చేశాము. ఏ డిప్లొమాగల వారిని ఏర్పాటుచేయాలో తెలియటంలేదు. ఒకస్కీము శాంక్షన్ అవుతుంది; కాని ఆస్కీముప్రకారం ఎపాయింట్ చేయబడినవారి జీతాలుకూడ శాంక్షన్ కావలసిన అవసరమున్నది. స్కీము శాంక్షన్ అవుతుంది. కాని వారికి సేలరీస్ రావు. ఎందుకంటే. ఎ.జి. ఒప్పుకోలేదని జవాబు వస్తుంది. వాళ్ళ జీతాలుకూడ ప్రభుత్వం శాంక్షన్ చేయాలి. జిల్లాబోర్డు హాస్పటల్స్‌లోని లోపాలుగురించి ఒక్క [illegible] చెప్పారు. ఆ హాస్పటల్స్ బాగాలేవని అన్నారు. ఉన్న

హాస్పటల్స్ బాగాఉండటంలేదు. కొత్తగా హాస్పటల్స్ స్థాపిద్దామంటే, అందుకు అవకాశం కలగజేయటంలేదు.

స్టోర్సుగురించి కొందరు చెప్పారు. ఎక్కడ ఫెసిలిటీస్ ఎక్కువఉంటాయో అక్కడ ఎంకరేజ్‌చేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. హాస్పటల్స్‌లో ఉన్న లోపాలుగురించి, వాటి మేనేజ్‌మెంట్ గురించి గౌ. సభ్యులు చెప్పిన పాయింట్స్‌ను మంత్రిగారు నోట్‌చేసుకోవటమేగాక, ఆ లోపాలను తొలగించుటకు సరైన మెజర్స్ తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఆ లోపాలను రెక్టిఫై చేయటానికి ప్రయత్నించకపోతే ప్రజలలో ఉన్న అసంతృప్తి అలాగే ఉంటుంది. గౌ. సభ్యులు చెప్పిన విషయాలను మంత్రిగారు శ్రద్ధతో గమనించి, ప్రజలకు వైద్యసదుపాయాలు ఎక్కువ కలిగించాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : రేపు ఉదయము ఎనిమిదిన్నరగంటలకు తిరిగి సమావేశమవుదాము.

The House then adjourned till Half Past Eight of the clock on Thursday, the 5th March, 1959.